

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta

Studijní program: Geografie
Studijní obor: Sociální geografie a regionální rozvoj

Bc. Martina Formánková

Prostorová diferenciacie a její příčiny v míře vzniku nových firem v Česku
Spatial differentiation and determinants of new firm formation in Czechia

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Viktor Květoň, Ph.D.

Praha, 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité zdroje řádně citovala. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 28. 6. 2017

.....

Martina Formánková

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce RNDr. Viktorovi Květoňovi, Ph.D. za jeho čas, velkou trpělivost a toleranci, cenné rady a připomínky při vedení práce. Ráda bych poděkovala také ČSÚ za poskytnutá data, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Svě rodině a přátelům děkuji za trpělivost a podporu v průběhu celého studia.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá prostorovými nerovnostmi v míře vzniku nových firem v Česku. Cílem práce je identifikovat rozdíly v míře vzniku nových firem mezi regiony ORP v období 2010–2016 a zhodnotit, do jaké míry jsou tyto rozdíly způsobené mírou nezaměstnanosti, podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, velikostí stávajících firem a indexem specializace. Pro zhodnocení vlivu jednotlivých proměnných bylo využito lineární a geograficky vážené regrese. Z provedené analýzy vyplývá dominantní a pozitivní vliv podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, zatímco vysvětlující vliv míry nezaměstnanosti a velikosti stávajících firem na míru vzniku nových firem nebyl potvrzen. Nejsilnější je asociace s podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v populačně větších krajských městech. Částečně potvrzený je vliv indexu specializace, výjimku tvoří odvětví priméru, kde nebyl vliv prokázán.

Klíčová slova: vznik nových firem, firemní demografie, prostorová diferenciacce, geograficky vážená regrese

Abstract

This thesis deals with spatial variation in formation of new firms in Czechia. The main objective of this work is to identify spatial differentiation among regions in the years 2010–2016. The object is to evaluate, how far are these differences caused by unemployment rate, share of graduates, establishment size and specialization index. The main research methods are linear and geographically weighted regression. Positive and the strongest influence of share of graduates was identified, mainly in the biggest Czech cities and their surroundings. The influence of unemployment rate and establishment size was rejected. Specialization index has significant influence on new firm formation in all sectors but agriculture.

Key words: new firm formation, firm demography, spatial differentiation, geographically weighted regression

Obsah

Seznam tabulek, obrázků, grafů a příloh.....	6
1 Úvod	8
2 Konceptuální východiska vzniku nových firem	10
2.1 Škola firemní demografie v Nizozemí	10
2.2 Vznik nových firem	14
2.2.1 Faktory ovlivňující míru vzniku nových firem	15
2.3 Teoretické koncepty aplikované na výzkum vzniku nových firem	25
2.3.1 Ekologický přístup	25
2.3.2 Pracovně tržní přístup	26
3 Cíle a hypotézy práce	27
4 Metodika a data	29
5 Charakter míry vzniku nových firem	36
5.1 Deskriptivní statistika míry vzniku nových firem	36
5.2 Míra vzniku nových firem v prostorovém pohledu	38
5.3 Míra vzniku nových firem ve vývojovém pohledu.....	44
5.4 Prostorové charakteristiky nezávisle proměnných	48
6 Regionální souvislosti míry vzniku nových firem	54
6.1 Ověření síly vztahu proměnných na globální úrovni	54
6.2 Vztah vysvětlujících proměnných na vznik nových firem na lokální úrovni.....	58
7 Vyhodnocení hypotéz.....	68
8 Shrnutí výsledků a závěr	70
Použité zdroje:	72
Přílohy:	79

Seznam tabulek, obrázků, grafů a příloh

Seznam tabulek

Tabulka 1: Faktory ovlivňující míru vzniku nových firem na základě předchozích výzkumů.....	16
Tabulka 2: Přehled nezávislých proměnných vstupujících do analýzy.....	31
Tabulka 3: Kategorie počtů zaměstnanců jednotlivých firem vzniklých k r. 2009.....	32
Tabulka 4: Popisná statistika proměnné míry vzniku nových firem	36
Tabulka 5: Výsledky testu normálního rozložení dat	37
Tabulka 6: Výsledky analýzy prostorové autokorelace globální metodou Moranovo I kritérium	41
Tabulka 7: Výsledky analýzy prostorové autokorelace míry vzniku firem standardizovaných ekologickým přístupem metodou LISA ve srovnání různých metod konceptualizace prostorových vztahů	42
Tabulka 8: Výsledky analýzy prostorové autokorelace míry vzniku firem standardizovaných pracovně tržním přístupem metodou LISA ve srovnání různých metod konceptualizace prostorových vztahů	43
Tabulka 9: Srovnání indexu změny v jednotlivých obdobích mezi r. 2010 a 2016	46
Tabulka 10: Regiony ORP s nejvyšší a nejnižší změnou v míře vzniku nových firem v období 2010–2016.....	47
Tabulka 11: Srovnání indexu specializace pro jednotlivé sektory na úrovni ORP	50
Tabulka 12: Výsledky lineární regresní analýzy pro proměnné míra vzdělanosti, míra nezaměstnanosti a velikosti stávajících firem	55
Tabulka 13: Výsledky lineární regresní analýzy pro proměnnou index specializace za jednotlivá odvětví.....	57
Tabulka 14: Parametry regresních modelů metodou GWR pro proměnnou míra vzdělanosti...58	
Tabulka 15: Parametry regresního modelu metodou GWR pro proměnnou index specializace 63	
Tabulka 16: Srovnání prostorového rozložení regresních koeficientů pro jednotlivé sektory specializace při pracovně tržním přístupu ke standardizaci.....	64
Tabulka 17: Koeficient determinace R^2 pro vliv jednotlivých indexů specializace na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovně tržním přístupem	66

Seznam obrázků

Obrázek 1: Míra vzniku nových firem v období 2010–2016 standardizovaná na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel	39
--	----

Obrázek 2: Míra vzniku nových firem v období 2010–2016 standardizovaná na 100 stávajících firem.....	40
Obrázek 3: Procentuální zastoupení středních a velkých firem na všech firmách v regionu k r. 2009	49
Obrázek 4: Průměrná míra nezaměstnanosti v ORP v l. 2010-2016	52
Obrázek 5: Podíl obyvatel ORP s vysokoškolským vzděláním k r. 2011	53
Obrázek 6: Regresní koeficienty proměnné míra vzdělanosti vůči míře vzniku nových firem standardizované pracovním přístupem	59
Obrázek 7: Koeficient determinace R2 pro vliv míry vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovním přístupem	60
Obrázek 8: Regresní koeficienty proměnné míra vzdělanosti vůči míře vzniku nových firem standardizované ekologickým přístupem	61
Obrázek 9: Koeficient determinace R2 pro vliv míry vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizovanou ekologickým přístupem	62

Seznam grafů

Graf 1: Dlouhodobý vývoj počtu vzniků firem v Česku	27
Graf 2: Distribuce dat při použití ekologického přístupu standardizace	37
Graf 3: Znázornění distribuce dat při použití pracovního přístupu ke standardizaci míry vzniku nových firem	38
Graf 4: Dlouhodobý vývoj počtu vzniků firem v Česku	44

Seznam příloh

Příloha 1: Rozdělení sektorů podle NACE a metodiky užívané pro statistiky zaměstnanosti v rámci SLDB.....	79
Příloha 2: Tabulka zobrazující počty a indexy změny počtu vzniku nových firem v regionech ORP	83

1 Úvod

Nové firmy vznikají ve světě přirozeně odlišným způsobem a v odlišné míře. Míra vzniku firem se odlišuje v závislosti na specifických charakteristikách daného regionu a jeho obyvatelstva. Na základě dat z Globálního podnikatelského monitoru (GEM 2016, Global Entrepreneurship Monitor), která pokrývají 64 zemí světa, lze říci, že rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou zásadní. Například v r. 2016 se ukazatel celkové prvotní fáze podnikatelské aktivity (Total early-stage Entrepreneurial Activity, TEA), který je charakterizován jako podíl aktivní populace zakládající či řídící nový podnik, lišil o 29,11 % (rozdíl mezi nejnižší hodnotou v Itálii 4,42 % a nejvyšší v Lucemburku 33,53 %). Nicméně, významné rozdíly v míře vzniku firem neexistují pouze mezi jednotlivými státy, ale i uvnitř jednotlivých států. To dokládá například Reynolds a kol. (1994, cit. v Pellenbarg a van Steen 2003b), který v rámci studie srovnávající míru vzniku nových firem na 10 000 obyvatel v regionech šesti států, přičemž výsledky ukazují na odlišnosti od 5 do 20 %.

Jedním z hlavních důvodů pro výzkum vzniku nových firem je jeho předpokládaná vazba na ekonomický růst spojený s poklesem nezaměstnanosti, a tak i relativně vysoký politický a společenský zájem o tuto problematiku (Van Dijk a Pellenbarg 2000b). To potvrzují výsledky Wong a kol. (2005) porovnávající 37 států světa, které ukazují, že míra vzniku nových firem může mít významný vysvětlující efekt na rozdíly v ekonomickém růstu jednotlivých zemí. Cílem výzkumů zabývajících se tématem vzniku nových firem je primárně porozumět příčinám aktuálního stavu a případně predikovat krátkodobý vývoj, predikce vývoje dlouhodobého je však možná jen s velkou dávkou nejistoty (van Wissen 2000).

Tématem této práce je výzkum prostorových rozdílů v míře vzniku nových firem v rámci Česka a hledání příčin těchto rozdílů v charakteristikách jednotlivých regionů. Cílem této práce je zjistit, zda v rámci Česka existují významné rozdíly v míře vzniku firem mezi regiony Česka a zda se tyto nerovnoměrnosti mění v čase. Dalším cílem je ověření, zda existuje vztah mezi mírou vzniku firem a specifickými charakteristikami daného regionu, které vycházejí z výsledků dalších obdobných výzkumů, viz kap. 2.2.1. Práce tedy odpovídá na následující otázky:

- Je míra vzniku nových firem vyšší v oblastech, kde je větší zastoupení velkých firem?
- Je míra vzniku nových firem v určitém sektoru vyšší v regionech, kde je index sektorové specializace v daném sektoru vyšší?
- Zvyšuje se míra vzniku nových firem v regionech s vyšší mírou nezaměstnanosti?

- Je míra vzniku nových firem vyšší v regionech s vyšším zastoupením vysokoškolsky vzdělané populace?

Základními metodami pro zodpovězení výzkumných otázek jsou pak prostorová autokorelace, lineární a geograficky vážená regresní analýza.

V první části své práce bych se ráda věnovala stručnému shrnutí konceptu firemní demografie, z níž téma diplomové práce vychází. Následuje rešerše dosavadních poznatků výzkumů zaměřených na vznik nových firem (kap. 2.2 a 2.3). Na část věnující se konceptuálním východiskům navazují cíle a hypotézy práce (kap. 3) a dále představení použitých dat a metodiky (kap. 4). Následující část se věnuje popisu prostorových, vývojových a sektorových vzorců v míře vzniku nových firem (kap. 5), vlastní vztahy mezi proměnnými jsou analyzovány v kap. č. 6. Následně je vyhodnoceno naplnění hypotéz (kap. 7) a výsledky, komparované s dalšími studii, spolu s navrhovaným směrem dalšího výzkumu shrnuje závěrečná kapitola č. 8.

2 Konceptuální východiska vzniku nových firem

Následující část shrnuje konceptuální zasazení práce do dosavadní literatury zaměřené na výzkum firem a jejich životní cyklus. Kapitola je členěna na tři části, první se věnuje obecně firemní demografii, druhá představuje výsledky dosavadního výzkumu vzniku nových firem a poslední podrobněji popisuje dva základní přístupy k měření míry vzniku nových firem.

2.1 Škola firemní demografie v Nizozemí

Výzkum vzniku nových firem je tradičně spjat se školou firemní demografie, ze které principiálně vychází. Podle Van Wissen (2002, s. 265) je na demografii, ačkoli „*tradičně spjatou s lidskou populací, možné nahlížet jako na disciplínu zabývající se příbytkem, úbytkem, věkovou strukturou a vnitřní změnou jakékoli populace. Z tradiční demografie je pak možné využít širokou škálu konceptů a nástrojů pro popis, analýzu a modelování klíčových událostí jakékoli populace.*”

V 80. letech 19. století byl Wever (1984, cit. v Pellenbarg a van Steen 2003) prvním, kdo aplikoval analytické metody demografie na data o firemních start-upech, firemní migraci a zániku firem v Nizozemí (Pellenbarg a van Steen 2003a). Později ho taktéž v Nizozemí následovali Van Dijk a Pellenbarg (2000), kteří myšlenku prohloubili a rozvinuli celou školu firemní demografie v Nizozemí. V té později v různých obměnách pokračují výzkumníci v mnoha zemích světa dodnes. Disciplína je v různých zdrojích „*nazývána jako firemní demografie (firm demography), ekonomická demografie (economic demography), firmografie (firmography)*” (Van Dijk a Pellenbarg 2000b, s. 107) či průmyslová demografie (*industrial demography*) (Van Wissen 2002). V rámci této práce bude dále využíván termín firemní demografie, resp. demografie firem.

Van Wissen (2002) upozorňuje na další úskalí pramenící z terminologie. Nejen, že existuje mnoho termínů pro jednu disciplínu, ale i další disciplíny, které mohou být s demografií firem snadno zaměňovány, přestože jejich náplň je odlišná. Autor uvádí příklad podnikatelské demografie (*business demography*) zaměřující se na marketingový výzkum a demografie pracovní síly (*workforce demography*) zkoumající populaci zaměstnanců v rámci jednotlivých firem.

Výchozím bodem pro narůstající výzkumný zájem o vznik nových firem a jejich životní cyklus je podle Van Wissen (2000) myšlenka silného propojení vývoje zaměstnanosti se vznikem, resp. zánikem, firem v daném regionu, a z toho pramenící zájem politické reprezentace o nové

poznatky v této oblasti. Počátek tohoto zájmu je spatřován v 70. letech 19. století, kdy Birch (1979) identifikoval malé a střední podniky jako jeden ze stěžejních zdrojů zaměstnanosti. Naopak Pellenbarg (2000) později nepovažuje za hlavní zdroj změny v zaměstnanosti vstup nových firem na trh, nýbrž růst, resp. úpadek firem stávajících.

Základním principem firemní demografie je připodobnění životního cyklu člověka k životnímu cyklu firmy a využití demografických analytických metod a úhlu pohledu pro výzkum firem. Podle Pelienberg a Steen (2003a) je pro hlubší porozumění vývoji a rozvoji firem potřeba více informací a hlubší vhled do jejich životního cyklu, zahrnující nejen prosté informace o vzniku, resp. zániku firem, ale také o dalších událostech, jako jsou například akvizice, sloučení, přemístění. V rámci firemní demografie je poté podle Van Dijk a Pellenbarg (2000a) rozlišováno 5 klíčových události v životě firmy, tzv. vznik, nárůst, úpadek, relokace a zánik. Všechny tyto události jsou přitom vztaženy k firemním aktivitám a rozhodnutím s ohledem na finance, investice, produkci apod. přičemž jsou ovlivněny externími i interními faktory vzhledem k firmě.

Vznik firmy

Již kolem fáze vzniku nových firem se objevují podle Van Wissen (2002) sporné metodologické otázky. Ne zcela jasné je, zda je za vznik nové firmy považovaný pouze proces, kdy je zcela nová firma oficiálně založena či je za vznik možno považovat i oddělení z již existující firmy, imigraci firmy do regionu, či diverzifikaci produkce úřadující firmy. Jedním z předpokladů pro vyšší míru vzniku nových firem je obvykle i vyšší míra urbanizace daného regionu (Pellenbarg a Van Steen 2003b). To potvrzuje například i Reynold (1994, cit. v Pellenbarg a Van Steen 2003b), který v rámci svého výzkumu porovnával vznik nových firem 5 evropských států a na základě výzkumu identifikoval 3 hlavní, pozitivně působící faktory – „*nárůst poptávky, koncentrace mnoha malých firem a urbanizovanost regionu*“ (Reynold 1994, cit. v Pellenbarg a Van Steen 2003b, s. 261). Více o vzniku nových firem viz kap. 2.2.

Firemní migrace

Migrace je svou frekvencí podobně důležitým procesem firmy, jako ostatní významné součásti životního cyklu firmy. Podle Smitha (1966, cit. v Van Dijk a Pellenbarg 2000a), který vychází z behaviorálního konceptu, existují, podobně jako v migraci obyvatel, regionální push a pull faktory, Smith navíc identifikoval faktory udržovací (*keep factors*). Za nejobvyklejší a nejvýznamnější push faktor je pak považováno snížení či identifikace nízké profitability, za pull faktor pak identifikace výhodnějšího místa s potenciálně vyšší profitabilitou.

Nejzajímavějšími pro regiony a jejich politické reprezentace jsou však faktory udržující, které motivují firmy zůstat na stávajícím místě. Mezi nejvýznamnější patří již provedené investice v daném místě, resp. výše potřebných nových investic pro vlastní relokaci a ukotvení se v nové lokalitě. Další motivací je pak již proškolená a zkušená pracovní síla v původní lokalitě, kdy náklady na její nahrazení či motivaci pro jejich stěhování jsou poměrně vysoké.

Výzkum migrace je atraktivní svou poměrně vysokou frekvencí v životním cyklu firmy nejen pro výzkumníky, Van Dijk a Pellenbarg (2000a) zdůrazňují také relevanci pro politiky. Argumentem proto může být nebezpečí znečištění životního prostředí při imigraci určitých firem, hrozící konflikty ohledně využití půdy na různé účely (rezidenční x ekonomické apod.) či, jak připomínají Van Dijk a Pellenbarg (2000), změna v intenzitě využívání veřejné infrastruktury. Podle Sijtsma (1996, cit. v Van Dijk a Pellenbarg, 2000a) by vysoce nerovné rozložení firem v regionu mohlo vést k ekonomickému růstu s neúměrně vysokými náklady, čemuž by šlo předejít vhodnou politikou zaměřenou na rovnoměrnou migraci firem v rámci daného regionu. Naopak Pellenbarg a Van Steen (2003b) spatřují souvislost mezi růstem firmy a její migrací, v čemž vnímají potenciálně pozitivní efekt těchto firem pro daný region. Většina migrujících firem jsou úspěšné a rozrůstající se společnosti, u kterých politici stojí o jejich setrvání, resp. přilákání do svého regionu.

Podle výsledků studie Van Dijk a Pellenbarg (2000a), je rozhodnutí firmy více závislé na interních faktorech firmy samotné (sektor působení, počet zaměstnanců ad.), než na externích, politicky více či méně ovlivnitelných faktorech. Regionální politici, jejichž cílem je ovlivnění migračního rozhodnutí firmy, mají proto velmi obtížnou pozici. Meester a Pellenbarg (2006) považují výsledné rozhodnutí firmy k migraci a konkrétní cíl migrace dokonce za výsledek často velmi subjektivních hodnocení vysoce postavených manažerů. Autoři za hlavní faktor ovlivňující výsledek hodnotícího procesu označili snahu o centrální lokalitu v některé z aglomerací, vysoký vliv mají i měkké faktory a osobní vztah zaměstnanců firmy k cílové lokalitě migrace.

Metodologickou výzvou při výzkumu nejen firemní migrace je podle Pellenbarg (2000) dlouhodobá neshoda na úrovni, od které je již relokace firmy považována za migraci. Mnoho výzkumníků například nepovažuje stěhování v rámci jednoho města za migraci. Autor však podporuje názor, že změnou adresy dochází k migraci. Rozlišuje pak migraci intra-regionální, inter-regionální, národní nebo mezinárodní, přičemž za dosud nejvíce zkoumanou považuje úroveň inter-regionální. Tento fakt je nezbytně spojen s velkou pozorností politiků a ekonomů, kteří se nejčastěji právě na regionální úrovni snaží přilákat co nejvíce potenciálně imigrujících

firem právě do svého regionu. Zároveň autor argumentuje pro další výzkum lokálních migrací všeobecným předpokladem, že lokální migrace předchází případnému stěhování na větší vzdálenosti a může tak mít vypovídající hodnotu o tomto následném procesu. Výzkum firemní migrace je poměrně rozšířený, zabývali se jím například Sleuwaegen a Pennings (2006) v Belgii; Brixy (2011) v Německu; Kronenberg (2013) v Nizozemí; Zhu a He (2013) v Číně, v různých zemích z pohledu efektu vlastnictví Barcena-Ruiz a Garzon (2009), vzhledem ke změnám klimatu a rozdělení bohatství Linnenluecke, Stathakis a Griffiths, (2011) ad.

Růst a úpadek firmy

Dlouhodobě je zkoumán vztah mezi nadějí dožití firem a jejich velikostí, resp. růstem. Podle Dunne a Hughes (1994) mají malé firmy vyšší míru úmrtnosti, ale zároveň i vyšší míru růstu. Mnoho autorů (Freeman a kol. 1983, Carrol a Hannan 2000 ad.) dospělo k závěru, že starší firmy mají obecně nižší úmrtnost než ty mladší. Van Wissen (2002) vidí příčinu nejen v efektu učení se a získání zkušeností, ale také v ochotě riskovat. Autor vychází z teze, že mladší firmy jsou ochotné více riskovat a často proto více rostou, zároveň však mají vyšší riziko zániku. Na druhou stranu firmy, které přežijí do dalších let, jsou většinou ochotny méně riskovat, tudíž často i méně rostou. Pellenbarg (2000) dospěl k závěru, že až 50 % nově vzniklých firem zanikne během 5–6 let po svém vzniku. Mezi zaniklé firmy se však podle autora řadí i ty neúspěšnější z nově vzniklých firem, které se často bezprostředně po svém vzniku stávají součástí větších, starších firem a zmizí tak ze statistické databáze. Výsledky Yamasaki (2000, cit. v Van Dijk a Pellenbarg 2000) pak potvrzují pozitivní vztah mezi zvyšující se mírou zániku firem a jejich snižující se velikostí, přičemž výjimku z tohoto pravidla tvoří velmi malé, většinou rodinné firmy do 3 zaměstnanců, které jsou velmi specifické pro japonský kulturní kontext a obecně mají silnou rezistenci vůči krizím.

Zánik firem

Z prostorového hlediska jsou podle zjištění Pellenbarg a Van Steen (2003b) oblasti vyšší míry zániku firem shodné s oblastmi vyšší míry jejich vzniku. Nejčastěji jde o dynamické, urbanizované regiony s vysokou mírou poptávky, ale i s ní spojené konkurence. Životnost firmy je úzce spojena také s celkovou ekonomickou situací regionu, případně státu, i dalšími makroekonomickými faktory, což se podle autorů ukazuje například zvýšenou mírou zániků během ekonomické recese. Vztah mezi okolními podmínkami vzniku nové firmy v daném období, včetně makro- a mikro- ekonomické situace, a mírou jejího dožití, zkoumal na datech zahrnujících firmy ve Švédsku během 70. let Box (2007). Ve studii potvrdil vliv

makroekonomické situace na chování firmy (na mikro úrovni) a identifikoval pozitivní vliv přísných institucionálních podmínek na míru dožití firem.

Oblast zániku firem patří v ekonomické geografii stále k nedostatečně prozkoumanému tématu, zejména s ohledem na nedostatek relevantních dat. V mnoha databázích například nelze spolehlivě rozlišit mezi zánikem firmy a mezi její migrací. Problémem však podle Pellenbarg (2000) také celkově nedostatečná pozornost výzkumníků starším firmám a jejich potenciálním zánikům. Výzkumu míry dožití, resp. zániků firem se přesto věnovali například z pohledu charakteru zániku Headd (2003), Agarwal, Audretsch (2001) v souvislosti s pravděpodobností zániku firem s jejich velikostí nebo Bruderl a Preisendorfer (1998), kteří sledovali vliv sociálního zasíťování nových firem na pravděpodobnost zániku.

Van Dijk a Pellenbarg (2000b) spatřují v životě firmy i další klíčové prvky z populační demografie, jakými jsou rodiny, které mohou být přeneseny i na populaci firem – jednotlivé firmy mohou být sloučeny či odkoupeny jinou firmou (svatba), nebo může naopak dojít k oddělení/vydělení nové firmy (rozvod). S analýzou těchto a dalších druhů událostí specifických pro životní cyklus firmy (akvizice, převzetí moci, různé korporátní události) si zatím podle Van Wissen (2002) výzkumníci v oblasti firemní demografie nedokáží zcela poradit a stále čekají na jasnější zařazení v rámci konceptu.

Přidaná hodnota demografie pro výzkum firem spočívá podle Van Wissen (2002) v přístupu, který reflektuje změny ve velikosti a struktuře populace jako důsledek vzniku, zániku či migrace. Tyto procesy jsou však selektivní, přičemž firmy, které přežijí, jsou pravděpodobně v lepší kondici než ty, které zaniknou. Míra zániku firem tedy odráží kondici celé populace. Cílem výzkumníků je pak objasnit charakter selektivního procesu pro vznik, zánik a migraci.

2.2 Vznik nových firem

Výzkumů na téma vzniku nových firem proběhla v historii již celá řada. Zejména v 80. letech 20. století (publikováno většinou na začátku 90. let) byl výzkum velmi intenzivní, například Davidsson a kol. (1994) ve Švédsku, Garofoli (1994) v Itálii, Fritsch (1997) v západním Německu nebo Keeble a Walker (1994) ve Spojeném království. Primárním důvodem byl obecně rozšířený předpoklad vycházející z práce Birch (1979) o spojitosti vzniku nových firem se zvýšením zaměstnanosti v regionu. A vzhledem k soudobé existenci mnoha strukturálně postižených regionů s relativně vysokou mírou nezaměstnanosti, např. v USA, ale i v Německu a dalších zemích, bylo toto téma velmi aktuální i pro politickou reprezentaci a veřejnost.

Jak shrnují Lee, Florida a Acs (2004) dosavadní výzkumy se vznikem nových firem zabývají především ze dvou pohledů – první hledají příčiny rozdílů v různé míře vzniku firem v agregovaných vlastnostech jednotlivých regionů, například v míře nezaměstnanosti, průměrné velikosti firem, vzdělanosti obyvatel apod., viz kapitola 2.2.1. Naopak druhý proud zkoumá důvody, které vedou jednotlivce k rozhodnutí začít podnikat, založit vlastní business, věnuje se tak primárně okolnostem na úrovni jednotlivce. Druhý pohled úzce souvisí s behaviorálním přístupem a zabýval se jimi například Davidsson a Wiklund (1997), Learned (1992), Katz (1990) ad. Oba pohledy jsou nesporně důležité, relevantní a nejlepší pohled na téma vzniku nových firem by jistě dokázali poskytnout pouze za vzájemné součinnosti. S ohledem na rozsah a zaměření diplomové práce a své možnosti se v rámci této práce nicméně soustředím primárně na vznik firem z agregovaného pohledu. Proto i následující rešerše dosavadního výzkumu se z větší části zabývá obdobnými výzkumy.

Nejsilnější tradice výzkumů zabývajících se touto problematikou existuje v USA (Lee, Florida a Acs 2004; Sutaria a Hicks 2004; Armington a Acs 2002; Reynolds a kol. 1995; Acs a Audretsch 1989), na Novém Zélandu (Tamásy a le Heron 2007; Mills a Timmins 2004) a v několika vybraných evropských státech – Nizozemí (Knoben, Ponds a van Oort 2011), Velká Británie (Mueller, van Stel a Storey, 2008; Johnson, 2004; Van Stel a Storey, 2004; Ashcroft, Love a Malloy 1991), Německo (Brixly a Grotz 2007; Fritsch a Falck 2007; Fritsch a Mueller 2004; Bade a Nerlinger 2000) a Finsko (Ritsilä a Tervo 2002; Kangasharju 2000). Další výzkumy poté probíhaly i v Norsku (Rotefoss a Kolvereid 2005), Portugalsku (Holl 2004) či dalších státech.

Zatímco většina výše uvedených autorů se zabývala faktory působící na regionální úrovni, například vědci z Itálie (Arbia a kol. 2014) se zabývali vlivy na lokální úrovni města, kde jako jeden z relevantních faktorů pro vznik nových firem identifikovali prostorovou blízkost dalších elementů a ekonomických aktérů, zatímco jejich vliv na růst a přežití těchto firem nebyl v této studii prokázán. Nadnárodní srovnání (Francie, Německo, Itálie, Irsko, Spojené království, Švédsko a USA) – Reynolds a kol. (1995), případně Mueller a Thomas (2000) v 25 zemích světa (USA, Kanada, Irsko, Slovinsko ad.) nebo Wong a kol. (2008) analyzovali data z GEM za 37 zemí světa (Mexiko, Jižní Korea, Japonsko ad.).

2.2.1 Faktory ovlivňující míru vzniku nových firem

Vznik a fungování nové firmy v určitém místě ovlivňují velmi různorodé faktory, odlišující se intenzitou svého vlivu, úrovní, na které vznikají a působí atd. Následující faktory ovlivňující vznik nových firem byly identifikovány autory napříč Evropou (Německo, Nizozemí, Finsko, Velká Británie ad.), v USA a na Novém Zélandu a jedná se především o faktory působící na

regionální až lokální úrovni, která je nejčastěji zkoumanou a která zároveň koresponduje s úrovní zvolenou pro tuto diplomovou práci. Ve specifických obdobích je i při analýze faktorů na regionální a lokální úrovni nutné zohlednit také vliv událostí i na národní a nadnárodní úrovni, jak upozorňuje například Van Wissen (2002), zabývá se pak vlivem válek, ekonomických cyklů, činností národní politické reprezentace a nadnárodních organizací apod.

V tabulce č. 1 jsou přehledně uvedeny ty faktory, které byly již ověřeny ve vybraných výzkumech zabývajících se tématem míry vzniku nových firem. Pro větší přehlednost a za účelem diskuze byly rozděleny do následujících kategorií:

- Aglomerační efekty
- Firemní charakteristiky
- Dostupnost financí
- Lidský kapitál a vzdělanost
- Nezaměstnanost
- Politické charakteristiky regionů

Tabulka 1: Faktory ovlivňující míru vzniku nových firem na základě předchozích výzkumů

Faktor	Pozitivně signifikantní*	Negativně signifikantní*
Aglomerační efekty		
Přirozený přírůstek	Tamásy a Le Heron (2007) Lee, Florida a Acs (2004) Wagner a Sternberg (2004) Armington a Acs (2002) Kangasharju (2000) Reynolds a kol. (1995) Audretsch a Fritsch (1994a) Reynolds (1994) Keeble a Walkers (1994)	
Hustota zalidnění	Fritsch a Falck (2007) Brixy a Grotz (2007) Wagner a Sternberg (2004) Bade a Nerlinger (2000) – <i>platí pro technologicky založené firmy</i> Audretsch a Fritsch (1994a)	

Faktor	Pozitivně signifikantní*	Negativně signifikantní*
Nárůst poptávky (imigrace a přirozený přírůstek, nárůst HDP)	Reynolds, Storey a Westhead (1994)	
Urbanizace/aglomerizace (podíl populace 24–44 let, hustota zalidnění, podíl druhého bydlení, podíl manažerů na pracovní síle, podíl osob s vyšším vzděláním)	Reynolds, Storey a Westhead (1994)	
Aglomerační efekty (místní hustota zaměstnanosti, podíl zaměstnanosti ve výrobě, podíl zaměstnanosti v logistice, podíl zaměstnanosti ve službách pro business, regionální sektorová specializace)	Knoben, Ponds a van Oort (2011)	
Velikost populace		Tamásy a Le Heron (2007) – <i>platí pro sektor business služeb</i>
Cena pozemků		Wagner a Sternberg (2004)
Firemní charakteristiky		
Míra vzniku nových firem v předchozích obdobích	Mueller, Stel a Storey (2008) Wagner a Sternberg (2004)	
Zaměstnanost v malých (<50 zam.) a středních (50–499 zam.) firmách	Bade a Nerlinger (2000) – <i>platí pro technologicky založené firmy</i>	Brixy a Grotz (2007)
Průměrná velikost firem v regionu	Sutaria a Hicks (2004) – <i>platí pro výrobní sektor</i> Kangasharju (2000) Audretsch a Fritsch (1994b) – <i>při použití ekologického přístupu</i>	Tamásy a Le Heron (2007) – <i>neplatí pro sektor business služeb</i> Fritsch a Falck (2007) Lee, Florida, Acs (2004)

Faktor	Pozitivně signifikantní*	Negativně signifikantní*
		Armington a Acs (2002) Audretsch a Fritsch (1994b) – <i>při použití pracovně tržního přístupu</i>
Minimální efektivní velikost podniku (počet zaměstnanců 75. percentilu podniků)	Fritsch a Falck (2007)	
Index koncentrace firem nad 20 zaměstnanců)		Tamásy a Le Heron (2007) – <i>platí pro sektor business služeb</i>
Index sektorové specializace	Knoben, Ponds a Van Oort (2011) – <i>platí pro sektor logistiky, business služeb a souhrnný indikátor všech sektorů</i> Fritsch a Falck (2007) – <i>platí pro sektor, na který se daný region specializuje</i>	Tamásy a Le Heron (2007) – <i>platí pro výrobní sektor</i>
Malé firmy, specializace (podíl živnostníků a malých firem, index sektorové specializace)	Reynolds, Storey a Westhead (1994) Reynolds (1994)	
Průmyslová intenzita (průmyslové podniky na populaci)	Armington a Acs (2002)	
Index ekonomické diverzity (diverzita zaměstnání, podíl malých firem)	Reynolds a kol. (1995)	
Dostupnost financí		
Výše průměrné mzdy		Ritsilä a Tervo (2002)
Meziroční změna příjmů	Knoben, Ponds a van Oort (2011) Lee, Florida a Acs (2004)	
Meziroční nárůst osobního příjmu	Armington a Acs (2002) – <i>platí pro sektor business služeb</i> Knoben, Ponds a van Oort (2011)	Tamásy a Le Heron (2007) – <i>platí pro sektor business služeb</i>

Faktor	Pozitivně signifikantní*	Negativně signifikantní*
Výše bankovních vkladů	Sutaria a Hicks (2004)	
Bohatství domácností (příjem domácnosti, podíl obydlí obývaných majiteli, ceny obydlí, ceny půdy)	Reynolds, Storey a Westhead (1994) – <i>platí mimo výrobní sektor</i> Reynolds (1994) Keeble a Walkers (1994)	
Kapitálová intenzita		Fritsch a Falck (2007)
Jednotkové náklady práce		Fritsch a Falck (2007)
Lidský kapitál a vzdělanost		
Míra vzdělanosti (podíl dospělých s VŠ vzděláním)	Brixy a Grotz (2007) Lee, Florida a Acs (2004) – <i>platí pro sektor business služeb a sektory souhrnně</i> Armington a Acs (2002) Ritsilä a Tervo (2002)	Knoben, Ponds a van Oort (2011) – <i>platí pro výrobní sektor</i> Lee, Florida a Acs (2004) – <i>platí pro výrobní sektor</i>
Zaměstnanost ve VaV (podíl inženýrů, matematiků a přírodovědců na všech zaměstnaných)	Brixy a Grotz (2007)	
Podíl populace bez VŠ vzdělání	Armington a Acs (2002)	Audretsch a Fritsch (1994a)
Blízkost univerzity	Knoben, Ponds a van Oort (2011)	
Technologický režim (podíl zaměstnanosti ve VaV)	Fritsch a Falck (2007)	
Technologický režim (podíl inženýrů, matematiků a přírodovědců ve firmách menších než 50 zaměstnanců)	Brixy a Grotz (2007)	
Kreativita (Bohémský index, Melting Pot index – procento populace narozené v jiné zemi)	Lee, Florida a Acs (2004)	
Podíl vzdělaných obyvatel ve	Reynolds a kol. (1995)	

Faktor	Pozitivně signifikantní*	Negativně signifikantní*
středu kariéry		
Nezaměstnanost		
Meziroční změna v míře nezaměstnanosti	Kangasharju (2000) Reynolds, Storey a Westhead (1994) – <i>platí mimo výrobní sektor</i> Reynolds (1994)	Brixy a Grotz (2007) - <i>částečně</i> Sutaria a Hicks (2004)
Meziroční změna v zaměstnanosti	Brixy a Grotz (2007)	
Míra nezaměstnanosti	Knoben, Ponds a van Oort (2011) Armington a Acs (2002) Ritsilä a Tervo (2002) – <i>platí pro úroveň jednotlivce</i> Reynolds, Storey a Westhead (1994) – <i>platí mimo výrobní sektor</i> Audretsch a Fritsch (1994b) – <i>při použití ekologického přístupu</i>	Ritsilä a Tervo (2002) – <i>platí pro národní úroveň</i> Reynolds a kol. (1995) Audretsch a Fritsch (1994a) Audretsch a Fritsch (1994b) – <i>při použití pracovního trhu přístup</i>
Délka nezaměstnanosti		Ritsilä a Tervo (2002) - <i>platí pro úroveň jednotlivce</i>
Politické charakteristiky regionů		
Politický ethos (podíl voličů socialistů)	Reynolds, Storey a Westhead (1994)	
Výdaje místních vlád	Reynolds, Storey a Westhead (1994)	Kangasharju (2000)
Dostupnost pozemků pro business	Knoben, Ponds a van Oort (2011) – <i>platí mimo sektor služeb pro business</i>	

*Signifikantní na konvenčních úrovních (0,01, 0,05)

Zdroj: vlastní zpracování

Vliv **aglomeračních efektů** na míru vzniku nových firem je obecně očekávaný a ve většině studií uváděný jako velmi silný a pozitivní. Krugman (1991, s. 484) shrnuje pozitivní efekty vysoce urbanizovaných regionů následovně: „*Koncentrace několika firem v určité oblasti nabízí sdílení*

trh pro pracovníky se sektorově specifickými schopnostmi zaručujícími nižší pravděpodobnost nezaměstnanosti nebo nedostatku práce. Zároveň lokalizovaná odvětví mohou podpořit produkci specifických vstupů a informační spillovery potenciálně přinášející vylepšení produkční funkce pro napojenou firmu.“

Nesporně pozitivní vliv má tedy přirozený přírůstek obyvatel i hustota zalidnění, což potvrzují i další souhrnné indikátory viz tabulka č. 1. Mnozí autoři (Tamásy a Le Heron 2007, Armington a Acs 2002, Reynolds a kol. 1995 ad.), dávají tento fakt do souvislosti s nárůstem na straně poptávky po službách a zboží. Zároveň roste přirozeně i počet potenciálních nových podnikatelů, neboť v oblasti se koncentrují talentovaní a motivovaní lidé (Reynolds a kol. 1995) a jak argumentuje Krugman (1991) výše, na trhu existuje dostatek kvalifikované pracovní síly, zavedená síť podpůrných odvětví a přístup k informačním zdrojům. Vysoce urbanizované regiony nejen profitují z absolutně vyšší míry vzniku nových firem, ale také z relativně vyšší míry zaměstnanosti v nově vzniklých firmách (Knoben a kol. 2011). Odchylku v těchto výsledcích představuje výsledek Tamásy a Le Heron (2007), kteří ale zjištěný negativní vliv velikosti populace připisují specifickému prostředí Nového Zélandu, kdy velké urbánní oblasti jsou méně podnikatelské než méně urbanizované venkovské oblasti.

Jedním z negativních aglomeračních efektů je také růst cen pozemků a s tím spojený přesun aktivit z jádra aglomerací do jejich zázemí (tzv. proces suburbanizace). Tento efekt podle výsledků Wagner a Sternberg (2004) negativně ovlivňuje také míru vzniku nových firem, která klesá s rostoucí cenou pozemků. Nicméně autoři zároveň upozorňují, že výhoda nižší ceny pozemků v suburbánních až venkovských oblastech je poměrně sporná, neboť v těchto oblastech pak zároveň chybí další složky důležité pro založení nové firmy.

S aglomeračními efekty úzce souvisí vliv kvality **lidského kapitálu a vzdělání**. Na základě výsledků z výše zmíněných studií je tento efekt silně pozitivně vztažen k míře vzniku nových firem. Podle Armington a Acs (2002) mají vzdělanější lidé obecně větší tendenci začít samostatně podnikat, navíc k tomu často mají potřebné zkušenosti a znalosti (Ritsilä a Tervo 2002). To spolu s vlivem blízkosti VaV institucí potvrzuje studie Brixy a Grotz (2007), jejichž výsledky však také ukazují na menší pravděpodobnost přežití těchto firem. Výše kvalifikovaná populace a VaV instituce se nacházejí právě převážně ve vysoce aglomerovaných oblastech s velkou mírou konkurence, která může vést až k zániku takové firmy. Vysvětlení pozitivního vlivu blízkosti univerzity a VaV institucí lze hledat v tzv. „spin-off“ firmách, kdy pracovníci či studenti pocházející z těchto institucí zakládají nové firmy, přičemž k založení podnikání využívají poznatky získané z působení ve VaV institucích a jejich napojení na danou instituci

zůstává obvykle velmi silné (Knoben a kol. 2011). Důležitost sociálního kontextu a společensky otevřeného prostředí na míru vzniku nových firem podporuje také pozitivní vztah indikátoru kreativity – podíl imigrantů spolu s bohémským indexem (muzikanti, umělci, spisovatelé, designeři apod.) (Lee, Florida a Acs 2004). Nicméně, výsledky Armington a Acs (2002) identifikují nejen pozitivní vliv vyššího vzdělání na míru vzniku nových firem, ale také pozitivní vliv vyššího podílu obyvatel bez univerzitního titulu. To vysvětlují potřebou méně vzdělané pracovní síly i u velmi sofistikovaných nových firem. U výrobního sektoru lze negativní vztah podílu vysoce vzdělaných obyvatel vysvětlit obecně vyšší poptávkou pro méně kvalifikované, ale levné pracovní síle v tomto odvětví (Lee, Florida a Acs 2004).

Vliv **firemních charakteristik** v regionu je na první pohled velmi různorodý. Nejrozporuplnějším indikátorem je průměrná velikost firem v regionu, který byl hodnocen v mnoha studiích, nicméně výsledky nejsou jednoznačné. Teorie o pozitivním vlivu přítomnosti menších firem představuje vizi, kdy malé firmy v regionu působí jako „inkubátor“ pro další nové firmy Brixey a Grotz (2007). Negativní vliv indikátoru velikosti firem může být vysvětlen faktem, že regiony s větším počtem velkých firem mají převážně tendenci k nižší ekonomické diverzitě a podle Tamásy a Le Heron (2007) vede minimálně v kontextu NZ k nižšímu vzniku nových firem. Armington a Acs (2002) dávají výsledky do souvislosti s restrukturalizací od dominance výrobního sektoru, přičemž regiony po restrukturalizaci s průměrně menšími firmami mají vyšší míru vzniku nových firem.

Zajímavý pohled na efekt průměrné velikosti firem v regionu přinášejí Audretsch a Fritsch (1994b) srovnáním ekologického a pracovně tržního přístupu ke standardizaci míry vzniku nových firem. Při využití ekologického přístupu má průměrná velikost firem pozitivní efekt, což lze vysvětlit tak, že při většinové zaměstnanosti v malých firmách má každý nový podnik jen malý význam na celkovou míru vzniku nových firem, naopak v regionu s převažujícími velkými firmami má každá nová relativně velký význam. Při využití pracovně tržního přístupu je vztah velikosti firem negativní vzhledem k míře vzniku nových firem. Pravděpodobnost, že se člověk rozhodne podnikat je tak negativně vztažena k velikosti firmy, kde získal své zkušenosti. Zároveň pozitivní vliv větší průměrné velikosti firem v regionu může být vysvětlen poptávkou těchto firem po drobnějších lokálních dodavatelích, případně firmách, kterým je možné zadat část činnosti. Velké firmy navíc mohou vytvořit stabilní tržní prostředí, které přispívá ke vzniku a rozvoji nových firem Sutaria a Hicks (2004). Brixey a Grotz (2007) spatřují příčinu nižšího vzniku firem v lokalitách s průměrně menšími firmami v celkově odlišném charakteru lokalit, kde je obecně nižší vznik nových firem v méně urbanizovaných oblastech. Význam výsledků týkající se vlivu průměrné velikosti firem v regionu částečně snižují například Kangasharju

(2000), Holl (2004) ad., kteří vychází z teze, že prvotní místo založení podniku je to, kde již budoucí podnikatel žije. Vliv zde hraje kromě osobních vazeb také znalost regionu, ve kterém již získali pracovní zkušenosti a kde se zrodila jejich podnikatelská myšlenka. Comanor a Wilson (1967, cit. v Fritsch a Falck 2007) argumentují tím, že větší podniky by měly být relativně efektivní, neboť jinak by se začaly objevovat menší podniky v okolí. Z toho Fritsch a Falck (2007) usuzují, že malé podniky jsou buď nově založenými nebo naopak stávajícími, ale upadajícími podniky, které utrpěly svou velikostní nevýhodou.

Pozitivní vliv sektorové specializace ukazuje na sebezposilující charakter tohoto indikátoru v regionu, kdy pozitivní efekt sektorové specializace se podle Garofoli (1994) projevuje specializovanou infrastrukturou, dostupností specificky vzdělané pracovní síly a specializovaných dodavatelů. Podle výsledků Fritsch a Falck (2007) má sektorová specializace regionu pozitivní vliv na míru vzniku firem právě v daném odvětví.

Vyšší míra vzniku nových firem v minulosti vede často k vyšší míře vzniku nových firem v daném regionu. Tento výsledek podporuje podle Wagner a Sternberg (2004) start-up cluster hypotézu, kdy vzájemná blízkost start-upů, primárně v tzv. znalostně intenzivních odvětvích, může mít pozitivní efekt na vznik a další rozvoj jednotlivých firem. Tento proces však zároveň zvyšuje regionální disparity v míře vzniku nových firem napříč regiony. Jejich výsledky navíc ukazují, že v regionech, které otevřeně navenek ukazují charakteristiky sektorového clusteru, je podnikatelská aktivita častější.

Dostupnost finančních prostředků je jedním ze základních předpokladů pro založení nového podnikání, což potvrzují i výsledky většiny studií v tabulce výše. Proti této tezi mluví výsledky Ritsilä a Tervo (2002), kteří našli negativní vztah výše osobních příjmů a míry vzniku nových firem. Vysvětlení lze nalézt ve zvýšení tzn. nákladů obětované příležitosti („*opportunity costs*“) u obyvatel s vysokými příjmy. Se zvýšením příjmů obyvatel navíc roste i kupní síla a poptávka po některých produktech a službách v regionu, což může být další stimul pro vznik nových firem Knobena a kol. (2011). Nicméně autoři současně poukazují na fakt, že ne všechny sektory jsou takto citlivé na změnu v místní poptávce. Ta například v sektorech s masovou produkcí hraje výrazně menší roli.

Rovněž poměrně kontroverzní je vliv **nezaměstnanosti**. Již první otázkou je úhel pohledu na (ne)zaměstnanost – vnímáme ji jako faktor ovlivňující míru vzniku nových firem či je míra (ne)zaměstnanosti následkem, resp. míra vzniku firem pak faktorem ovlivňujícím budoucí (ne)zaměstnanost? Pravděpodobně jde o obojí, jak dokazují studie zabývající se vlivem vzniku nových firem na (ne)zaměstnanost (Knoben a kol. 2011, van Stel a Storey 2004, Fritsch

a Mueller 2004 ad.) i studující vliv vzniku nových firem na (ne)zaměstnanost (Van Stel a Suddle 2008, Reynolds, Storey a Westhead 1994, Davidsson a kol. 1994 ad.).

Výsledky provedených studií ukazující na pozitivní vliv nezaměstnanosti na míru vzniku firem, mohou být vysvětleny snahou nezaměstnaných řešit svou situaci založením vlastního podnikání. Svou roli může hrát také dostupnost pracovní síly v takovém regionu. Naopak negativní vliv nezaměstnanosti může být zapříčiněn celkově horšími podmínkami na pracovním trhu, které hrají klíčovou roli v pravděpodobnosti přežití nového podniku a vyšší riziko neúspěchu na trhu indikované zvýšenou nezaměstnaností může potenciální nové podnikatele odradit (Knoben a kol. 2011, Sutaria a Hicks 2004). Zároveň dochází v období vyšší nezaměstnanosti k poklesu poptávky spojené se snížením kupní síly obyvatel, což může přispět k nižší míře vzniku firem v tomto období (Reynolds a kol. 1995).

Negativní efekt zvýšené nezaměstnanosti ve svém výzkumu zaznamenali také Ritsilä a Tervo (2002), kteří vliv zkoumali specificky na úrovni jednotlivce a na úrovni národní. V případě vlivu délky nezaměstnanosti je vztah s pravděpodobností založení podnikání nelineární, tedy na začátku je pravděpodobnost nejvyšší, poté dojde podle autorů k různým změnám provázejícím stav bez zaměstnání (psychologické, sociologické ad.), které snižují motivaci a akceschopnost jedince svou situaci řešit, například založením vlastního podnikání. Sníženou motivací vysvětlují autoři také negativní působení národní míry nezaměstnanosti, která může být také ovlivněna s tím spojeným snížením kupní síly.

K rozporuplným výsledkům ohledně vlivu nezaměstnanosti pak došli Audretsch a Fritsch (1994b) při srovnání vlivu na sektor výroby a služeb a zároveň efektu různých přístupů ke standardizaci míry vzniku nových firem. Vyšší míra nezaměstnanosti vede k vyšší míře vzniku nových firem relativně k již existujícím firmám, naopak pravděpodobnost, že si pracovník založí nový podnik, je v období vysoké nezaměstnanosti relativně nízká. Tento rozpor vysvětlují autoři buď nižší motivací začít podnikat u nezaměstnaných osob, který pak při zvyšujícím se počtu nezaměstnaných vede k poklesu míry vzniku nových firem. Druhým možným vysvětlením je obecně nižší pravděpodobnost, že někdo začne podnikat v období vyšší nezaměstnanosti v regionu bez ohledu na zaměstnanecký statut jednotlivce.

Politické nástroje jsou obecně slabším primárním faktorem ovlivňujícím míru vzniku nových firem. Na základě mírně pozitivního vlivu dostupnosti pozemků pro business na míru vzniku nových firem lze usuzovat, že dostupnost takovýchto pozemků přímo stimuluje míru vzniku nových firem v regionu či přitahuje podnikatele k založení podniku právě v této oblasti (Knoben a kol. 2011). To se však netýká sektoru služeb pro business, ale naopak primárně jde o sektory

náročné na prostor, tedy například výroby nebo logistika. Zároveň je však poskytování pozemků pro business pro obec velmi náročné, efektivita nástroje poskytování pozemků je tak poměrně sporná.

2.3 Teoretické koncepty aplikované na výzkum vzniku nových firem

S výzkumem vzniku nových firem se primárně pojí dva teoretické koncepty, které se zabývají otázkou, odkud se „berou“ nové firmy, zda jejich vznik vychází z již existujícího podnikatelského prostředí (ekologický přístup) a stěžejní pro proces vzniku je pak existující populace firem. Naopak druhý koncept (pracovně tržní) spatřuje základ pro vznik nových firem v oblasti pracovního trhu, kdy potenciálně každý aktér trhu může potenciálně založit novou firmu. Je jasné, že oba přístupy jsou si velmi blízké a prakticky je nelze striktně oddělit. Nicméně určují optiku, kterou se poté na vznik nových firem díváme.

2.3.1 Ekologický přístup

Jedním ze zásadních přístupů k měření vzniku nových firem je tzv. ekologický přístup, který vychází z myšlenky Thorstena Veblena a jeho následovníků J. R. Commonse a W. C. Mitschella (Blažek a Uhlíř 2011), kteří připodobňují ekonomický systém k systému evolučnímu, který se neustále vyvíjí, ovlivňují ho zvyky a instinkty jednotlivců a je formován interakcemi různých aktérů. Slavíková a kol. (2010) navíc zdůrazňují existenci pevných hranic, resp. relativní uzavřenost tohoto systému.

Aplikace pro výzkum vzniku firem spočívá v relativizování počtu nově vzniklých firem k počtu firem stávajících v dané oblasti (Audretsch a Fritsch 1994a). Tato teorie je založená na myšlence, že nové firmy se převážně vydělují z firem již existujících, které poskytují budoucím podnikatelům dostatek znalostí a zkušeností, principiálně tak fungují jako inkubátor (Smith 1991).

Teorii „inkubátoru“ tvořeného existujícími firmami podporuje i Spiling (1996), který upozorňuje na roli inspirace v oblastech, kde dominují malé firmy, a naopak odrazujícího faktoru v oblastech velkých firem. V návaznosti na tuto myšlenku zároveň Kangasharju (2000) upozorňuje na problém tohoto přístupu spočívající v nadhodnocení míry vzniku nových firem v oblastech dominovaných menším počtem větších firem a podhodnocení míry vzniku nových firem v oblastech, kde výrazně převládají malé firmy. Stávající firmy na trhu jsou obecně větší oproti nově vzniklým firmám, ale jak zdůrazňuje například Garofoli (1994), ekologický přístup nebere velikost firem v úvahu. Audretsch a Fritsch (1994b) upozorňují také na potenciální

zkreslení výsledků při využití tohoto přístupu. V regionech se zaměstnaností v průměrně menších firmách má každý nový podnik jen malý vliv na celkovou zaměstnanost, naopak v regionech ovládaných průměrně většími firmami je efekt větší.

Navíc, koncept je postaven na myšlence, že nové firmy vznikají především oddělením ze stávajících firem či v případě nových maloobchodních odvětví s více pobočkami, což je však podle Wesnting (2008) pouze menšina nově vznikajících firem. Nicméně pro zachycení nově vzniklých filiálek je tento přístup potenciálně velmi užitečný, neboť ty vycházejí ze stávajících firem (Suddle 2008, cit. v Knobem a kol. 2011). Johnson (2004) na tomto přístupu také oceňuje zdůraznění míry oživení stávajícího trhu novými firmami.

Tento přístup používá mimo jiné: Johnson (2004), Audretsch a Fritsch (1994a) ad.

2.3.2 Pracovně tržní přístup

Druhým stěžejním přístupem ke studiu míry vzniku nových firem je přístup pracovně tržní (*labour-market approach*), který je ovlivněn myšlenkou Mashalla (1890) a jeho následovníků zkoumající aglomerační výhody. Firmy působící na jednom trhu sdílí pozitiva například v podobě přístupu ke kvalifikované pracovní síle ale zároveň i negativa v podobě vyšších nákladů na získání kvalifikovaného pracovníka (Combes a Duranton 2006).

Přístup v zásadě ukazuje, jak podnikatelský region je, resp. kolik obyvatel regionu se stává podnikatelem (Johnson 2004). Jedna ze základních myšlenek vychází z teorie podnikatelské volby (Evans a Jovanovic 1989), která zdůrazňuje fakt, že pokud má dotyčný dostatečný kapitál a očekávaný zisk z potenciálního podnikání je výrazně vyšší než zaměstnanecký plat, osoba se rozhodne podnikat i přes související rizika. Podnikat tak může potenciálně každý. Teorie dále předpokládá, že osoba začne podnikat na stejném pracovním trhu, kde předtím pracovala či se o práci ucházela a pravděpodobně zde získala také nějaké zkušenosti a vědomosti o daném trhu a má zde případně i osobní vazby (Johnson 2004). Nicméně potenciální mobilita pracovních sil není v tomto přístupu zcela pominuta, předpokládá se ale, že nový podnikatel na daném trhu získal již určitou zkušenost jako zaměstnanec (Audretsch a Fritsch 1994b). Pracovně tržní přístup v rámci firemní demografie pak relativizuje nově vzniklé firmy počtem ekonomicky aktivních obyvatel daného regionu.

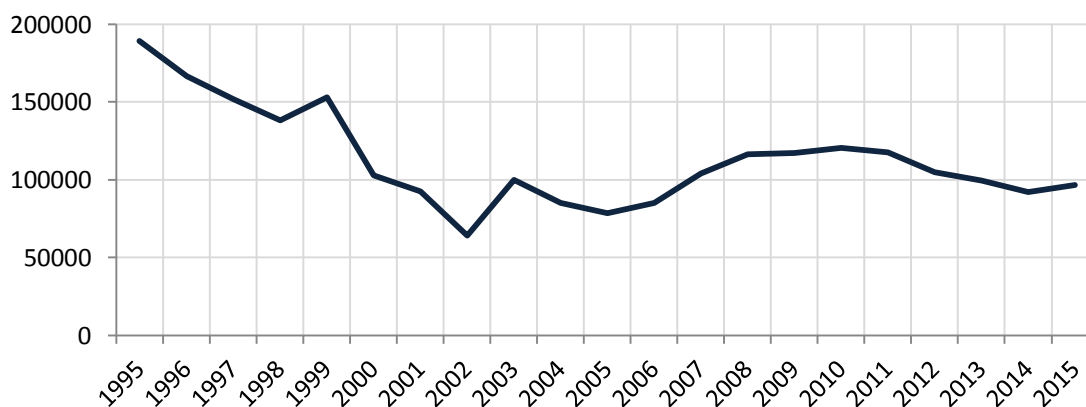
Tento přístup používá mimo jiné: Knobem a kol. (2011), Fritsch a Falck (2007), Storey (1994) ad.

3 Cíle a hypotézy práce

Tato diplomová práce se zabývá otázkou prostorových rozdílů v míře vzniku nových firem mezi regiony Česka. Cílem práce je zjistit, zda v rámci Česka **existují významné rozdíly v míře vzniku firem mezi regiony Česku a zda se tyto nerovnoměrnosti mění v čase**. Dle dosavadních výsledků v oblasti firemní demografie (viz kap. 2.1) lze *očekávat statisticky významnou diferenciaci v prostorové nerovnoměrnosti v míře vzniku firem a jejich nárůst v čase*.

Druhým z cílů práce je ověřit, zda **existuje vztah mezi mírou vzniku firem a specifickými charakteristikami daného regionu**, které vycházejí z dalších obdobných výzkumů, viz kap. 2.2.1. Sledované časové období pro identifikaci ovlivňujících faktorů vychází z grafu č. 1, který ukazuje stagnaci až mírný pokles počtu nově vzniklých podniků v Česku v období po r. 2010. Období kolem r. 2010 je pro Česko obdobím, kdy se již plně projevil efekt globální ekonomické krize, která ve světě vypukla již kolem r. 2008 (Balcar a Gottvald 2016). Vývoj vzniku nových firem poměrně dobře ilustruje vývoj krize v Česku, kdy se ekonomika plně vzpamatovala až v r. 2014, kdy HDP dosáhlo předkrizové hodnoty. Zároveň v r. 2015 došlo k nastartování pozitivního vývoje a česká ekonomika se dostala na evropský vrchol v ekonomickém růstu (Volejníková a Řezníček 2016). Otázkou, kterou se zabývá tato práce, nicméně zůstává, zda byl tento pokles v počtu nově vzniklých firem rovnoměrný, či zda docházelo k výrazné lokální diferenciaci v míře vzniku nových firem, případně jaké charakteristiky daného regionu tyto nerovnoměrnosti způsobují. Zkoumaným je tedy období mezi lety 2010–2016.

Graf 1: Dlouhodobý vývoj počtu vzniků firem v Česku

Zdroj: ČSÚ (2016), Registr ekonomických subjektů: Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty za ČR, vlastní zpracování

Na téma vzniku nových firem a regionálních rozdílů v jejich vzniku bylo napsáno velmi široké množství literatury (viz kap. 2.2) a zkoumána byla ještě širší škála potenciálních faktorů, které by mohly tyto rozdíly způsobovat. Na základě rešerše literatury v teoretické části této práce byly identifikovány faktory, které již byly v dosavadním výzkumu ověřeny, ale jejichž efekt není na základě dosavadních výzkumů jednoznačný. Zároveň bylo při výběru těchto faktorů nutné zohledňovat dostupnost relevantních dat v českém kontextu.

Na základě výsledků dosavadních výzkumů zaměřených na stanovení potenciálních faktorů ovlivňujících míru vzniku firem na úrovni regionů obcí s rozšířenou působností (ORP) byly stanoveny následující hypotézy:

- V regionech s vyšší průměrnou velikostí již existujících firem je míra vzniku firem spíše nižší (koresponduje s výsledky Tamásy a Le Heron 2007, Lee, Florida a Acs 2004, Armington a Acs 2002, Audretsch a Fritsch 1994b).
- V regionech s větší sektorovou specializací na určitý sektor je vyšší míra vzniku firem v daném sektoru (koresponduje s výsledky Fritsch a Falck 2007, Knoblen, Ponds a Van Oort 2011).
- Míra vzniku firem je spíše vyšší v regionech s větším podílem vysokoškolsky vzdělané populace (v souladu s výsledky Armington a Acs 2002, Ritsilä a Tervo 2002, Brixy a Grotz 2007, Lee, Florida a Acs 2004).
- Regiony s převážně vyšší mírou nezaměstnanosti mají spíše vyšší míru vzniku nových firem (v souladu s výsledky Knoblen, Ponds a van Oort 2011, Armington a Acs 2002, Reynolds, Storey a Westhead 1994).

4 Metodika a data

Obecně nepadají mezi výzkumníky shoda nad nejvhodnějším měřítkem výzkumu regionálních diferencí v míře vzniku nových firem. Důvodem je zejména značná specifická jednotlivých zemí v oblasti autonomie prostorových jednotek a jejich velikosti. Podobně jako Knoben, Ponds a Oort (2011) využívá tato práce pro analýzu z prostorového hlediska velmi podrobná data a analýza je prováděna na velmi podrobné úrovni. Regiony pro tuto analýzu jsou myšleny **obce s rozšířenou působností (ORP)**, kterých je v Česku 205 (+ hlavní město Praha), jejichž průměrná velikost je podle ČSÚ 45 300 obyvatel a jde o jednotku s určitou mírou autonomie a vhodnou velikostí. Zároveň jsou za tuto prostorovou úroveň ve většině dostupná potřebná statistická data pro ověření relevance potenciálních faktorů na míru vzniku firem. Tato úroveň je v českém kontextu nejbližší administrativní jednotkou pro vymezení dojížděky za prací, které jsou často využívány pro podobné analýzy, např. německé regiony (tzv. *Landkreise*) Bade a Neglinger (2000) v Německu či pracovní tržní oblasti (tzv. *Labor Markter Areas*) Armington a Acs (2002) v USA. Úroveň ORP je navíc nejvyšší možnou pro aplikaci metody prostorové autokorelace. Nevýhodou může být poměrně velká rozmanitost těchto jednotek, což je třeba zohledňovat v průběhu zejména regresní analýzy.

Závisle proměnná

Základním pilířem práce je míra vzniku nových firem. Pod **pojmem firmy** jsou pro potřeby analýzy této práce myšleny podniky s právními formami s. r. o. a a. s., do analýzy tak nebyla zařazena poměrně velká skupina živnostníků, jejíž zařazení by bylo nad možnosti této analýzy. Navíc jejich charakteristika tolik neodpovídá cílové skupině subjektů této práce. Data vstupující do analýzy pocházejí z Registru ekonomických subjektů (RES). Data jsou aktualizována vždy ke konci měsíce a obsahují kompletní databázi ekonomických subjektů v Česku, spolu s informací o místě působení, sektorovém zaměření podle NACE, kategorie počtu zaměstnanců, datu vzniku a případného zániku. „*Ekonomickými subjekty se rozumí právnické a fyzické osoby s postavením podnikatele a do registru se zapisují na základě údajů, které ČSÚ získal podle zvláštních zákonů nebo podle zákona o státní statistické službě. Hlavními zdroji jsou obchodní živnostenský rejstřík nebo vlastní statistická šetření.*“ (ČSÚ 2017), ale jak již bylo zmíněno výše, do analýzy v rámci této práce vstupují pouze firmy s právní formou s ručením omezeným nebo akciové společnosti.

Přestože databáze RES a její informace jsou nepochybně velmi kvalitní a spolehlivé, v jejich využití existují určité **limity**, které je třeba zohlednit v průběhu analýzy. Prvně je uvedená

adresa oficiálního sídla dané firmy, přestože vlastní činnost může být prováděna jinde. Jak uvádí například Mills a Timmins (2004) s ohledem na dostupná data jsou demografické analýzy vzniku nových firem zaměřeny na jednotlivé subjekty jako celky, přičemž je za místo jejich působení považováno jejich sídlo, přestože v některých případech nemusí jít o primární místo působení. V případě podrobnější databáze je pak výjimečně možná analýza jednotlivých poboček celého subjektu, díky čemuž je možné lépe podchytit aktivitu větších společností, které často primárně působí mimo oficiální sídlo firmy. Toto však ve většině případů, stejně jako v případě této práce, není s ohledem na dostupná data možné. Může tak dojít k určité míře zkreslení, nicméně kvalitnější data nejsou v současnosti k dispozici. Za druhé je na základě dat za novou firmu považovaná každá, která získá IČO (identifikační číslo osoby), přestože ne vždy se jedná o kompletně novou firmu. Může jít například o firmu dceřinou, případně o firemní migraci, kdy vlastník firmu v novém místě z různých důvodů nechtěl spojovat s firmou původní apod. V Česku navíc existuje fenomén tzv. „prázdných schránek“, kdy firma získá IČO, podniká však často pouze formálně, za účelem pozdějšího prodeje tohoto IČO, příp. s cílem krácení daní (Strnadová 2014). I tento fenomén může přispět ke zkreslení výsledků. Všechny tyto limity dat je třeba zohledňovat při analýze a interpretaci jejich výsledků.

Jedno z dilemat týkající se vzniku nových firem, spatřuje Van Wissen (2002) v otázce, zda měrnou jednotkou má být prostý počet nově vzniklých firem či míra jejich vzniku. Výhodou druhého přístupu je podle autora přidaná informace o rodičovské populaci v případě ekologického přístupu a relativizace počtu nově vzniklých firem počtem firem stávajících. Nicméně mnoho autorů ubírá tomuto argumentu na relevanci, neboť vznik nových firem považuje za proces zcela nahodilý a více závislý na pracovnících, kteří v regionu žijí (Kangasharju 2000), což zohledňuje zase pracovně tržní přístup ke standardizaci. Jak již bylo dříve zmíněno (viz kap. 2.3) existují tedy primárně dva základní přístupy ke **standardizaci** míry vzniku nových firem: první z nich vztahuje počet nově vzniklých firem k počtu pracovníků v dané oblasti (*labour market approach*), kdežto druhý z nich jej vztahuje k počtu již existujících firem (*ecological approach*). První přístup podle Pellenbarg a van Dijk (2000) označuje za zásadní charakteristiky pracovního trhu a dostupných pracovních sil, zatímco druhý z přístupů považuje za klíčové pro vznik nových firem existující instituce, produkční trh a firemní strategie. Rozdílné výsledky aplikace jednoho či druhého přístupu mohou být podle autora zajímavým zdrojem dalších znalostí o vzniku firem, zmíněné rozdíly ve výsledcích testovali například Armington a Acs (2002), Kangasharju (2000) ad. Další možností relativizace dat o vzniku nových firem, kterou využili Tamásy a le Heron (2007) na Novém Zélandu, je výpočet lokalizačních kvocientů pro jednotlivé regiony a analýza vycházející z jejich rozmístění nebo podíl

podnikatelů, resp. živnostníků, což využívali pro svou Ritsilä a Tervo (2002). Jak již bylo dříve zmíněno, podle Spillinga (1996) vede ekologický přístup k výraznému zkrácení výsledků podle velikostní struktury stávající firemní populace. Tato práce proto využívá primárně pracovní tržního přístupu, který je obecně preferovaným v dosavadních výzkumech s obdobnou tematikou (využívá ho např. Kangasharju 2000, Fritsch a Mueller 2004) a přístup ekologický využívá v některých stěžejních částech za účelem zpřesnění a ověření výsledků.

Nezávislé proměnné

Nezávislé neboli vysvětlující proměnné navazují na dříve definované hypotézy (kap. 3) a vstupují do analýzy jako vyjádření specifických charakteristik regionů, které zapříčiňují rozdílnou míru vzniku firem v daném regionu. Výběr nezávisle proměnných byl inspirován zahraničními studii (např. Fritsch a Falck 2007, Tamásy a Le Heron 2007, Lee, Florida a Acs 2004, Armington a Acs 2002) a je blíže specifikován v kap. 3. Vysvětlující proměnné vstupující do analýzy ve fázi lineární a geograficky vážené regrese jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka 2: Přehled nezávislých proměnných vstupujících do analýzy

Název proměnné	Zdroj	Podrobnosti a způsob zpracování
Míra nezaměstnanosti	ČSÚ	Průměrná míra nezaměstnanosti za období 2010–2016
Míra vzdělanosti	ČSÚ (SLDB)	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním k r. 2011
Sektorová specializace	ČSÚ (RES, SLDB)	Index specializace za 5 sektorů
Velikost stávajících firem	ČSÚ (RES)	Podíl středních a velkých firem před r. 2010

Zdroj: vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti

Data za míru nezaměstnanosti pochází ze statistik ČSÚ na úrovni ORP. Informace pochází především z výsledků tzv. výběrového šetření pracovních sil, od r. 2012 pak vychází z výsledků SLDB 2011, definitivních demografických dat a krátkodobých projekcí (ČSÚ 2017). Do analýzy vstupuje proměnná jako průměr údajů za jednotlivé roky v období 2010–2016.

Míra vzdělanosti

Proměnná vzdělanosti vychází kompletně z definitivních výsledků SLDB v r. 2011, přičemž je využita jako podíl populace s nejvýše dosaženým vysokoškolským vzděláním na veškeré populaci starší 15 let. Vzhledem k charakteru ukazatele a zdroji dat není možné pracovat

s kompletní časovou řadou, nicméně míra vzdělanosti v regionech nepodléhá tak dynamickým změnám a vykazuje určitou míru inercie.

Velikost stávajících firem

Všechny nezániklé subjekty vzniklé před r. 2010 byly podle svého zařazení do velikostní kategorie rozděleny na základě metodiky Eurostatu (2016) do 4 kategorií. Zároveň je v souboru poměrně velký počet firem (61 %), viz tabulka č. 3, pro které informace o počtu zaměstnanců nebyla uvedena. Výchozím předpokladem pro další výpočty je pak to, že velikostní struktura je obdobná v souboru firem se zjištěným i nezjištěným počtem zaměstnanců. Podíl vypočtený ze souboru se zjištěným počtem zaměstnanců je pak považován za relevantní pro celou firemní populaci. Jak je patrné z tabulky č. 3, ve struktuře velikosti firem v Česku naprosto dominují mikro podniky, které tvoří 77,8% podíl všech firem se zjištěným počtem zaměstnanců. Pro potřeby práce bylo primárně důležité postihnout zastoupení větších podniků v regionu, nezávisle proměnná „velikost stávajících firem“ je proto vypočítána jako podíl středních a velkých firem na všech firmách se zjištěným počtem zaměstnanců v regionu před primárně sledovaným obdobím (ke konci r. 2009).

Tabulka 3: Kategorie počtů zaměstnanců jednotlivých firem vzniklých k r. 2009

Velikostní kategorie	Počet zaměstnanců velikostní kategorie	Počet firem
Nezjištěno	X	277671
Bez zaměstnanců	0	1353
Mikro podniky	1– 9 pracovníků	135135
Malé podniky	10– 49 pracovníků	29567
Střední podniky	50– 249 pracovníků	7272
Velké podniky	250 a více pracovníků	1787
Celkový součet		452785

Zdroj: ČSÚ (2017): Registr ekonomických subjektů

Index sektorové specializace

Vzhledem k výrazným rozdílům v míře vzniku nových firem napříč sektory, byl do analýzy zařazen také **sektorový pohled**. V naprosté většině dosud realizovaných analýz (Tamásy a Le

Heron 2007, Lee, Florida a Acs 2004, Armington a Acs 2002 ad.) však bylo sektorové rozdělení pouze základní, tedy na sektor výroby, služeb pro business a souhrnně za všechny sektory. Toto členění je však poměrně hrubé, v této práci je proto pracováno s mírně upraveným mezinárodním rozdělením na 5 hlavních sektorů popsaným Bičíkem (2014), viz příloha č. 1. Mírné úpravy vycházely z potřeby sjednocení klasifikace NACE s klasifikací používanou ČSÚ pro identifikaci ekonomické aktivity obyvatel v rámci SLDB, ze které vychází výpočet indexu specializace. Konkrétně byla oblast správy nemovitostí přeřazena z kvartéru do kvintéru. Další potřebnou změnou bylo přeřazení těžby do oblasti průmyslu, neboť v klasifikaci zaměstnanosti je tato skupina jednotně zahrnuta do odvětví průmyslu. Index specializace byl poté počítán podle Touška a kol. (2008) následovně:

$$I_{si} = (P_{io} / P_{ic}) / (P_{jo} / P_{jc}), \text{ kde: } I_{si} - \text{index specializace } i\text{-té teritoriální jednotky (ORP),}$$

P – počet zaměstnaných,

o – zaměstnaní v daném odvětví,

c – zaměstnaní v odvětví celkem,

i – region hierarchicky nižší (pro případ této práce ORP),

j – region hierarchicky vyšší (pro případ této práce ČR).

Výsledná hodnota indexu se pohybuje podle Touška a kol. (2008) okolo 1, přičemž výsledek menší než 1 indikuje nižší specializaci dané jednotky (ORP) než v jednotce hierarchicky vyšší (ČR), naopak vyšší hodnoty značí vyšší specializaci jednotky oproti celé ČR.

Metodický přístup k analýze

V úvodní části analýzy proběhly na datech různé deskriptivní statistiky a grafická znázornění, poskytující představu o charakteru datového souboru, o mírách jeho variability a o jeho rozložení. Pro detailnější sledování vývoje míry vzniku nových firem v čase je vypočítán index změn za dvouletá období, definován je následovně:

$$I_{zt-(t+x)} = (P_{t+x}) / (P_t) * 100, \text{ kde: } I_{zt-(t+x)} - \text{index změny v období } t$$

P - firemní populace ke konci daného roku

t - počáteční rok sledovaného období,

t+x – koncový rok sledovaného období.

Zároveň jsou data za jednotlivé závislé i nezávislé proměnné zobrazeny a analyzovány v prostorovém pohledu za využití softwaru ArcGis 10.3. Jednou ze základních metod přístupu k hodnocení a analýze prostorových dat je **prostorová autokorelace**, jež je podle Cliff a Ord (1973, cit. v Spurná 2008a, s. 770) definována následovně – „*jestliže pro každou dvojici jednotek i a j ve studované oblasti nejsou příslušné hodnoty x_i a x_j zkoumaného jevu X korelovány, pak lze říci, že v systému jednotek není prostorová autokorelace; naopak prostorová autokorelace existuje, jestliže x_i a x_j nejsou všechny nekorelovány.*“ Základním cílem této metody je identifikovat, zda se určité hodnoty určitého jevu v prostoru shlukují v blízkých územních jednotkách. Jde-li o shlukování vysokých (příp. nízkých hodnot) s hodnotami vysokými (příp. nízkými), označujeme jev za pozitivní prostorovou autokorelaci. Pokud má jev tendence ke shlukování vysokých hodnot s hodnotami nízkými a naopak, jedná se o negativní prostorovou autokorelaci. K analýze prostorové autokorelace se v současnosti nejčastěji využívá výpočtu tzv. Moranova I kritéria, které k výpočtu přistupuje z globálního pohledu a jeho výsledkem je jedno komplexní číslo. Nabývá hodnot $\langle -1, 1 \rangle$, přičemž výsledky blíží se -1 naznačují negativní autokorelaci, výsledky blíží se k 1 naopak pozitivní autokorelaci, hodnoty blízké nule pak ukazují na neexistující, tzv. nulovou autokorelaci (Spurná 2008a).

Pro analýzy příčin nerovnoměrností v míře vzniku nových firem bylo v minulosti primárně využíváno lineární (např. Reynolds a kol. 1994, Lee a kol. 2004) či logistické regrese (např. Rotefoss a Kolvereid 2005) či kombinace korelační a regresní analýzy (např. Armington a Acs 2002). Nicméně, při studiu sociálních procesů v prostoru nelze očekávat přílišnou homogenitu či stacionaritu (Spurná 2008b). Navíc se změnami paradigmatických směrů ve vědě směrem k širšímu využití kvantitativních metod se kromě jiného rozvíjí také důraz na explorační analýzy, analýzy na lokální úrovni a metody vizualizace výsledků (Spurná 2008b). Těmto trendům odpovídá metoda **geograficky vážené regrese (GWR)**, která je, mimo výhody standardní regresní analýzy, podle Fotheringham a kol. (2009) velmi užitečná pro zkoumání prostorové nestacionarity a heterogenity. Tato metoda je tak hlavní metodou této práce s cílem odhalit efekt zvolených nezávislých proměnných na míru vzniku nových firem na území Česka. Základní výhody metody GWR spatřuje Spurná (2008b, s. 25) v „*možnosti analyzovat lokální vztahy probíhající ve vícerozměrných souborech, základ metody v tradičním regresním modelu a jednoznačnosti způsobu zahrnutí lokálních prostorových vztahů do regresního rámce.*“ Přidaná hodnota metody spočívá v obohacení tradiční regresní rovnice o pohyblivé regresní parametry vypočítané zvlášť pro každý bod v prostoru zahrnutý do analýzy. Regresní vztahy je pak možné analyzovat na lokální úrovni, identifikovat v nich zajímavé prostorové vzorce a ve většině případů tak výrazně zvýšit vysvětlující schopnost regresního modelu.

Regresní analýza této práce vychází obdobně jako Spurná (2008b) a Fortheringham a kol. (2002) z výsledků standardní lineární regrese provedené v softwaru SPSS k ověření globálních vztahů mezi proměnnými a ověření relevance zařazení zvolených proměnných pro vysvětlení variability míry vzniku nových firem. Jak bude zmíněno dále, proměnné míry vzniku nových firem nespĺňují podmínku normality, nicméně na základě platnosti centrální limitní věty má porušení požadavku normality ve velkých souborech (standardně nad 100 jednotek) pouze malý vliv na výsledky analýzy (Rabušič 2004). Pro relevantní proměnné je poté provedena geograficky vážená regresní analýza za využití softwaru ArcGIS 10.3 s cílem zvýšení vysvětlující schopnosti modelu a identifikace zajímavých prostorových vzorců vlivu nezávislých proměnných.

5 Charakter míry vzniku nových firem

Tato kapitola se podrobněji věnuje deskripci a variabilitě datového souboru o vzniku nových firem v Česku. Míra vzniku nových firem je dále analyzovaná v prostorovém a vývojovém pohledu, analyzovány jsou také nezávislé proměnné vstupující do hlavní analýzy práce (kap. 6).

5.1 Deskriptivní statistika míry vzniku nových firem

V tabulce č. 4 je zobrazeno srovnání základních popisných dat míry vzniku firem ve srovnání vlivu dvou různých způsobů standardizace. Data jsou vždy uvažována na úrovni ORP, zahrnují tedy 206 jednotek. Na základě hodnot mediánu lze říci, že rozpětí hodnot míry vzniku nových firem při využití ekologického přístupu ke standardizaci je výrazně vyrovnanější. Z tabulky je patrné, že ekologický přístup má vyšší hodnotu mediánu (i průměru), což při zohlednění minima a maxima značí, že těžiště souboru je výrazně blíže středu hodnot a může indikovat normální rozložení dat. Ekologický přístup vede současně k výrazně menšímu variačnímu rozpětí mezi hodnotami, což indikuje méně výrazné rozdíly mezi sledovanými jednotkami.

Tabulka 4: Popisná statistika proměnné míry vzniku nových firem

		Firmy standardizované pracovním přístupem	Firmy standardizované ekologickým přístupem
N	Validní	206	206
	Chybějící	0	0
Průměr		14,78327777	49,70876079
Směrodatná odchylka průměru		0,802945771	0,836183851
Medián		12,28214450	48,89638400
Směrodatná odchylka		11,524439838	12,001496039
Rozptyl		132,813	144,036
Šikmost		5,851	0,761
Směrodatná odchylka šikmosti		0,169	0,169
Špičatost		48,483	0,812
Směrodatná odchylka špičatosti		0,337	0,337
Variační rozpětí		125,312567	67,823040
Minimum		2,662141	23,389831
Maximum		127,974708	91,212871

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), SPSS, vlastní zpracování

Vzhledem k velikosti souboru, který je větší než 50 jednotek, je pro testování normálního rozložení doporučeno využití spíše Kolmogorov-Smirnova testu (Laerd statistics 2013), nicméně

výsledky vychází stejně pro obě metody testování. Pro oba soubory je hodnota signifikance (viz tabulka č. 5) menší než 0,5 a zamítáme tak nulovou hypotézu o normálním rozložení dat, což je důležité zohlednit v průběhu dalších analýz.

Tabulka 5: Výsledky testu normálního rozložení dat

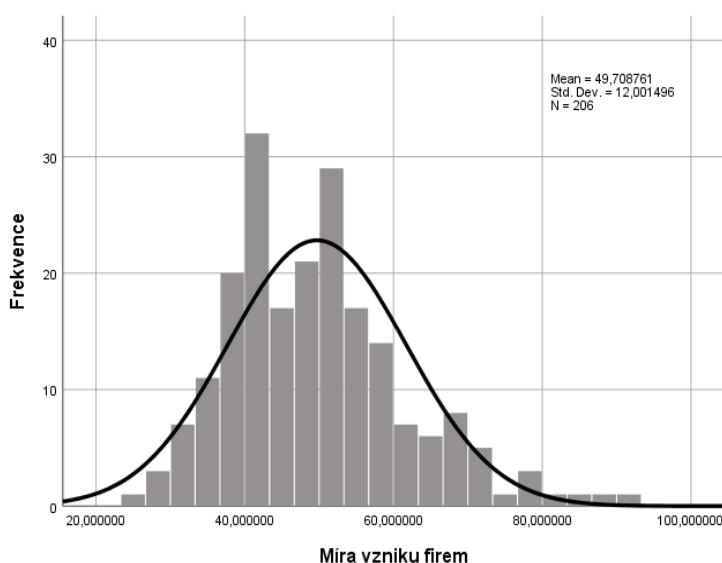
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Firmy standardizované pracovním tržním přístupem	0,272	206	0,000	0,513	206	0,000
Firmy standardizované ekologickým přístupem	0,073	206	0,010	0,965	206	0,000

a. Lilliefors Significance Correction

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), SPSS, vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno výše, oba soubory obsahují značné množství odlehých hodnot, tedy extrémních výkyvů v míře vzniku nových firem mezi jednotlivými regiony. Tyto odlehle hodnoty jsou potenciálně zajímavé pro výzkum jejich příčin a specifického regionálního kontextu podmiňující jejich vznik v rámci dalších analýz. Výrazně větší problém odlehých hodnot je ale indikován u proměnné standardizované pracovním tržním přístupem, kde je distribuce dat velmi nerovnoměrná.

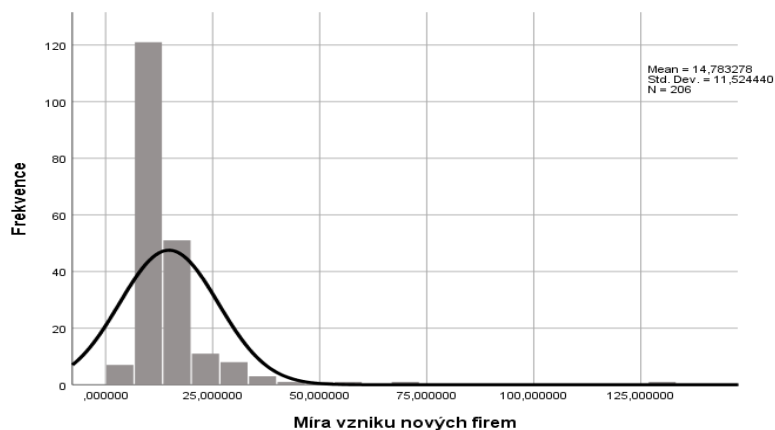
Graf 2: Distribuce dat při použití ekologického přístupu standardizace

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), SPSS, vlastní zpracování

Ačkoli by se při pohledu na graf č. 2 dalo očekávat normální rozložení dat při použití ekologického přístupu ke standardizaci, jak již bylo zmíněno výše, na základě testu byla hypotéza o normálním rozložení zamítnuta. Přesto je toto rozložení výrazně rovnoměrnější a blíží

Graf 3: Znáznornění distribuce dat při použití pracovního přístup ke standardizaci míry vzniku nových firem

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), SPSS, vlastní zpracování

normálnímu. Je tak naznačeno, že většina regionů se mírou vzniku nových firem zásadně neliší, naopak ve středním intervalu se jich nachází naprostá většina. Naopak rozložení dat při pracovního tržní standardizaci (viz graf č. 3) je velmi asymetrické a zahrnuje velmi odlehlé hodnoty. To indikuje naopak velmi nerovnoměrné rozmístění míry vzniku nových firem mezi jednotlivými regiony.

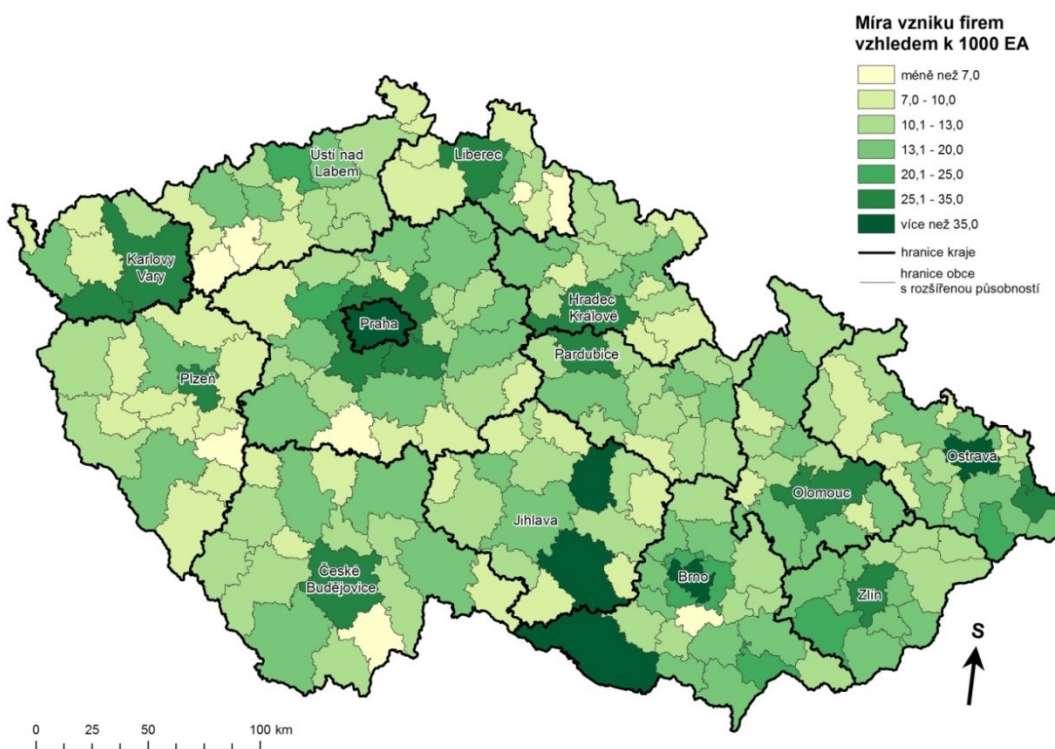
Souhrnně lze říct, že pro obě formy standardizace získáváme asymetrický soubor bez normálního rozložení s přítomností značného množství odlehlých hodnot, což je důležité zohledňovat při dalších analýzách a statistické práci se souborem. Zároveň lze na základě těchto základních informací říct, že zde existují významné nerovnosti v míře vzniku nových firem mezi regiony ORP. Ukazuje se tedy, že sledovaný ukazatel je výrazně prostorově nestacionární a bude vhodné využít geograficky váženou regresi pro analýzu podmiňujících faktorů.

5.2 Míra vzniku nových firem v prostorovém pohledu

Na obrázku č. 1 je zachycena míra vzniku firem v posledních 6 letech na úrovni obcí s rozšířenou působností (ORP). Data jsou standardizována tzv. pracovního tržním přístupem (viz výše, kap. 2.3.2), konkrétně jde o počet vzniklých firem v daném regionu v období 2010–2016 vzhledem k 1000 ekonomicky aktivních obyvatel. Z mapy je patrný silný vliv aglomeračních efektů a administrativního členění Česka, kdy hierarchicky výše postavená centra (krajská města) a jejich okolí vykazují ve většině případů také vyšší mírou vzniku nových firem. Výjimku tvoří Ústí nad Labem nacházející se v oblasti s celkově nižší mírou vzniku nových firem, což potvrzuje i rozložení v případě ekologického přístupu ke standardizaci (obrázek č. 2). Jak již

bylo zmíněno, příčinu lze hledat v historii oblasti (bývalé Sudety, vyšší specializace regionů a obecně nižší podnikatelská aktivita), jak potvrzují také Svoboda a Nemeškal (2014). Částečnou výjimku tvoří také Jihlava, která však ve skupině krajských měst tradičně ekonomicky ztrácí. Zároveň je patrný vzorec nižší míry vzniku nových firem podél krajských hranic, ukazující na existenci vnitřních periferií. Naopak pozitivním vychýlením vzorce jsou regiony s výrazně vyšší mírou vzniku nových firem na Vysočině a Jižní Moravě, konkrétně jde o Znojmo, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Jde o poněkud překvapivý výsledek, který bude dále analyzován a interpretován v rámci dalších analýz, viz kap. 6. Také tyto uvedené prostorové nerovnoměrnosti zdůrazňují potřebu dalšího studia mechanismů a podmiňujících faktorů ovlivňujících regionálně diferencovaný vznik nových firem v Česku.

Obrázek 1: Míra vzniku nových firem v období 2010–2016 standardizovaná na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel

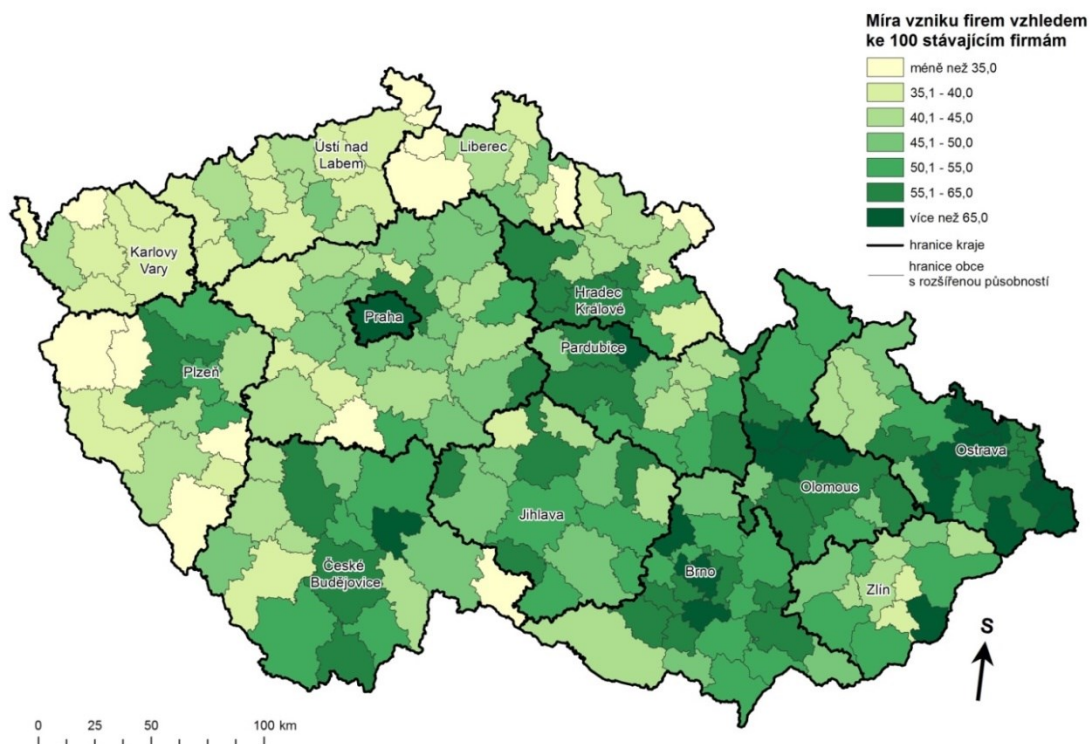

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Na dalším obrázku č. 2 je zobrazena míra vzniku nových firem ve stejném období, standardizována však ekologickým přístupem, který zohledňuje počet firem existujících již před r. 2010. Jak se shodují Audretsch a Fritsch (1994b) a Kangasharju (2000), využití ekologického přístupu může být problematické vzhledem k velikosti stávajících firem v regionu. V oblastech, kde dominují větší firmy, může tento přístup vést k nadhodnocení míry vzniku nových firem, a naopak k jejímu podhodnocení v oblastech, kde dominují menší firmy. Nicméně pro český

kontext platí ve všech regionech naprostá dominance malých firem (viz kap. 4), využití ekologického přístupu lze proto považovat za relevantní. Tento přístup vykazuje výrazný gradient, kdy na východě je obecně míra vzniku nových firem spíše vyšší. Naopak na západě, zejména pak v pásu podél hranic, převládá nižší hodnota míry vzniku nových firem. Gradient je výrazněji narušen Prahou a jejím blízkým okolím, kde je dle očekávání míra vzniku firem vyšší a souvisí pravděpodobně s aglomeračními efekty v regionálním rozvoji. Částečný vliv může v případě Prahy mít také účelové zakládání firem v Praze, kde je předpokládán např. menší počet daňových kontrol (Morávek 2014). Nižší míru vzniku nových firem vykazují oblasti při hranicích s Německem, kdy jde zčásti o strukturálně postižené regiony (typicky Podkrušnohoří). Zároveň se jedná o oblast bývalých Sudet, která dlouhodobě ekonomicky ztrácí za zbytkem země. Ve východních regionech je vznik nových firem překvapivě vyšší. Jednou z možných příčin může být reakce na příchod zahraničních investic, jako je např. Hyundai, a návazný vznik subdodavatelů v regionu. Pozitivní efekt na vyšší míru vzniku může mít i přísun finančních prostředků z evropských strukturálních fondů, které přímo podporují vznik a rozvoj sociálních podniků a zároveň mohou mít pozitivní efekt na rozvoj lidského kapitálu v oblasti (např. realizace vzdělávacích kurzů). Detailní souvislosti a podmiňující faktory nerovnoměrného vzniku nových firem jsou předmětem dalších analýz (viz kap. 6).

Obrázek 2: Míra vzniku nových firem v období 2010–2016 standardizovaná na 100 stávajících firem

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Prostorová autokorelace

V tabulce č. 6 jsou zobrazeny výsledky prostorové autokorelace při využití globální metody Moranova I kritéria. Zahrnuty jsou dostupné metody pro výpočet měrných vah v softwaru ArcGis 10.3. Hodnoty Moranova indexu jsou při použití pracovně tržní standardizace velmi malé, lze tak předpokládat nulovou prostorovou autokorelaci. Míra vzniku nových firem v jedné prostorové jednotce tak není významně ovlivněna mírou v dalších prostorově blízkých jednotkách. To potvrzuje i hodnota p, která je nižší než 0,05 a lze tak nulovou hypotézu o existenci autokorelace zamítnout. Hodnoty pro ekologickou standardizaci jsou již vyšší, nicméně stále neindikují existenci prostorové autokorelace. K zamítnutí nulové hypotézy opět vedou i hodnoty p.

Tabulka 6: Výsledky analýzy prostorové autokorelace globální metodou Moranovo I kritérium

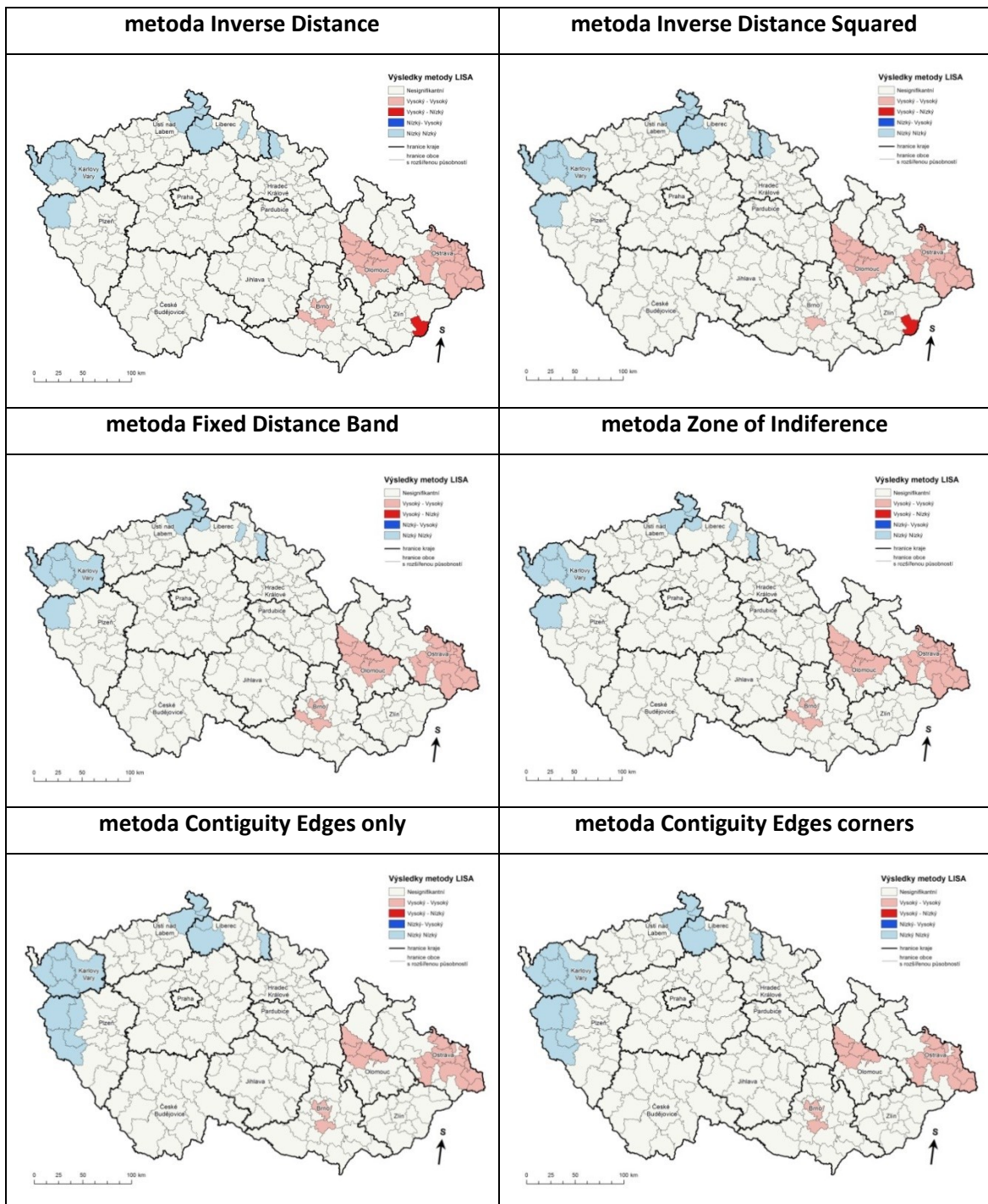
Pracovně tržní přístup ke standardizaci míry vzniku nových firem (na 1000 EA)						
	Inverse Distance	Inverse Distance squared	Fixed Distance Band	Zone of indifference	Contiguity edges only	Contiguity edges corners
Moranův Index	0,105016	0,172917	0,067687	0,068431	0,089798	0,090092
Expected Index	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878
Variance	0,001410	0,002275	0,001282	0,001278	0,001341	0,001339
Z-score	2,926719	3,727636	2,026622	2,050405	2,585054	2,595497
P-value	0,003426	0,000193	0,042701	0,040325	0,009736	0,009445
Ekologický přístup ke standardizaci míry vzniku nových firem (na 100 stávajících firem)						
Moranův Index	0,592583	0,661240	0,548471	0,548142	0,405987	0,405762
Expected Index	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878	-0,004878
Variance	0,001831	0,002952	0,001666	0,001661	0,001744	0,001741
Z-score	13,962673	12,260484	13,556777	13,568556	9,837673	9,841400
P-value	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

V tabulce č. 7 jsou zobrazeny výsledky analýzy prostorové autokorelace metodou lokálních indikátorů prostorové asociace (LISA, Local Indicators of Spatial Association). Ze srovnání

vyplývá, že silnější prostorová asociace na lokální úrovni byla identifikována při využití ekologického přístupu ke standardizaci míry vzniku nových firem. Shluky pozitivní asociace lze při použití všech metod spatřit v okolí Olomouce, Ostravy a méně pak u Jihlavy, kdy se jedná o shluk pozitivních hodnot autokorelace.

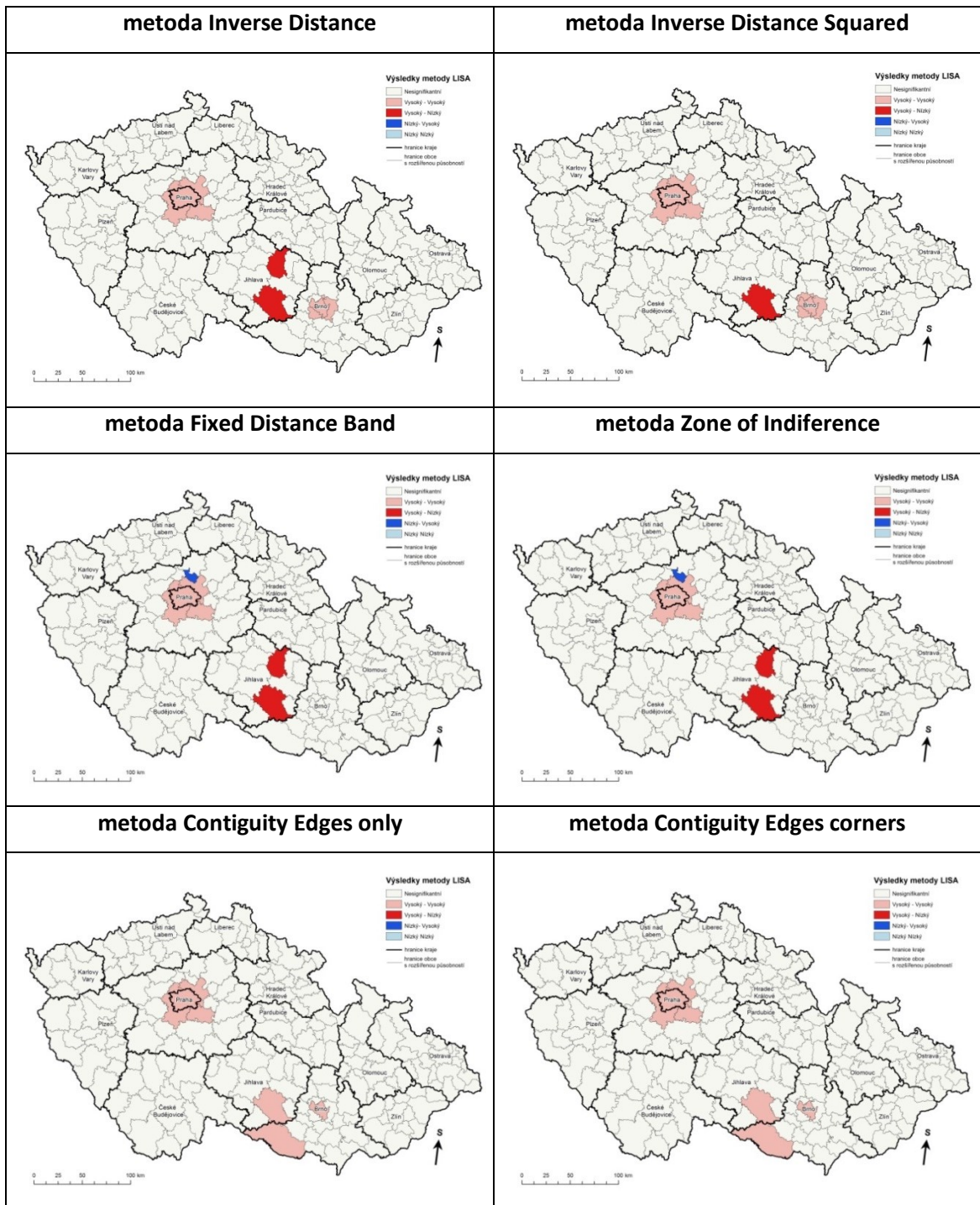
Tabulka 7: Výsledky analýzy prostorové autokorelace míry vzniku firem standardizovaných ekologickým přístupem metodou LISA ve srovnání různých metod konceptualizace prostorových vztahů

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Naopak negativní hodnoty lze identifikovat na severozápadě Česka v okolí Karlových Varů, na pomezí Ústeckého a Libereckého kraje a částečně pak v případě Tachova a jeho okolí. Celkově výsledky podporují existenci západo-východního gradientu, kdy míra vzniku nových firem na západě při hranicích s Německem je spíše nižší a na východě v okolí Olomouce a Ostravy naopak vyšší.

Tabulka 8: Výsledky analýzy prostorové autokorelace míry vzniku firem standardizovaných pracovních míst přístupem metodou LISA ve srovnání různých metod konceptualizace prostorových vztahů

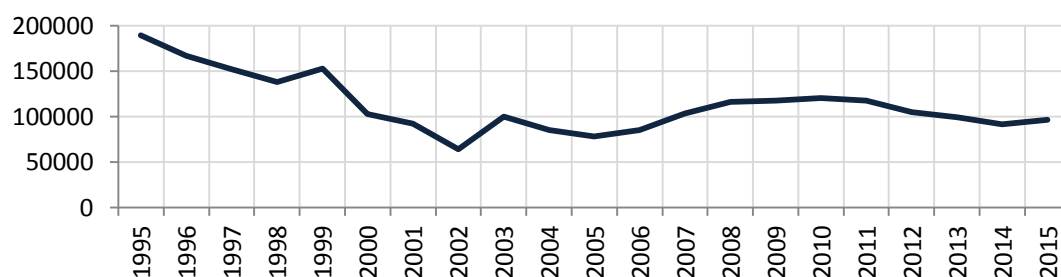
Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Tabulka č. 8 vizualizuje výsledky lokální analýzy prostorové autokorelace metodou LISA. Výsledky odpovídají globální metodě, kdy při použití pracovně tržního přístupu je inklinace k prostorové autokorelaci jen velmi malá. Výsledky odráží pouze oblasti s výrazně vyšší mírou vzniku nových firem, což bylo naznačeno již na kartogramu zachycujícím prostorové rozložení míry vzniku nových firem standardizovanou na 1000 ekonomicky aktivních (obrázek č. 1 – zobrazeno je pouze okolí Prahy, Brna a východní část Vysočiny, kde dochází k pozitivní prostorové asociaci. Potvrzen je tak vliv aglomeračních efektů, přičemž nejsilněji platí pro největší české aglomerace – Prahu a Brno. Celkově lze zhodnotit, že ukazatel míry vzniku nových firem nevykazuje silnější globální a pouze slabší lokální prostorovou autokorelaci při využití obou přístupů ke standardizaci. Za použití ekologického přístupu vykazuje soubor relativně silný, pozitivní západo-východní gradient. Naopak při využití pracovně tržního přístupu je identifikován významný vliv aglomeračních efektů, kdy dominují ORP krajských měst.

5.3 Míra vzniku nových firem ve vývojovém pohledu

Prvotní časové zařazení práce proběhlo na základě veřejně přístupných informací o vývoji počtu nově vzniklých firem v Česku, které zpřístupňuje ČSÚ. Na grafu je patrný dlouhodobý pokles od poloviny 90. let do r. 2002. Následuje mírný nárůst do r. 2010, po kterém však opět přichází pokles. Příčinu lze spatřovat v efektu globální ekonomické krize, která exportně orientovanou českou ekonomiku nesporně zasáhla. Z hlediska českého kontextu je však zajímavou otázkou a jednou z cílových otázek práce, zda jde o pokles rovnoměrný, případně jakých se konkrétně týká oblastí. Proto je právě rok 2010 výchozím bodem pro hodnocení. Z analýz výše je již patrná prostorová nerovnoměrnost v míře vzniku nových firem. Detailní pohled na evoluci firem je uveden v příloze č. 1 formou vypočítaných indexů změny. Nerovnoměrný je ale i časový vývoj, jak lze usuzovat i při pohledu na srovnání prostorového rozložení v tabulce č. 9 a číselného vyjádření indexů změn v příloze č. 1.

Graf 4: Dlouhodobý vývoj počtu vzniků firem v Česku

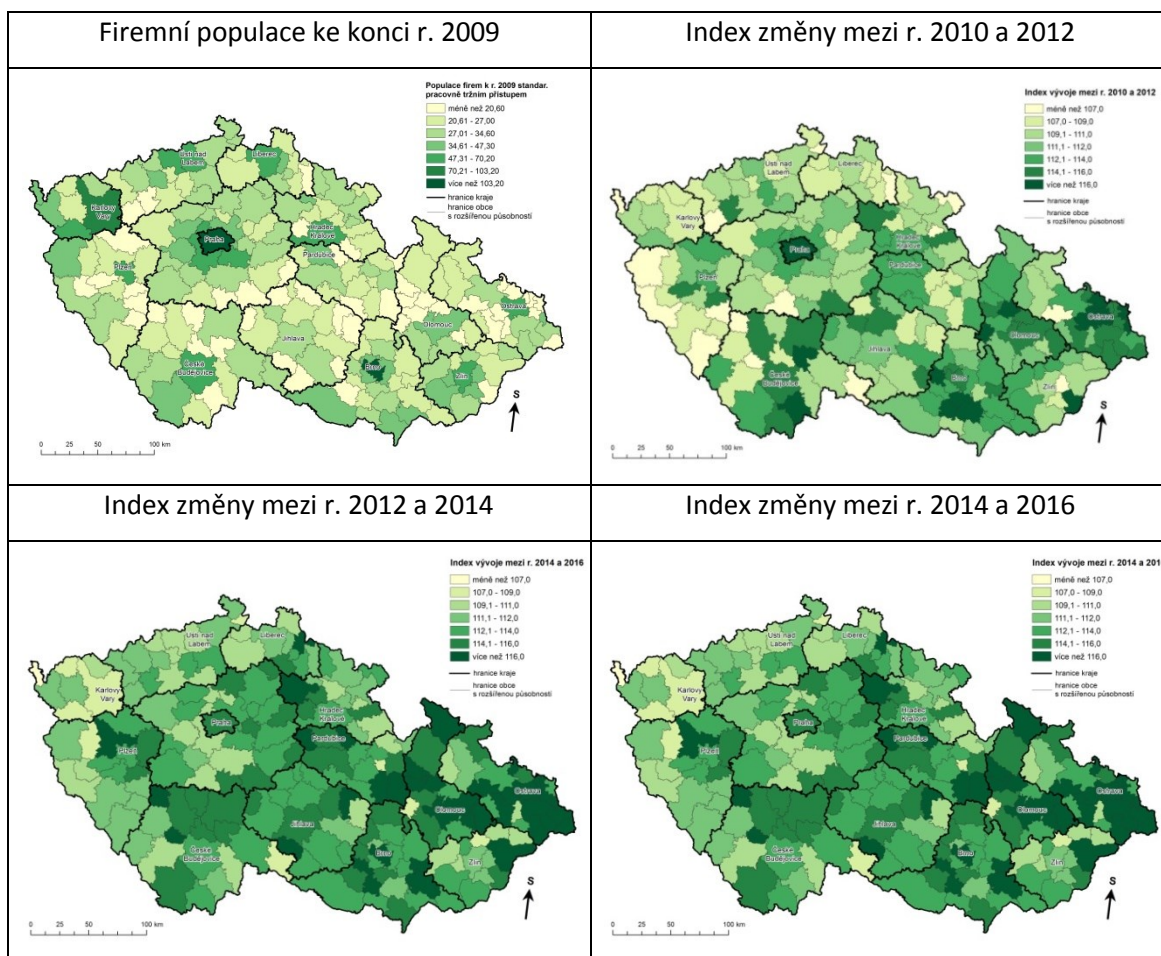
Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), vlastní zpracování

V tabulce č. 9 je srovnáno prostorové rozložení indexů změny v míře vzniku nových firem ve sledovaném časovém období (2010–2016). Index změny je zobrazen pro dvouletá období a vypočítán jako podíl firemní populace v r. t+1 a populace v r. t, to celé vynásobeno 100 (podrobněji v kap. 4). Zařazen je pro dokreslení také kartogram zachycující existující firmy ke konci r. 2009, který předcházel sledovanému odvětví a má vliv na výsledky indexu změny. I zde je patrná dominantní pozice krajských měst, kde je koncentrace firem jednoznačně vyšší. Zároveň zde výrazně vystupují vnitřní periferie podél krajských hranic, obdobně, jak je identifikovali například Musil a Müller (2008).

Ze srovnání jsou patrné pozitivní vývojové tendence v míře vzniku nových firem, kdy v pozdějších obdobích je procentuální nárůst populace spíše vyšší. Příčinu lze hledat v postupně odeznívajících efektech globální ekonomické krize, která nesporně zasáhla i českou ekonomiku a plně odezněla (sledováno na základě národního HDP) až kolem r. 2014, kdy se česká ekonomika vrátila na předkrizovou úroveň (Volejníková a Řezníček 2016). Míra vzniku firem se však zvyšovala již od konce r. 2012, jak je patrné z tabulky č. 9. V období 2010–2012 je nicméně možné pozorovat určitou roztržitost v intenzitě změny v regionech Česka ve srovnání s dalšími analyzovanými obdobími, kdy je změna v prostoru výrazně nestacionární a identifikace jakéhokoli vzorce v prostorovém rozložení je proto obtížná. Tuto roztržitost lze opět připsat důsledkům ekonomické krize, na kterou byly jednotlivé regiony různě připraveny a dopady na ně se tak značně lišily. Nicméně zatím nebyla provedena žádná prostorová analýza dopadů krize, která by tuto domněnku potvrdila.

Obecně lze říci, že ve všech sledovaných obdobích je patrný západovýchodní gradient, kdy je míra vzniku směrem k východu vyšší. Výjimku v tomto vzorci lze vysledovat u Prahy a v okolí Plzně. Vysvětlení je možné hledat v Marshallových (1890) aglomeračních výhodách, kdy v těchto větších městech a jejich okolí mohou podnikatelé sdílet infrastrukturu, dostupnost kvalifikovaných pracovních sil a specifických znalostí a informací. Nárůst v populaci firem je zde stabilně vyšší než v okolí, resp. než v celé západní části země. Zároveň je vliv aglomeračních výhod patrný i ve východní části země, kdy vyšší změny oproti předcházejícímu období bylo vždy dosahováno v aglomeracích krajských měst (Ostrava, Olomouc, Brno, ...) a jejich blízkém okolí.

Tabulka 9: Srovnání indexu změny v jednotlivých obdobích mezi r. 2010 a 2016

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

V rámci krajů docházelo ve všech obdobích k největším změnám jednoznačně v Olomouckém kraji, dále v kraji Moravskoslezském a Jihomoravském. Naopak nejnižší byla změna v krajích při západní hranici, zejména pak v kraji Karlovarském a západní části Plzeňského kraje. Toto je v souladu s existencí západo-východního gradientu v prostorovém rozložení změny. Příčinou může být mírný rozdíl ve firemní základně před sledovaným obdobím, kde lze částečně spatřit opačný gradient se zvyšujícím se počtem firem směrem na západ. Při menší výchozí populaci je pak změna v počtu firem ve východní části země vyšší. Nižší je naopak změna v počtu firem v bezprostředním okolí západní hranice při hranicích s Německem. Tyto tendence mohou být znakem narůstající konkurence německých podniků ať už pro potenciální podnikatelskou aktivitu na české straně či jako konkurenční zaměstnavatel místních obyvatel. V oblasti při severní hranici (Podkrušnohoří) jde pravděpodobně o efekt strukturálně postiženého regionu, kde se spolu s vyšší nezaměstnaností koncentruje i nižší kupní síla a kvalifikace místních.

Tabulka 10: Regiony ORP s nejvyšší a nejnižší změnou v míře vzniku nových firem v období 2010–2016

Více než třikrát mezi 10 regiony s...	
...nejnižší změnou v míře vzniku nových firem	...nejvyšší změnou v míře vzniku nových firem
Aš, Dačice, Broumov, Nové Město nad Metují, Stříbro, Sedlčany, Rumburk	Český Těšín, Uničov, Hlučín, Bílovec, Kraváře, Holice, Mohelnice, Třinec

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), vlastní zpracování

regionů je evidentní již zmiňovaný vliv velikosti firemní populace v r. 2009, kdy se u zmíněných regionů projevuje vliv nižšího počtu firem v předcházejícím období. Naopak regiony s nejnižší změnou jsou rozesety primárně podél severozápadní hranice – Aš, Stříbro, Rumburk, Broumov, ad. Některé z těchto regionů jsou v současnosti považovány za typické vnější (Rumburk; Hlavinka, 2014) či vnitřní (Dačice) periferie (Čermák, 2005), v čemž lze spatřovat příčinu nižší dynamiky v míře vzniku nových firem ve sledovaném období.

Souhrnně lze tedy říct, že se míra vzniku nových firem v období 2010–2016 zvyšuje, přičemž počáteční období bylo negativně ovlivněno ekonomickou krizí a firem tak vznikalo méně. Dlouhodobě je zde evidentní vliv aglomeračních efektů vedoucí ke koncentraci více nově vznikajících firem v populačně větších krajských městech. V celém období se také projevuje západ-východní gradient se zvyšující se mírou vzniku nových firem ve východní části země, kde byl počet firem před tímto obdobím obecně nižší a vliv nových firem na stávající firemní populaci je tak silnější.

Na regionální úrovni lze hovořit o regionech, které zaznamenávaly ve sledovaném období dlouhodobě spíše vyšší, resp. nižší změnu v míře vzniku nových firem, viz tabulka č. 9. Jejich rozložení opět kopíruje západ-východní gradient, kdy regiony s vyšší změnou najdeme primárně v Moravskoslezském a Olomouckém kraji – Český Těšín, Uničov, Hlučín, Kraváře, ad. U dalších

5.4 Prostorové charakteristiky nezávisle proměnných

V této části jsou stručně charakterizovány nezávislé proměnné, které vzešly z rešerše dosavadních výzkumů míry vzniku nových firem (viz kap. 2.2) a které vstoupí do hlubší analýzy nerovnoměrností v míře vzniku nových firem v Česku metodou GWR (kap. 6).

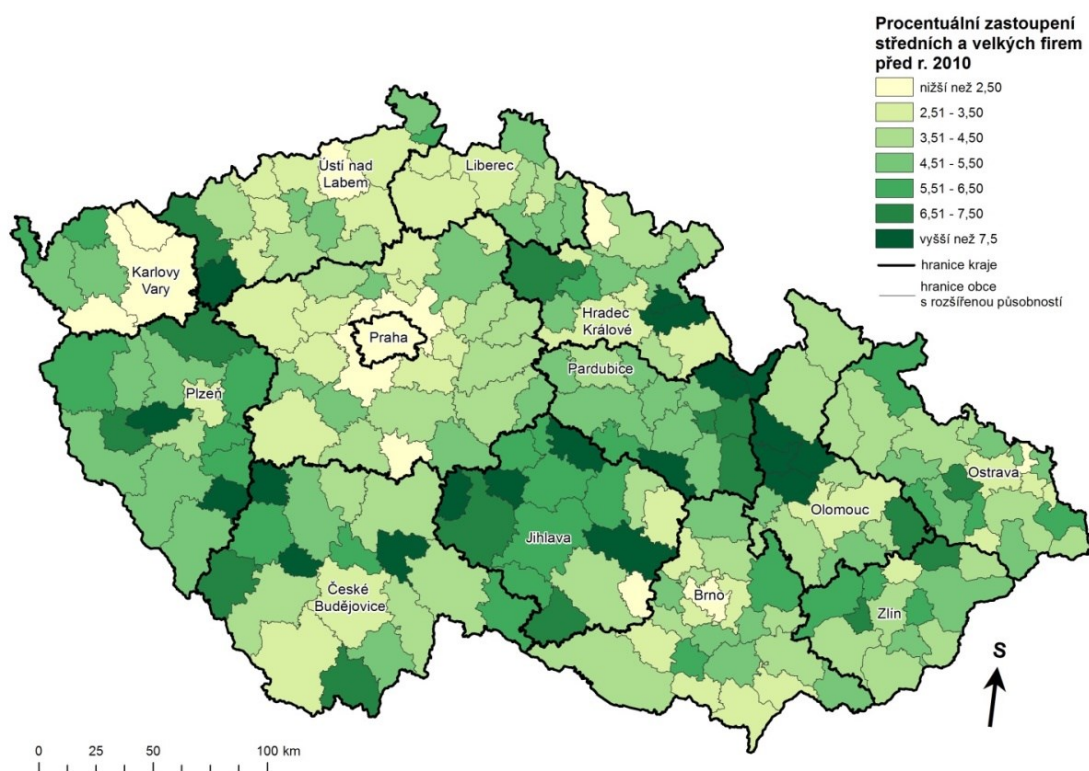
Velikost stávajících firem

Na obrázku č. 3 je zobrazen procentuální podíl středních a velkých firem¹ (rozdělení podle metodiky Eurostatu 2016) v regionech ke konci r. 2009, tedy před obdobím vlastní analýzy. Obrázek zároveň reprezentuje prostorové rozložení jedné z nezávislých proměnných vstupujících do stěžejní analýzy práce. Obecně je patrný vzorec odhalující vyšší relativní zastoupení středních a velkých firem ve venkovských regionech podél krajských hranic. Nejnižší zastoupení středních a velkých firem najdeme v Mariánských lázních (1 %), naopak nejvyšší pak v Králíkách, Poličce a v Chotěboři (11 %). V těchto regionech jde přitom primárně o podniky zaměřené na zpracovatelský průmysl, tedy výroba strojů a zařízení, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků atd.; v menší míře jsou tyto větší podniky zaměřené na zemědělství, dopravu a logistiku, případně zdravotnictví. Většinou se jedná o dominantní zaměstnavatele v těchto regionech.

Na mapě je patrný poměrně jasný vzorec větších měst regionálních sídel (nejčastěji regionů krajských měst), kde je zastoupení středních a velkých firem spíše nižší. Podobně rozložení identifikovali například také Brixy a Grotz (2007), kteří v tomto rozložení spatřovali souvislost s pozitivním vlivem proměnné na míru vzniku nových firem, která je v aglomeračních lokalitách obecně vyšší. Příčinu tohoto rozložení lze hledat v nejčastějším charakteru větších firem, které se až na výjimky soustředí na sektor výroby. Ten je však s ohledem na nedostatek volného prostoru (a tedy i jeho vyšší ceny) a vyšší ceny zdrojů ve větších regionálních centrech (aglomerační výhody), a zároveň menší potřebu výše kvalifikovaných zaměstnanců, nejčastěji lokalizován ve venkovských oblastech. To potvrzuje i výše zmíněné zaměření větších podniků v regionech s celkově nejvyšším zastoupením větších podniků.

¹ Jde o podíl velkých a středních firem na všech firmách se zjištěnou velikostní kategorií, neboť v části souboru, kde nebyla velikostní kategorie identifikována, je očekávána podobná velikostní struktura jako v souboru s identifikovanou velikostní kategorií (viz kap. 4)

Obrázek 3: Procentuální zastoupení středních a velkých firem na všech firmách v regionu k r. 2009

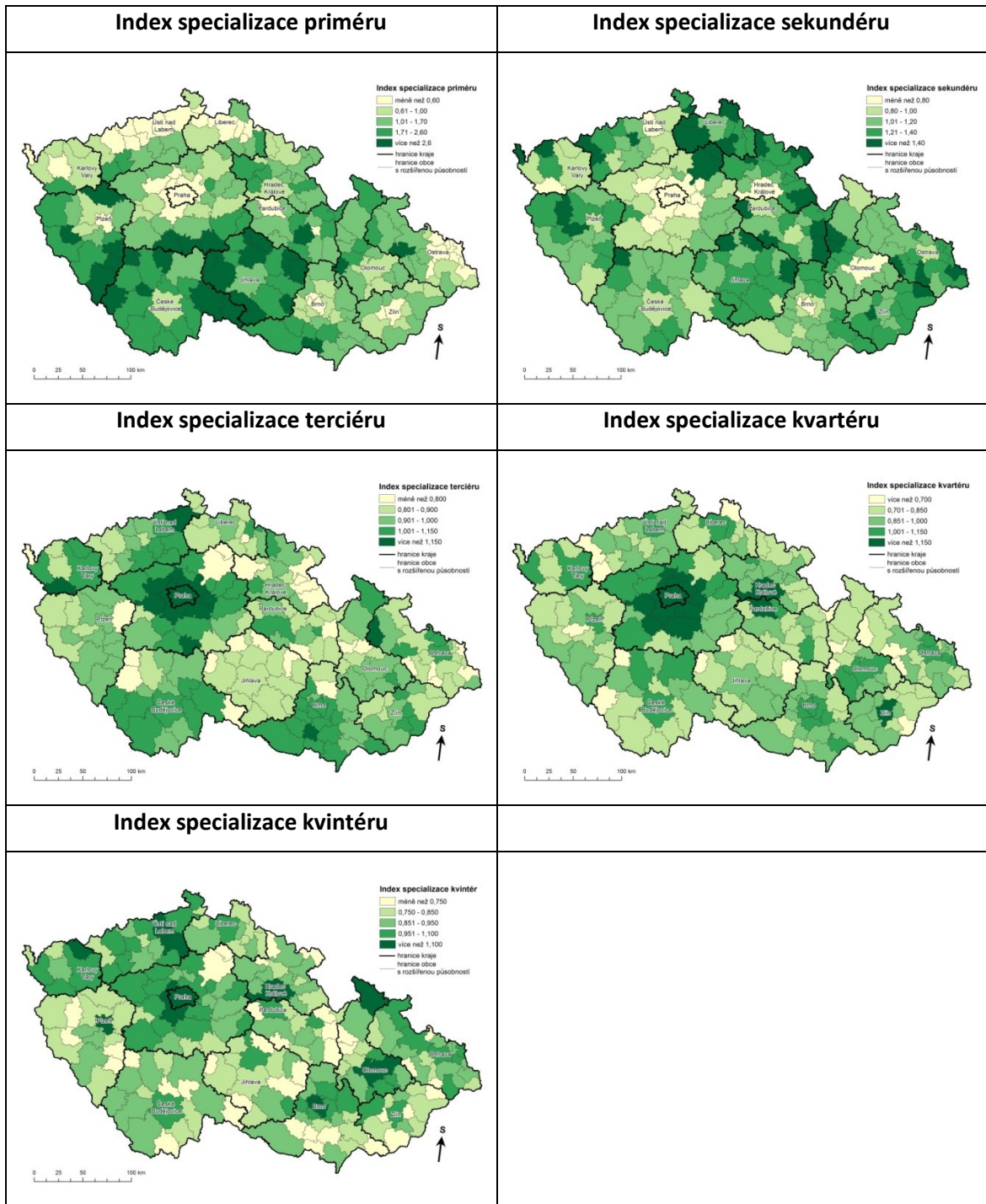
Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Index sektorové specializace

Jednou z nezávisle proměnných vstupujících do analýzy je index specializace pro 5 obecně definovaných sektorů zaměstnanosti – primér, sekundér, terciér, kvartér a kvintér. Index je pro úroveň ORP počítán vzhledem k celostátní úrovni. Ze srovnání prostorového rozložení jednotlivých indexů specializace (viz tabulka č. 11) vyplývá, že rozložení specializace v prostoru se pro jednotlivá odvětví značně liší. U primárního sektoru je patrná vyšší specializace na jihu Čech a Vysočině, což reflektuje fyzikogeografické a environmentální podmíněnosti. Zároveň nižší hodnoty nalezneme pochopitelně ve větších městech a jejich okolí s výjimkou Jihlavy a částečně Českých Budějovic, které leží v tradičně zemědělských krajích. Nižší hodnoty nalezneme také v typicky průmyslových lokalitách, jakými jsou Ostravsko, Krušnohoří a částečně Liberecko a Zlínsko. Zde se projevuje v analýze identifikovaná slabina dostupných dat, kterou je zařazení skupiny zaměstnanců v hutnictví mezi pracovníky průmyslu, díky čemuž se oblasti typicky zaměřené na těžbu – Krušnohoří a Ostravsko, dostaly mezi oblasti s nejnižším indexem specializace pro toto odvětví, a naopak již pravděpodobně silnější specializace sekundéru v těchto oblastech byla dále posílena. Naopak vyšší hodnoty specializace se pak objevují v těchto lokalitách pro sektor sekundéru. Vyšší specializaci v tomto odvětví vykazuje také Plzeňský kraj a Vysočina. V Plzeňském kraji je příčina především ve vysoké koncentraci

automobilového a souvisejícího průmyslu, který zde má příhodnou blízkost na německý trh. Na Vysočině jde pak primárně o návaznost na silný primární sektor, konkrétně o zpracování zemědělských produktů. Podobně navazuje zpracovatelský průmysl na současnou či již částečně minulou těžbu v Krušnohoří a na Ostravsku.

Tabulka 11: Srovnání indexu specializace pro jednotlivé sektory na úrovni ORP

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ČSÚ (Analýzy ORP, 2016), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

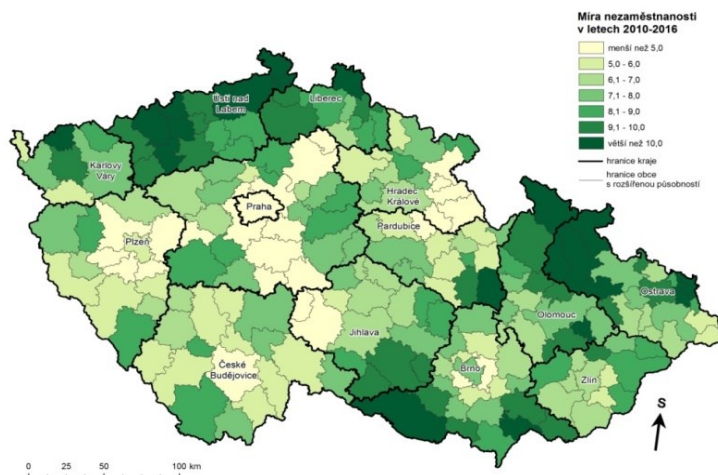
Nižší hodnoty specializace vykazuje také Praha a její okolí spolu s Brnem, Olomoucí a částečně dalšími krajskými městy, kde již nyní převládá specializace po procesu deindustrializace převážně na odvětví terciéru, kvartéru a kvintéru s vyšší přidanou hodnotou, příp. orientace na high-tech odvětví po procesu tzv. reindustrializace (Toušek a kol. 2008). Obecně lze shrnout, že vyšší specializace regionu v oblasti priméru a sekundéru je vázána na potřebné zdroje pro tato odvětví, naopak nižší ve velkých městech a jejich okolí. Odvětví terciéru, kvartéru a kvintéru jsou pak výrazně méně závislé na fyzickogeografických podmínkách, nicméně jejich lokalizace se odvíjí od rozložení obyvatelstva. Vyšší specializaci v těchto oblastech můžeme identifikovat v okolí velkých měst, kde je se spolu s vyšší koncentrací (kvalifikovaných) obyvatel koncentruje i vyšší poptávka. Terciér zahrnuje současně také oblast cestovního ruchu, kdy orientace na turismus v environmentálně atraktivních lokalitách (NP Šumava, NP Podyjí, aj.) může podpořit vyšší specializaci v oblasti terciéru v těchto lokalitách. Naopak nižší specializaci regionů v oblasti kvartéru a kvintéru lze spatřit v horských (např. Krkonoše, Šumava) a periferních lokalitách (obecně při jižní hranici a na pomezí Čech a Moravy, kde je hustota zalidnění naopak nižší). Specializace kvartéru a kvintéru je nápadně vyšší ve větších krajských městech a jejich okolí, což může odrážet efekt tradičních aglomeračních efektů, kdy se náročná odvětví kvintéru koncentrují do oblastí s dostatkem vysoce kvalifikovaných pracovníků a potřebné podpůrné infrastruktury a zároveň větší poptávky po těchto vysoce náročných a nákladných službách (typicky poradenství v oblasti řízení, věda a výzkum, ad.). Krajská města jsou také často sídlem státních univerzit, které aglomerační efekty dále posilují. Naopak nižší specializaci v této oblasti lze identifikovat v odlehlejších, spíše venkovských lokalitách blízko jižní hranice a na pomezí Čech a Moravy.

Prostorové rozložení indexu specializace pro jednotlivá odvětví nabývá i v Česku očekávaného prostorového vzorce, kdy vyšší specializace priméru a sekundéru se primárně odvíjí od fyzickogeografických podmínek a rozložení zdrojů pro daný sektor. Naopak terciér, kvartér a kvintér jsou prostorově více orientované na rozložení obyvatel v zemi, kteří představují potenciální poptávku po produktech těchto odvětví. U kvartéru a kvintéru lze vysledovat zároveň závislost na dostupnosti vysoce kvalifikované pracovní síly v aglomeracích. Jednou z hypotéz práce je, že index specializace určitého odvětví má pozitivní efekt na míru vzniku firem v daném odvětví. Dále proto bude analyzován vztah indexu specializace a míry vzniku nových firem pro jednotlivá odvětví.

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je jedním z podmiňujících faktorů vzniku nových firem, který bude hlouběji analyzován. Smyslem této části je poukázat, i s odkazem na již publikované studie, na

Obrázek 4: Průměrná míra nezaměstnanosti v ORP v I. 2010-2016

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ČSÚ (Analýzy ORP, 2016), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

(ČSÚ, 2011). Prostorové rozložení nezaměstnanosti v Česku je relativně dlouhodobě stabilní. Obecně lze říci, že nižší je nezaměstnanost v Čechách a vyšší na východě země, tedy na Moravě a ve Slezsku. Především v pásu okolo Prahy a dalších aglomerací (Plzeň, České Budějovice, částečně Pardubicko a Hradecko) je míra nezaměstnanosti nižší, což je v souladu s obecnými trendy ve světě, příčinu lze mimo jiné hledat v Marshallových (1890) aglomeračních efektech. Nicméně, výrazně vyšší míra nezaměstnanosti se pak koncentruje při severozápadní hranici, především pak v oblasti Krušnohoří, která je podobně jako okolí Ostravy stále ještě považována za strukturálně postiženou oblast (MMR 2016), kde je vyšší míra nezaměstnanosti pravděpodobně způsobena nedokončenou transformací průmyslu. Výsledky Feřtové a Temelové (2011) zároveň ukazují na výrazný vliv vzdělanosti obyvatel dané oblasti, kdy více vzdělaní obyvatelé, kteří se přirozeně koncentrují ve větších aglomeracích, mají obecně nižší potíže s hledáním vhodného zaměstnání a nezaměstnanost je u této skupiny nižší. Naopak s vyšší mírou nezaměstnanosti zde vystupuje Podkrušnohoří, které je dlouhodobě považováno za problematickou, strukturálně postiženou oblast. Podobně výrazně vystupují i na národní úrovni periferní lokality, jakými je Jesenícko a pomezí Vysočiny a Jihomoravského kraje. Vzorec v zásadě kopíruje dlouhodobé trendy, což potvrzují a vývoj a příčiny tohoto rozložení dále objasňují například studie Feřtové a Temelové (2011), Blažka a Netrdové (2012).

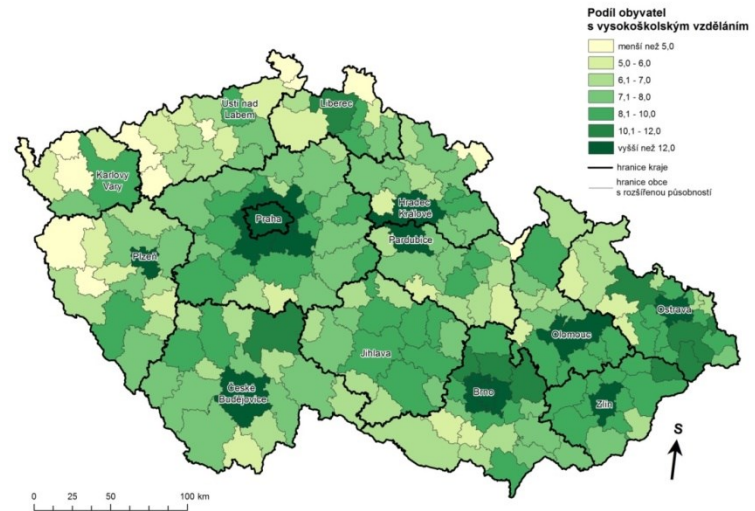
geografické souvislosti nezaměstnanosti. Na obrázku č. 4 je zobrazeno prostorové rozložení míry nezaměstnanosti v období 2010–2016, která je vypočtena jako průměr za jednotlivé roky. Data přitom vychází z metodiky založené na výběrovém šetření pracovních sil (ČSÚ 2015) a ze SLDB

Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel

Kartogram (obrázek 5) ukazuje prostorové rozložení podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na celkové populaci. Obecně lze za velmi silné potvrdit aglomerační efekty, resp. vertikální

polohu místa, kdy nejvyšší centra (Praha, Brno, Plzeň, Ostrava, ad.) a jejich okolí, kde se koncentruje nejvyšší počet obyvatel a zároveň dosahují také nejvyššího podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, což potvrzují také výsledky Špačkové a Nemeškala

Obrázek 5: Podíl obyvatel ORP s vysokoškolským vzděláním k r. 2011

(2015). Naopak výrazně

Zdroj: ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

nižší je podíl vysokoškolsky vzdělané populace v periferních oblastech především na severozápadě země při hranicích s Německem a do určité míry obecně podél státních a částečně krajských hranic. Jednou z příčin pro toto prostorové rozložení je nesporně horizontální poloha a existence vnějších a vnitřních periferií na českém území, která vede k sociální exkluzi obyvatel těchto oblastí (Musil a Muller 2008). Jednoznačně nejnižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je pak identifikován na Karlovarsku a v Krušnohoří, kdy lze stále hovořit o vlivu historie (bývalé Sudety a odsun německého obyvatelstva), který je umocněn neúspěšnou transformací průmyslu a rovněž absencí univerzity, kdy Karlovarský kraj jako jediný nemá na svém území veřejnou vysokou školu. Tyto faktory vedou k existenci strukturálně postižené oblasti v těchto lokalitách (MMR 2016). S tím úzce souvisí i prostorový vzorec míry nezaměstnanosti, viz výše. Podobně jako další socioekonomické jevy (např. míra nezaměstnanosti) se vykazuje i prostorová diferenciací vzdělanosti v Česku v čase i prostoru relativně velkou inercií. Více se touto tématikou zabývala např. Špačková a Nemeškal (2015).

6 Regionální souvislosti míry vzniku nových firem

V této kapitole je blíže analyzován vztah mezi mírou vzniku nových firem a zvolenými nezávisle proměnnými – mírou nezaměstnanosti, mírou vzdělanosti a velikostí stávajících firem, které byly zvoleny na základě rešerše dosavadních výzkumů o vzniku nových firem. Analyzován je také vztah mezi sektorovou specializací regionu a mírou vzniku nových firem v daném odvětví. V úvodní části jsou provedeny lineární regresní analýzy proměnných na globální úrovni, po kterých následuje analýza vybraných proměnných metodou geograficky vážené regrese na úrovni lokální.

6.1 Ověření síly vztahu proměnných na globální úrovni

V tabulce č. 12 jsou uvedeny výsledky lineární regresní analýzy na globální úrovni, do které vstoupily 3 proměnné a která byla provedena odděleně pro obě metody standardizace míry vzniku nových firem. Analýza metodou stepwise vyloučila v obou analýzách dvě ze tří navržených proměnných – míru nezaměstnanosti a velikost stávajících firem. Tyto výsledky jsou poměrně překvapivé s ohledem na výsledky obdobných analýz (např. Tamásy a Le Heron 2007, Kangasharju 2000 ad., pro velikost stávajících firem Knobena a kol. 2011, Armington a Acs 2002 ad., pro míru nezaměstnanosti) v jiných státech, které ukazují na statisticky významný vliv obou proměnných. Vliv proměnné míry vzdělanosti se ukazuje jako signifikantní a pozitivní, což je v souladu s výsledky Armington a Acs (2002), Ritsilä a Tervo (2002) ad. Pozitivní vliv proměnné míry vzdělanosti vysvětlují Ritsilä a Tervo (2002) vyšší tendencí vysokoškolsky vzdělaných obyvatel k soběstačnosti a nezávislosti ve formě vlastního podnikání. Podle autorů k tomu navíc tito lidé často disponují potřebnými schopnostmi a znalostmi, což zvyšuje jejich šanci na úspěch při podnikání (Schutjens a Wever 2000). S cílem ověření dominantního vlivu proměnné míry vzdělanosti byla provedena analýza GWR na lokální úrovni pro obě varianty. Při širší variantě šlo o zařazení všech 3 původních proměnných (míra nezaměstnanosti, velikost stávajících firem a míra vzdělanosti), při užší pak byla zařazena pouze proměnná míra vzdělanosti. Srovnání podílu vysvětlované variability však potvrzuje výsledky lineární analýzy. Pro pracovní tržní přístup ke standardizaci byl podíl vysvětlené variability u užšího modelu (po zahrnutí pouze míry vzdělanosti) nižší o 4 % než v širší variantě. Model ekologické standardizace vysvětloval při zahrnutí pouze proměnné míry vzdělanosti dokonce o 4 % více variability než ve své širší variantě se všemi 3 navrhovanými proměnnými.

Proměnné zvolené do analýzy neměly již v začátku ambici odhalit kompletní zdroj variability míry vzniku nových firem. Cílem práce je spíše ověřit vliv těchto proměnných, jež měly

v minulosti signifikantní vliv na míru vzniku nových firem v jiných státech, míra jejich působení však nebyla jednoznačná. Z tohoto pohledu je pak nynější výsledek o jejich malém a rozporuplném vlivu na globální úrovni analýzy vysvětlitelným. V dosavadních analýzách existují argumenty pro pozitivní i negativní vliv obou vyřazených proměnných (viz kap. 2.2.1), které v českém kontextu mohou platit na různých místech s různou intenzitou, a výsledný vliv na míru vzniku nových firem může být při agregaci dat na jednotky ORP spíše neutrální. Tento předpoklad podporují výsledky regresní analýzy, kde se regresní koeficienty obou proměnných pohybují v blízkém rozmezí kolem 0.

Tabulka 12: Výsledky lineární regresní analýzy pro proměnné míra vzdělanosti, míra nezaměstnanosti a velikosti stávajících firem

Nezávisle proměnné	Míra vzniku nových firem standardizovaná ekologickým přístupem			Míra vzniku nových firem standardizovaná pracovně tržním přístupem		
	R2	Beta	Sig.	R2	Beta	Sig.
	0,116			0,549		
Míra vzdělanosti		0,320	0,000		0,741	0,000
Míra nezaměstnanosti	*	0,056	0,423	*	0,096	0,054
Velikost stávajících firem	*	0,046	0,044	*	-0,009	0,857

* proměnná, která byla z modelu vyloučena metodou Stepwise

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ČSÚ (Analýzy ORP, 2016), SPSS, vlastní zpracování

Argument proti vlivu velikosti stávajících firem na míru vzniku nových firem v regionu poskytují Kangasharju (2000) nebo Holl (2004), kteří zdůrazňují, že lidé nejčastěji zakládají podnikání v lokalitě, kde žijí, které dobře znají a získali zde své pracovní zkušenosti. Možnost, že by budoucí podnikatelé při zakládání podnikání uvažovali velikostní strukturu stávajících firem v regionu a případně založení podnikání jinde považují tyto autoři za nereálnou. V českém kontextu, kde je dlouhodobě mobilita obyvatel za prací považována za velmi malou (Hampl a Müller, 2011), se tento argument jeví být opodstatněný. Příčinu statisticky bezvýznamného vlivu velikosti firem lze hledat také ve velikostní struktuře firem v regionu, kde v Česku dominují mikro a malé podniky (viz kap. 4) a rozdíly v podílu velkých a středních podniků jsou meziregionálně relativně malé. Způsobů k zachycení velikosti firem v regionu je navíc celá řada a jeho volba může být dalším z faktorů ovlivňujících výsledky analýzy. Druhou proměnnou, která byla vyřazena lineární regresní analýzou, je míra nezaměstnanosti. Její vliv na míru vzniku

nových firem byl v minulosti identifikován jako negativní Brixy a Grotz (2007) v Německu nebo Sutaria a Hicks (2004) v USA ad., naopak pozitivní vliv identifikovali Kangasharju (2000) ve Finsku, Reynolds a kol. (1995) v USA ad. Pro proměnnou míra nezaměstnanosti platí, podobně jako u velikosti stávajících firem, že jejich statisticky nevýznamný vliv může být zapříčiněn agregací dat na úroveň ORP.

Ze zvolených proměnných tedy variabilitu míry vzniku nových firem v Česku nejlépe vysvětluje míra vzdělanosti identifikována jako podíl vysokoškolsky vzdělané populace. Její vliv vychází v provedené analýze jako pozitivní a signifikantní, přičemž u pracovních tržních standardizace vysvětluje až 55 % variability závislé proměnné. Vysvětlení variability u standardizace ekologickým přístupem je však řádově nižší, model zde vysvětluje pouhých 12 % variability. Jak je jasné z již provedených analýz (viz kap. 5), míra vzniku nových firem je v prostoru velmi nestacionární a potenciál na zvýšení vysvětlující schopnosti modelu po provedení lokální analýzy GWR je tedy velký.

Výsledky lineární regrese pro indexy specializace regionu na určitém odvětví ve vztahu k míře vzniku nových firem v tom daném odvětví jsou zobrazeny v tabulce č. 13. Výsledky celkově ukazují na existenci statisticky významného vlivu specializace regionu na míru vzniku nových firem. Překvapivě ne vždy jde o vliv pozitivní, kdy se s rostoucí specializací regionu zvyšuje i počet nově vzniklých firem v daném odvětví a regionu. V případě indexu specializace sekundéru byl identifikován statisticky významný negativní vliv na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovních tržním přístupem, kdy se s rostoucí specializací regionu v oblasti sekundéru snižuje počet nově vzniklých firem. Nicméně, výsledek pro ekologický způsob standardizace svědčí o opaku a pozitivním vlivu specializace v odvětví sekundéru, kdy se vznik firem se zvyšující specializací zvyšuje. K tomuto rozporu, jak argumentují Audretsch a Fritsch (1994a), vede nejspíš citlivost ekologického přístupu na velikostní strukturu firem v regionu, kdy míra vzniku nových firem v oblastech s relativně většími firmami má tendenci být vyšší. V oblasti sekundéru, kde jsou mimo jiné zahrnuty větší firmy automobilového a hutnického průmyslu, je toto zkrácení pravděpodobné. Evans and Leighton (1990) vysvětlují tento vliv ekologické standardizace větším sklonem k podnikání u lidí, kteří získali předchozí pracovní zkušenost v menší firmě, než u osob pracujících dříve ve velkých společnostech.

Podobně překvapivý je také nesignifikantní výsledek specializace priméru na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovních tržním přístupem a terciéru na míru vzniku nových firem standardizovanou ekologickým přístupem. Výchozí myšlenkou pro pozitivní efekt indexu specializace regionu na míru vzniku firem v daném odvětví a regionu, je podle Garofoli (1994)

možnost podobně zaměřených firem sdílet odvětvově specifickou infrastrukturu a dodavatele, přístup k pracovní síle, která má zkušenosti či kvalifikaci vhodnou pro dané odvětví. Zároveň existují v oblastech s vyšší koncentrací specificky zaměřených firem formální a neformální vazby mezi pracovníky, které mohou podpořit vzájemnou výměnu informací a dochází k tzv. knowledge spillover (Blažek a Uhlíř 2011). Na obdobné myšlenky je založen také soudobý koncept příbuzné rozmanitosti („related variety“), kde by odvětvová blízkost firem v regionu měla napomoci jejich úspěchu. Zde je však podle Boschmy (cit. v Blažek a Uhlíř 2011) zdůrazněna také dostatečná vzdálenost těchto odvětví jako podmínka k úspěchu, aby specializace v regionu nevedla k tzv. lock-in, tedy k uzamčení vývoje na určitý směr, který není zcela optimální. Nicméně, výhody plynoucí z působení více aktérů v podobném odvětví v jednom regionu, mohou být podle Brixy a Grotz (2007) snadno převážené přílišnou mírou vzájemné konkurence, která podle Stuart and Sorenson (2003) týká zejména relativně mladých odvětví s vysokou mírou vzniku nových firem. Zmíněné argumenty pro pozitivní vliv indexu specializace jsou však relevantní spíše pro oblast kvartéru a kvintéru, která jsou více znalostně založená a kde je i podle výsledků identifikován silný pozitivní vliv specializace regionu. Nevýznamný efekt specializace na míru vzniku nových firem v oblasti priméru a terciéru je tak pochopitelný.

Tabulka 13: Výsledky lineární regresní analýzy pro proměnnou index specializace za jednotlivá odvětví

Nezávisle proměnné	Míra vzniku nových firem standardizovaná ekologickým přístupem*			Míra vzniku nových firem standardizovaná pracovním přístupem*		
	R2	Beta	Sig.	R2	Beta	Sig.
I _s priméru	0,158	0,398	0,000	0,001	0,033	0,468
I _s sekundéru	0,069	0,263	0,000	0,101	-0,318	0,000
I _s terciéru	0,005	0,074	0,292	0,139	0,372	0,000
I _s kvartéru	0,043	0,208	0,003	0,249	0,502	0,000
I _s kvintéru	0,108	0,328	0,000	0,277	0,527	0,000

*Jde o míru vzniku nových firem v daném odvětví

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Koeficienty determinace mají ve všech případech poměrně malou hodnotu. Nejvyšší variabilitu vysvětluje specializace u odvětví kvartéru a kvintéru u míry vzniku nových firem standardizované pracovním přístupem. V obou případech vysvětluje model přibližně čtvrtinu variability vysvětlované proměnné. Příčinou může být převážná koncentrace těchto

odvětví v aglomeracích, kde se současně koncentruje také pro jejich fungování nezbytná vysoce kvalifikovaná pracovní síla. Aglomerace jsou současně místy s nejvyšší mírou vzniku nových firem standardizovanou pracovním přístupem. Celkově ukazují regresní koeficienty spíše na existenci vztahu specializace regionu s mírou vzniku nových firem, síla koeficientu, a s ní i vysvětlující schopnost modelu na globální úrovni, je ale poměrně malá. Vzhledem k již ověřené prostorové nestacionaritě míry vzniku nových firem a podobně nerovnoměrnému rozložení indexu specializace za jednotlivá odvětví na území Česka je však pravděpodobné, že regresní analýza na lokální úrovni (metodou GWR) poskytne větší vysvětlení míry variability závislé proměnné.

Výsledky pro index specializace sekundéru jsou prozatím rozporuplné a pravděpodobně ovlivněné velikostní strukturou firem. Výsledky pro specializaci priméru neukazují na významný vztah s mírou vzniku nových firem, naopak výsledky pro odvětví kvartéru a kvinéru ukazuje na silně pozitivní vliv specializace na míru vzniku nových firem. Zmíněné výsledky a jejich příčiny budou dále ověřeny na lokální úrovni.

6.2 Vztah vysvětlujících proměnných na vznik nových firem na lokální úrovni

Z výše provedené, globální statistické analýzy vyšly jako signifikantní a relevantní pro hlubší analýzu pouze dvě proměnné – míra vzdělanosti a index specializace. Ty budou dále analyzovány statistickou metodou geograficky vážené regrese. Index specializace bude, s ohledem na rozsah a náročnost prováděných analýz a současně principiálně korespondující výsledky pro dosud prováděné analýzy, hodnocen pouze na datech standardizovaných pracovním přístupem. Dalším argumentem pro využití pouze pracovním přístupem při hodnocení vlivu indexu specializace je způsob výpočtu indexu, kdy je vycházeno ze zaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel v regionu, pracovním přístupem je pak lépe v souladu s charakterem této proměnné.

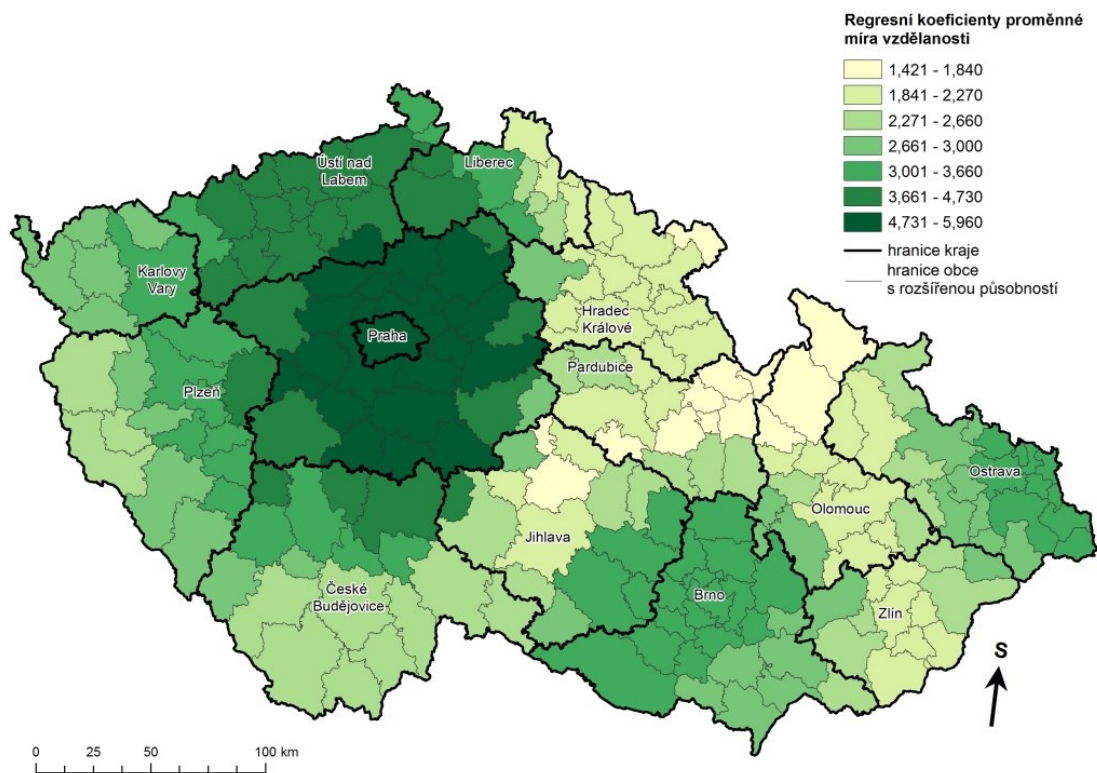
Tabulka 14: Parametry regresních modelů metodou GWR pro proměnnou míra vzdělanosti

	R^2	b_{min}	b_{med}	b_{max}
Míra vzniku nových firem (pracovním přístupem)	0,702334			
Míra vzdělanosti		1,421337	2,919520	5,958789
Míra vzniku nových firem (ekologický přístup)	0,556896			
Míra vzdělanosti		-2,702454	1,017863	2,551399

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Tabulka č. 14 shrnuje výsledky geograficky vážené regrese při zařazení vysvětlující proměnné míra vzdělanosti. Vysvětlující schopnost modelu je v obou případech standardizace relativně vysoká a výrazně vyšší než v případě lineární regrese. Podle hodnot koeficientu determinace je efektem míry vzdělanosti možné vysvětlit až 70 %, resp. 56 % v případě standardizace ekologickým přístupem. Vzhledem k rozsahu výsledných regresních koeficientů je nezbytné výsledky interpretovat obezřetně. Potenciální vysvětlení mohou představovat výsledky Armington a Acs (2002), které zahrnují pozitivní vliv také podílu obyvatel bez vysokoškolského titulu. Tento efekt vysvětlují potřebou méně kvalifikované pracovní síly pro každou firmu, i tu, která je primárně závislá na vysoce kvalifikovaných pracovnících. Nicméně, stále potřebují pracovníky na úklid, opravy a údržbu apod.

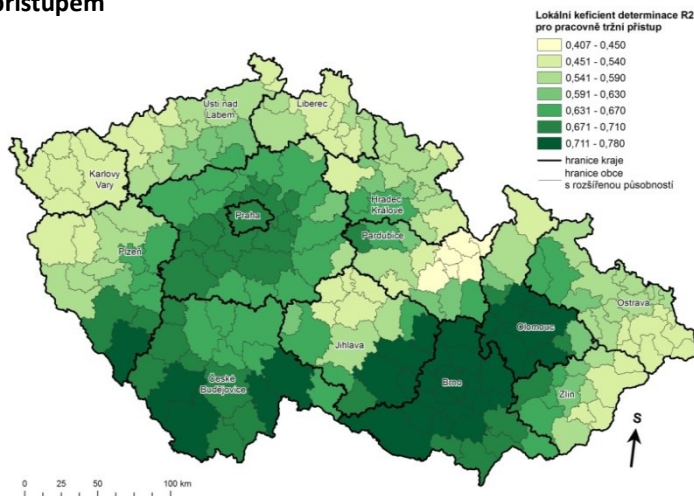
Obrázek 6: Regresní koeficienty proměnné míra vzdělanosti vůči míře vzniku nových firem standardizované pracovním přístupem

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Na obrázku č. 6 je zobrazen vliv nezávisle proměnné míra vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovním přístupem. Není překvapivé, že nejsilnější vliv vzdělanosti na míru vzniku nových firem je zaznamenán v Praze a jejím okolí, potažmo v celých Středních Čechách. Praha je hlavním městem, dlouhodobým jádrem ekonomiky i vzdělanosti celého státu. Vysoká vzdělanost s vysokou mírou vzniku nových firem je proto očekávaným výsledkem. Celkově se na mapě silně projevuje vliv horizontální polohy vůči jednoznačnému

Obrázek 7: Koeficient determinace R² pro vliv míry vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovním přístupem

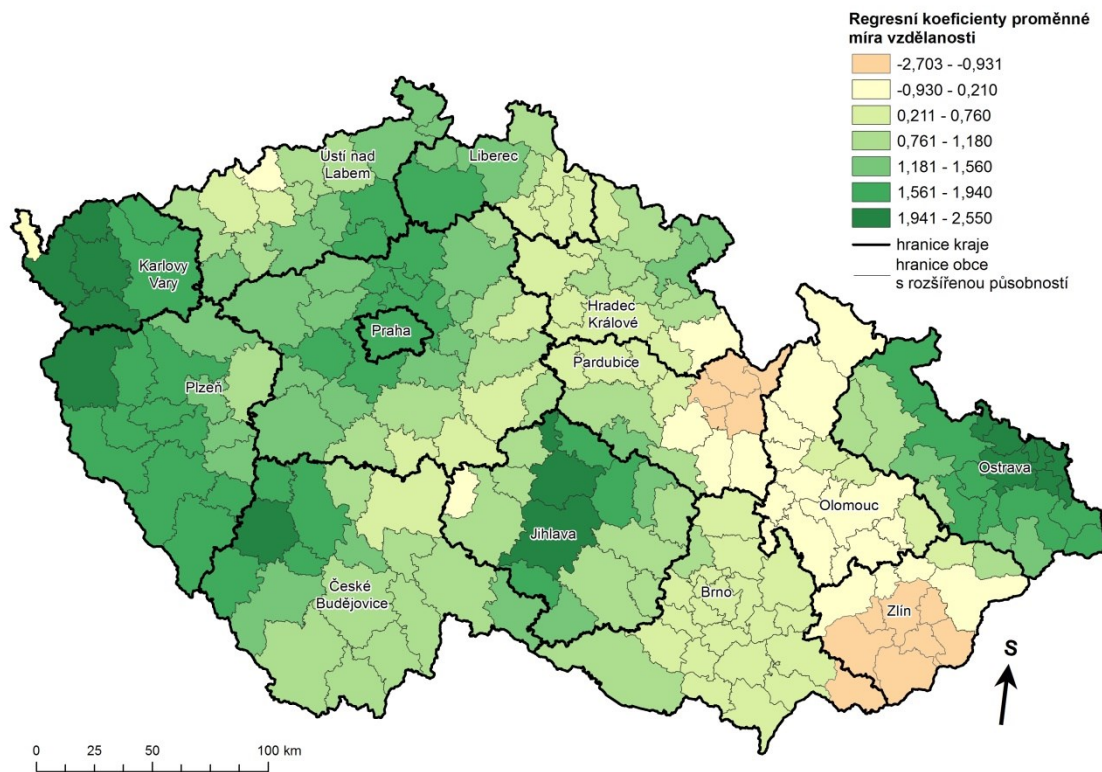

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), pracovní sílu se specifickou infrastrukturou a potenciálními spillover efekty (Krugman, 1991). Méně očekávaný je ale již výsledek v oblasti Krušnohoří, které je dlouhodobě spíše strukturálně postiženým regionem a míra vzniku nových firem je zde spíše nižší (viz kap. 5.2). Tento fakt může být zapříčiněn úspěchem státních intervencí pro oživení tohoto regionu, např. projekt Re:start regionu.

Regresní model vlivu proměnné míra vzdělanosti obyvatel má nejvyšší vysvětlující schopnost (koeficient determinace R², obrázek č. 7) v jižní části země, zejména pak v Jihomoravském a Olomouckém kraji. Naopak nejnižší schopnost vysvětlovat variabilitu proměnné míra vzniku nových firem má model při východní hranici kraje Pardubického.

jádra státu, tedy vůči Praze, kde vliv se vzdáleností od Prahy postupně klesá. Výjimku z tohoto vzorce tvoří vyšší hodnoty regresních koeficientů v širším okolí Brna, Plzně i Ostravy, které lze podobně jako u Prahy vysvětlit aglomeračními efekty sdružujícími kvalifikovanou a vzdělanou

Obrázek 8: Regresní koeficienty proměnné míra vzdělanosti vůči míře vzniku nových firem standardizované ekologickým přístupem

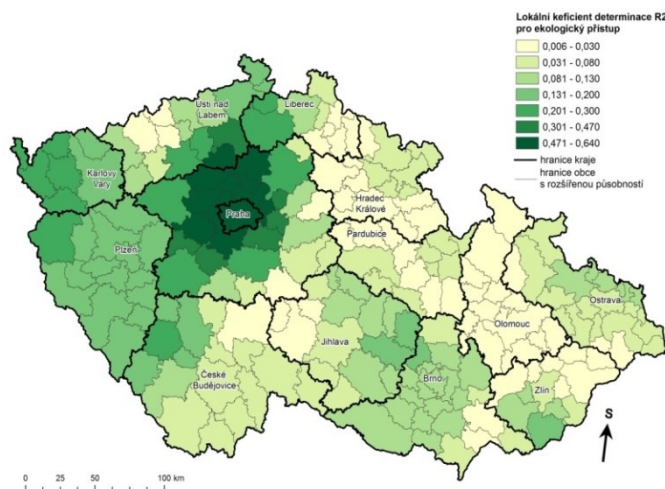
Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Další kartogram č. 8 zobrazuje regresní koeficienty vlivu míry vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizované ekologickým přístupem. Celkový vzorec míry vzniku nových firem je v zásadě obdobný jako na kartogramu č. 6 – silně pozitivní vliv je možné identifikovat u Prahy a jejího okolí, zejména pak západní cíp Česka, kde má regresní model spíše vyšší vysvětlovací schopnost. Projevuje se zde vliv vertikální polohy, u krajských měst a jejich okolí je působení vzdělanosti vyšší a slábne se zvyšující se vzdáleností. Překvapivým výsledkem je ale existence pásu nižšího vzniku nových firem na slezských hranicích, v Olomouckém a Zlínském kraji, který vychází při obou formách standardizace a pro ekologickou standardizaci přechází až do mírně záporných hodnot. V severní části tohoto pásu by bylo možné tento fakt do určité míry vysvětlit existencí vnitřní periferie, která je umocněna hornatým charakterem území. Jak již bylo dříve zmíněno (kap. 2.3.1), ekologický model má nevýhodu v určitém zkreslení míry vzniku nových firem v oblastech, kde existuje výrazná dominance menších firem (zde dochází k podhodnocení míry vzniku firem) a zároveň v oblastech s výraznou převahou větších firem, kde dochází k nadhodnocení míry vzniku nových firem (Kangasharju, 2000). V českém kontextu jde převážně o dominanci menšími firmami, větší zastoupení velkých firem je pouze v několika regionech (viz kap. 5.4), mimo jiné na východě Pardubického a severu Olomouckého kraje.

Toto zkresení může přispět ke zmírnění relevance negativních hodnot regresních koeficientů v této oblasti, neboť standardizace mohla vést k potenciálnímu podcenění míry vzniku nových firem.

Vypovídající schopnost modelu (koeficient determinace R^2 , obrázek

Obrázek 9: Koeficient determinace R^2 pro vliv míry vzdělanosti na míru vzniku nových firem standardizovanou ekologickým přístupem

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

č. 9) je obecně nižší než u pracovní tržní standardizace. Z prostorového hlediska má model vyšší vypovídající schopnost v západní části Čech, zejména v Praze a jejím bezprostředním okolí. Model vysvětluje obecně méně na východě země, nízká je vypovídající schopnost primárně ve východních Čechách a Olomouckém kraji.

Míra odvětvové specializace a její vliv na vznik nových firem

Podle Jofre-Monseny a kol. (2010) existují dvě možnosti, jak mohou firmy profitovat z koncentrace ekonomické aktivity v určité oblasti, typicky v aglomeracích. První možností je „*localization economies*“, kdy firmy profitují z přítomnosti dalších firem obdobného odvětví. Druhou možností je „*urbanization economies*“, kdy benefity pro firmu pramení ze sdílení obecné infrastruktury, znalostí a pracovních sil. Jak již bylo zmíněno výše, hypotéza o pozitivním vlivu sektorové specializace vychází především z „*localization economies*“, tedy z benefitů pro firmu v podobě sdílení odvětvově specifické infrastruktury, kvalifikované pracovní síly a znalostních spilloverů (Garofoli 1994). Tuto tezi podporují hodnoty koeficientu Beta (viz Tab. č. 12) i regresních koeficientů (viz Tab. č. 14) především v případě specializace kvartéru a kvintéru, které vykazují primárně při pracovní tržní standardizaci relativně silnou pozitivní asociaci s mírou vzniku nových firem. Nicméně, podle výsledků Stuart a Sorenson (2003), vykazují vysoce specializované regiony také vysokou míru konkurence mezi firmami a s tím spojenou menší šanci na přežití pro nově vznikající firmy v dané oblasti a odvětví.

Tabulka 15: Parametry regresního modelu metodou GWR pro proměnnou index specializace

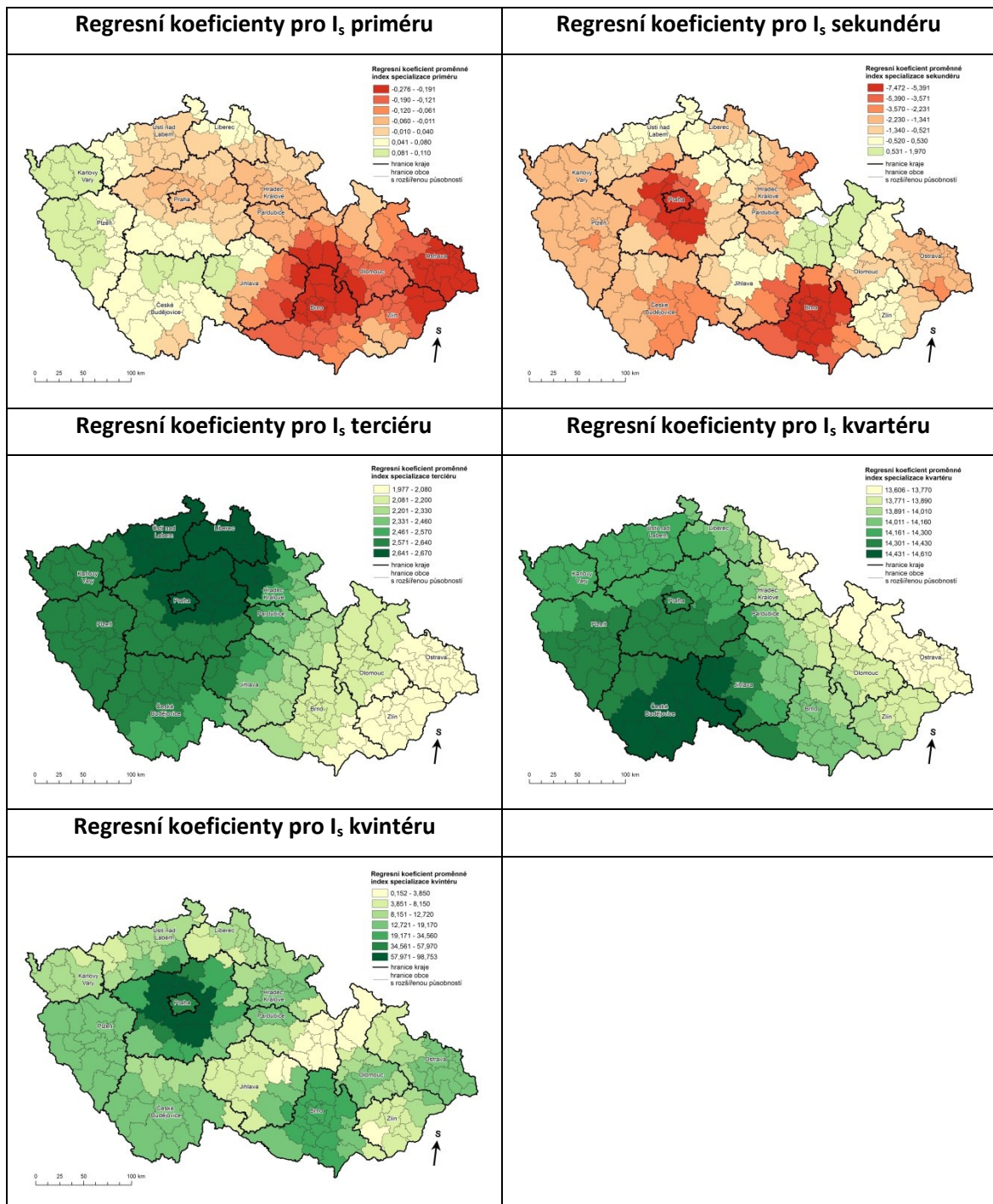
	Primér	Sekundér	Terciér	Kvartér	Kvintér
R²	0,1957988	0,538485	0,1471131	0,2590597	0,741875968
b_{min}	-0,275821	-7,471787	1,976847	13,606124	0,151512
b_{med}	-0,015451	1,458579	1,669278	14,122684	13,581727
b_{max}	0,109241	1,974314	2,535772	14,607939	98,753510

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Vliv sektorové specializace **priméru** na míru vzniku nových firem v tomto odvětví se na základě provedených analýz jeví jako spíše nahodilý a statisticky nevýznamný. Vysvětlující schopnost modelu je celkově pouze necelých 20 % a v prostoru se koncentruje primárně v západních Čechách, poté při hranicích kraje Jihočeského, Středočeského a Vysočiny a dále podél hranic kraje Pardubického, Jihomoravského a Vysočiny, viz tabulka č. 16. V oblastech, které jsou celkově více specializované na toto odvětví (Vysočina, Jihomoravský kraj ad.), lze negativní vliv specializace vysvětlit vyšší mírou konkurence. Nicméně, překvapivými a obtížně interpretovatelnými jsou výsledky v oblastech, kde je index specializace těchto odvětví relativně nižší, typicky ve velkých aglomeracích (Brno, Ostrava ad.), kde se projevuje silně negativní vliv specializace. Částečným vysvětlením může být obecný charakter těchto lokalit, které se vyznačují silnou koncentrací ekonomické aktivity, která je přirozeně spojená s vysokou konkurencí a vysokou cenou zdrojů.

Vysvětlující schopnost regresního modelu pro specializaci **sekundéru** je celkově výrazně vyšší v porovnání s primérem – proměnná indexu specializace vysvětluje až 54 % variability míry vzniku nových firem v oblasti sekundéru. Prostorově má model nejvyšší vysvětlující schopnost na jihu a západě země, zejména v Karlovarském a Jihomoravském kraji a na západě kraje Středočeského, viz tabulka č. 16. Negativní vliv specializace sekundéru koresponduje s výsledky Tamásy a Le Heron (2007) na Novém Zélandu, kteří spatřují příčinu ve vysoké konkurenci v těchto oblastech. Tím lze vysvětlit také silný negativní vliv ve větších krajských městech a jejich okolí, kde je celkově vyšší koncentrace ekonomické aktivity, a tak i vyšší konkurence. Vliv konkurence na působení specializace v regionu potvrzují také Brixy a Grotz (2007), kteří tento faktor vidí jako výrazně odrazující pro potenciální nové podnikatelé. Mírně pozitivní vliv specializace sekundéru na severu Olomouckého kraje lze v kontextu výše zmíněného vysvětlit nízkým počtem firem v těchto oblastech, a tak nižším působením konkurence.

Tabulka 16: Srovnání prostorového rozložení regresních koeficientů pro jednotlivé sektory specializace při pracovním přístupem ke standardizaci

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

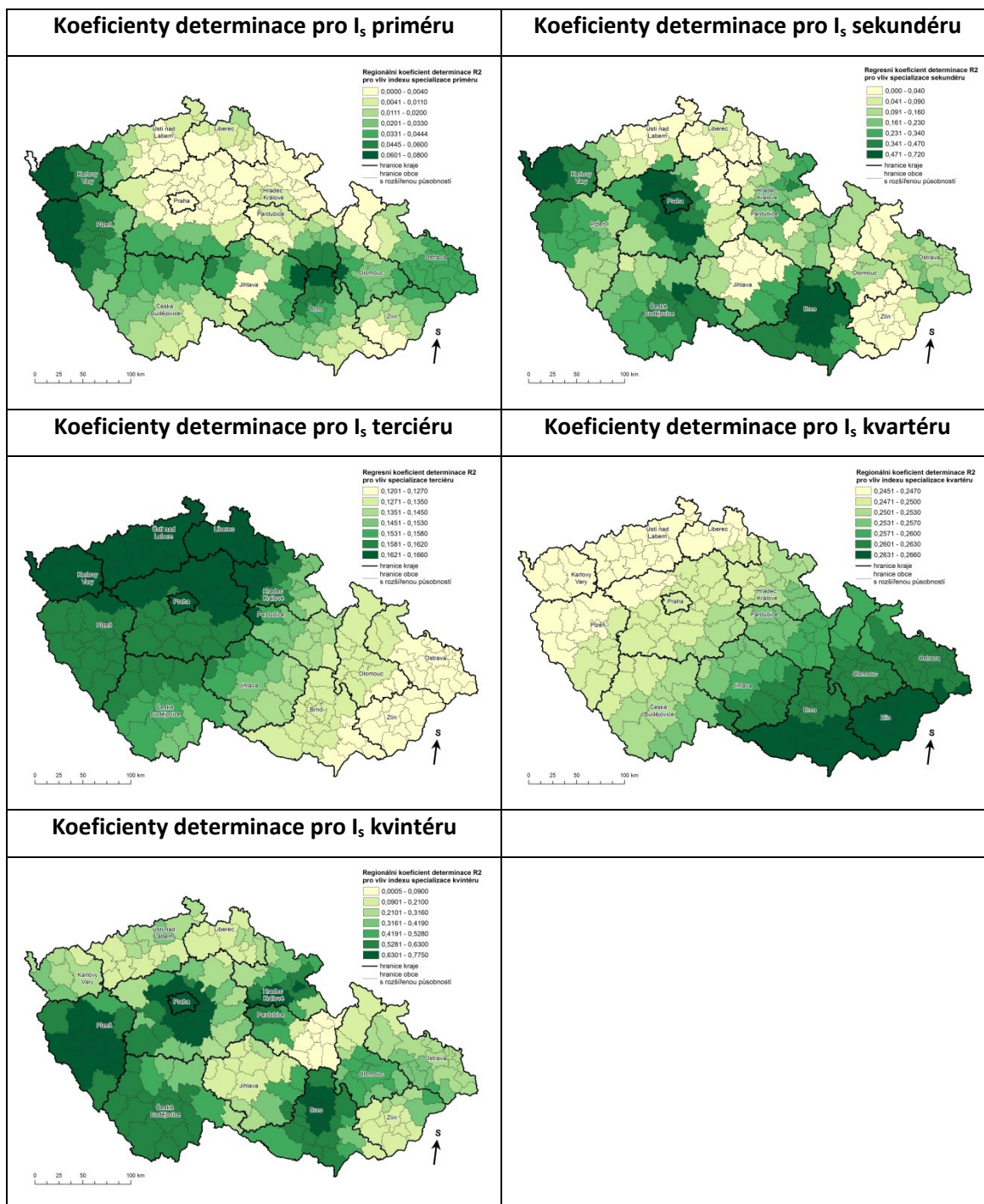
Schopnost proměnné specializace **terciéru** vysvětlovat variabilitu míry vzniku firem v terciéru je obecně relativně malá, maximálně 15 %. Nejvyšší vysvětlovací schopnost má pak na severozápadě země, zejména v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji a vysvětlující schopnost poté klesá směrem na jihovýchod, viz tabulka č. 16. Vliv indexu specializace terciéru je jednoznačně pozitivní, ale velmi slabý, a rozpětí hodnot regresního koeficientu je navíc velmi

malé. Vyšší vliv specializace terciéru nalezneme převážně v západní části země, kdy vliv klesá směrem na východ, což může být zapříčiněno mírně vyšším zaměřením Čech na oblast služeb, než je tomu ve východní části země. Nicméně, očekávaný vliv urbanizace, která indikuje mimo jiné vyšší kupní sílu (Van Steen 2003b), se spíše neprojevuje.

Vysvětlující schopnost regresního modelu pro vliv indexu specializace **kvartéru** je relativně nízká, maximálně 26 %. Prostorově se pak vysvětlující schopnost nejvíce koncentruje při jihovýchodní hranici, zejména v Jihomoravském a Zlínském kraji. Síla vlivu proměnné specializace kvartéru nabývá v prostoru také západo-východního gradientu, nejvyšší vliv má proměnná v jižních Čechách a na západě Vysočiny. Nicméně rozpětí, ve kterém se pohybuje hodnota regresního koeficientu, je jen velmi malé (méně než 1 procentuální bod). Odvětví kvartéru je závislé na koncentraci kupní síly, a tak poptávky, nicméně vliv hustoty zalidnění není na velmi specifickém prostorovém rozložení vlivu specializace kvartéru patrný. Prostorové rozložení vlivu specializace kvartéru je podobně jako u terciéru poměrně překvapivé a do budoucna může být námětem pro další výzkum v oblasti.

Regresní model pro vliv specializace **kvintéru** má nejvyšší vysvětlující schopnost ze všech zvolených odvětví, model vysvětluje až 75 % variability míry vzniku nových firem v oblasti kvintéru. Nejvyšší vysvětlovací schopnost má v okolí velkých měst, zejména v okolí Prahy, Brna a Plzně. Kartogram, zobrazující sílu vlivu proměnné ukazuje na silný vliv zejména v Praze a jejím okolí. Odvětví, zařazená do oblasti kvintéru jsou podle Eurostatu (2016) řazena převážně mezi znalostně intenzivní. Jejich koncentrace do větších aglomerací, kde se koncentruje vysoce vzdělaná pracovní síla (viz kap. 5.4) a zároveň zde často sídlí univerzity a další vědecko-výzkumné instituce, je pak snadno vysvětlitelná. Vliv hrají také již mnohokrát zmiňované Marshallovy (1890) aglomerační výhody, kterými je sdílení existující infrastruktury a snazší přístup k důležitým znalostem a informacím.

Tabulka 17: Koefficient determinace R^2 pro vliv jednotlivých indexů specializace na míru vzniku nových firem standardizovanou pracovně tržním přístupem

Zdroj: ČSÚ (RES, 2017), ČSÚ (SLDB, 2011), ArcČR 500 (2003), vlastní zpracování

Souhrnně lze říci, že u vlivu proměnné míra vzdělanosti se výrazně projevuje vertikální poloha oblasti spolu s rozložením obyvatel, kdy silnější vliv proměnné je identifikován v populačně větších, krajských městech a jejich okolí. Naopak nižší sílu vlivu indikují vnitřní a vnější periferní oblasti. Nejvyšší vysvětlující schopnost mají modely zahrnující index specializace sekundéru a kvintéru. V oblasti priméru a sekundéru je vliv specializace spíše negativní, což ukazuje na

silný vliv konkurence v těchto oblastech. Prostorové rozložení regresního koeficientu pro specializace terciéru a kvartéru je překvapivé a v kontextu dosavadní literatury v této oblasti obtížně interpretovatelné. Rozložení síly vlivu kvintéru odpovídá očekáváním a specifickému charakteru tohoto odvětví, které je závislé na koncentraci vysoce kvalifikovaných pracovních sil a vědecko-výzkumných institucí, které se koncentrují především v populačně větších krajských městech.

7 Vyhodnocení hypotéz

Na základě rešerše dosavadních výzkumů vzniku firem ve světě (viz kap. 2.2) byly identifikovány 4 faktory, jejichž vliv na míru vzniku nových firem byl již v minulosti potvrzen, míra jejich vlivu však nebyla jednoznačná. Na základě těchto 4 faktorů byly navrženy a v průběhu analýzy ověřovány 4 hypotézy, z nichž 2 byly potvrzeny.

- V regionech s vyšší průměrnou velikostí již existujících firem je míra vzniku firem spíše nižší.

Hypotéza o vlivu velikostní struktury již existujících firem na vznik nových nebyla potvrzena. Vliv tohoto faktoru se v rámci analýzy ukázal jako statisticky nevýznamný. Vliv tohoto faktoru byl v již existujících studiích rozporuplný, v literatuře existují argumenty na jeho pozitivní i negativní vliv. Možným vysvětlením pro nevýznamný vliv proměnné je pouze malá variability zvolené proměnné, která vychází z české velikostní struktury firemní populace, které dominují malé a mikro podniky. Zároveň je možné příčinu hledat v agregaci dat pro lineární prostorovou analýzu, kdy vliv tohoto faktoru je potenciálně natolik prostorově nestacionární, že se jeho vliv při agregaci na větší prostorové jednotky neprojeví. V neposlední řadě hraje roli i způsob vyjádření proměnné zachycující velikostní strukturu, pro což bylo v minulosti použito více způsobů (viz kap. 2.2.1) a pro dokreslení vlivu velikostní struktury by byl ke zvážení zařadit do dalšího výzkumu i vliv proměnných vyjádřených jiným způsobem.

- V regionech s větší sektorovou specializací na určitý sektor je vyšší míra vzniku firem v daném sektoru.

Hypotéza byla potvrzena pouze částečně. Vliv indexu specializace regionu vychází souhrnně z provedených analýz jako signifikantní, směr jeho vlivu je však nadále rozporuplný dle jednotlivých odvětví. Nejvyšší vysvětlující schopnost pro variabilitu míry vzniku nových firem má specializace sekundéru a kvintéru. Nejsilnější pozitivní vliv specializace kvintéru byl identifikován v Praze a částečně ostatních krajských městech. Vliv sekundéru se na lokální úrovni jeví jako spíše negativní, zejména opět v oblasti velkých krajských měst (Praha, Brno ad.). Vysvětlení lze hledat v závislosti kvintéru na vysoce kvalifikované pracovní síle koncentrující se převážně v oblasti aglomerací. Negativní vliv specializace v oblasti sekundéru lze vysvětlit vyšší konkurencí spojenou s koncentrací podobně zaměřených firem (Tamásy a Le Heron 2007). Vliv specializace priméru je spíše negativní a nepříliš silný, nicméně se zde podobně jako v oblasti sekundéru projevuje vliv konkurence. Výsledky pro vliv specializace terciéru a kvartéru nejsou zcela jednoznačné a vykazují překvapivé prostorové rozložení.

- Míra vzniku firem je spíše vyšší v regionech s větším podílem vysokoškolsky vzdělané populace.

Hypotéza byla potvrzena, ověřen byl signifikantní a pozitivní vliv podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na míru vzniku nových firem. Míra vzdělanosti vysvětluje podstatnou část variability míry vzniku nových firem – až 70 %, zároveň je její vliv přirozeně nejsilnější v aglomeracích a jejich okolí a spíše na západě země. Vliv tohoto faktoru je vysvětlován na úrovni jednotlivce, kdy podle Armington a Acs (2002) mají vzdělanější obyvatelé obecně vyšší tendence a potřebné schopnosti k založení podnikání. Zároveň je tento faktor úzce spjat s aglomeračními efekty, kdy koncentrace vzdělaných obyvatel je ve větších městech výrazně vyšší a firmy zároveň profitují ze sdílení infrastruktury, specifických znalostí a informací (Marshall 1890). Negativní vliv podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na míru vzniku nových firem identifikovali v minulosti Knobon a kol. (2011) v Nizozemí a Lee a kol. (2004) v USA, negativní byl však vliv pouze pro výrobní odvětví, pro která, jak uvádějí autoři zmiňovaných studií, je důležitá spíše nízká cena pracovní síly než její vzdělání. To však není v zásadním rozporu s aktuálními výsledky v Česku, kde byl vliv vzdělanosti sledován pouze souhrnně pro všechny sektory.

- Regiony s převážně vyšší mírou nezaměstnanosti mají spíše vyšší míru vzniku nových firem.

Hypotéza ohledně vlivu proměnné míra nezaměstnanosti a velikosti firem byla zamítnuta, neboť vliv této proměnné se v rámci lineární regresní analýzy neukázal jako vysvětlující významnou část variability míry vzniku nových firem. Vysvětlení lze hledat v rozporuplném působení tohoto faktoru, který byl identifikován v předchozích studiích a možném obousměrném vlivu těchto proměnných na nižších úrovních, podobně jako u proměnné velikosti stávajících firem.

8 Shrnutí výsledků a závěr

Práce vychází z obecného konceptu firemní demografie, který přirovnává životní cyklus firem k životu lidské populace, byl započat a dále rozpracován výzkumníky při univerzitě v Groningenu. Práce se zabývá pouze dílčím aspektem firemní demografie, kterým je vznik firem, konkrétně jeho prostorové rozložení a příčiny tohoto rozložení. Cílem této práce je identifikace prostorového rozložení míry vzniku firem v Česku a jeho vývoj. Práce zároveň sleduje vztah mezi specifickými charakteristikami regionů a rozdílnou mírou vzniku nových firem v těchto regionech.

Míra vzniku nových firem se dle očekávání projevuje jako prostorově výrazně nestacionární. Zejména při standardizaci pracovním tržním přístupem, zohledňující počet ekonomicky aktivních obyvatel v regionu, se zde výrazně projevuje vertikální poloha, kdy populačně větší, většinou krajská města vykazují obecně vyšší míru vzniku nových firem. Potvrzuje se tak mimo jiné výrazná role aglomeračních efektů na vznik nových firem. Určité zvyšování míry vzniku nových firem lze pozorovat i od západu na východ (projevuje se tedy vliv horizontální geografické polohy), zejména při ekologickém přístupu ke standardizaci, který standardizuje počet nově vzniklých firem vůči firmám stávajícím. Tento výsledek lze vysvětlit mimo jiné nižším počtem firem v těchto oblastech před r. 2010. V míře vzniku nových firem se při použití obou přístupů ke standardizaci projevuje také existence vnitřních (podél krajských hranic) a vnějších (zejména pak podél severozápadní hranice s Německem) periferií, kde je vznik nových firem spíše nižší. Z vývojového pohledu byla míra vzniku nových firem ve sledovaném období (2010–2016) v počátku negativně ovlivněna globální ekonomickou krizí a později se s odeznívajícím vlivem krize a pozitivním vývojem ekonomiky spíše zvyšovala, zejména pak ve východní části země.

Provedené analýzy a jejich výsledky jsou v souladu s dalšími výzkumy prováděnými v jiných státech. Podle výsledků z českého kontextu má nejvyšší a zároveň pozitivní vliv na míru vzniku nových firem souhrnně podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, což koresponduje s výsledky Brixy a Grotz (2007) v Německu, Lee a kol. (2004) v USA, Ritsilä a Tervo (2002) ve Finsku ad. Zároveň se vzdělaní obyvatelé převážně koncentrují ve více urbanizovaných oblastech, typicky v Praze, Brně, Plzni a dalších velkých měst (Špačková a Nemeškal 2015). Vyšší míru vzniku firem v těchto oblastech, kde se koncentruje velká poptávka, potvrzuje také Brixy a Grotz (2007) v Německu, Van Steen (2003b) v Nizozemí, Reynolds a kol. (1994) v USA ad. Na rozporuplný vliv míry nezaměstnanosti na míru vzniku nových firem, který byl identifikován v různých studiích v minulosti, se v rámci práce nepodařilo vnést nový náhled. Vliv nezaměstnanosti byl v minulosti sporný nejen ve srovnání jednotlivých států, kdy např. Knobena a kol. (2011)

v Nizozemí identifikovali pozitivní vliv, naopak Brixy a Grotz (2007) v Německu identifikovali vliv negativní. Opačné výsledky však mohou být i v rámci jednoho státu, kdy např. v USA identifikovali Armington a Acs (2002) pozitivní vliv, ale Reynolds a kol. (1995) vliv negativní. V Česku vychází vliv na agregované úrovni ORP jako statisticky nevýznamný, což může značit rozpory v působení této proměnné na ještě nižší úrovni, než kterou jsou ORP. Statisticky významně nevychází na této úrovni v Česku ani vliv velikosti stávající populace firem. Na pozitivní vliv této proměnné poukazují například Sutaria a Hicks (2004) v USA nebo Kangasharju (2000) ve Finsku, naopak negativní vliv identifikovali Tamásy a Le Heron (2007) na Novém Zélandu nebo Lee a kol. (2004) v USA. Důvodem, proč tato se proměnná neprojevuje v českém kontextu jako signifikantní, může být přílišná agregace dat, podobně jak bylo zmiňováno u míry nezaměstnanosti. Zároveň je však v Česku do určité míry specifická velikostní struktura podniků s výraznou dominancí mikro a malých podniků, která se napříč státem liší jen minimálně. Index sektorové specializace vycházel v již provedených výzkumech převážně pozitivně (Knoben a kol. 2011 v Nizozemí, Fritsch a Falck 2007 v Západním Německu ad.), pouze na Novém Zélandu identifikovali Tamásy a Le Heron (2007) negativní vliv této proměnné pro výrobní sektor. Tyto výsledky jsou v souladu s výsledky této práce z českého kontextu, kdy se vliv specializace sekundéru jeví z regresní analýzy spíše negativně. Podobně negativně, ale spíše statisticky nevýznamně, vychází vliv specializace priméru, který však není v poslední době ve středu pozornosti výzkumníků a s dalšími výsledky ho tak lze obtížně srovnávat. Naopak pozitivně vychází v českém kontextu vliv specializace terciéru, kvartéru a kvintéru, obdobně jako ve výsledcích Knoben a kol. (2011) v Nizozemí.

Výsledky práce vnáší nový a relevantní pohled na vznik firem v Česku, je ale nutné zdůraznit, že jsou postaveny na zdrojích, které mají svá výrazná omezení. Především jde o databázi firem RES, která je založena na prostém registru IČO, ale nemusí vždy postihovat skutečné místo výkonu činnosti. Velikost i odvětvové zaměření je identifikováno čistě kategoricky podle hlavních kategorií NACE, resp. dle kategorií velikosti, což představuje také dílčí zjednodušení. Dalším limitujícím faktorem výsledků práce je založení na kvantitativní analýze na základě agregovaných dat. S ohledem na zmíněné limity by v dalším výzkumu měly být využity nejen kvantitativní, ale i kvalitativní přístupy hodnocení (ve smyslu aplikace hloubkových terénních šetření s využitím řízených rozhovorů apod.). Vhodné by mohly být také komparativní případové studie regionů, které z výše provedené agregované studie vycházely odlišně. Zároveň by v českém kontextu za ověření jistě stály i další potenciální faktory vzniku nových firem, než které vstoupily do analýzy v této práci, ať už další vzešlé z již provedených analýz na obdobné téma či faktory zcela nové.

Použité zdroje

Literatura:

AGARWAL, R., AUDRETSCH, D. B. (2001): Does entry size matter? The impact of the life cycle and technology on firm survival. *Journal of Industrial Economics*, 49, č. 1, s. 21-43.

ARBIA, G., CELLA, P., ESPA, G., GIULIANI, D. (2014): A micro spatial analysis of firm demography: the case of food stores in the area of Trento (Italy). *Empirical Economics*, 48, č. 3, s. 923-937.

ARMINGTON, C., ACS, Z. J. (2002), The Determinants of Regional Variation in New Firm Formation. *Regional Studies*, 36, č. 1, pp. 33-45

AUDRETSCH, D. B., FRITSCH, M. (1994a): The geography of firm births in Germany. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 359-365

AUDRETSCH, D. B., FRITSCH, M. (1994b): On the Measurement of Entry Rates. *Empirica*, 21, č. 1, s. 105-113

BADE, F. J., NERLINGER, E. A. (2000): The spatial distribution of new technology-based firms: Empirical results for West-Germany. *Papers in Regional Science*, 79, s. 155-176

BALCAR, J., GOTTVALD, J. (2016): Wage Determinants and Economic Crisis 2008-2014: Evidence from the Czech Republic. *Ekonomický časopis*, 64, č. 1, s. 3-21

BARCENA-RUIZ, J. C., GARZON, M. B. (2009): Relocation and public ownership of firms. *Journal of the Japanese and International Economies*, 23, č. 1, s. 71-85.

BLAŽEK, J., NETRDOVÁ, P. (2012): Aktuální tendence lokální diferenciacie vybraných socioekonomických jevů v Česku: směřuje vývoj k větší mozaikovitosti prostorového uspořádání? *Geografie*, 117, č. 3, s. 266-288.

BOX, M. (2007): The death of firms: exploring the effects of environment and birth cohort on firm survival in Sweden. *Small Bus Econ*, 31, s. 379-393.

BRIXY, U. (2011): Significance and motives of firm relocations in Germany. *zeitschrift für Wirtschaftsgeographie*, 55, č. 3, s. 141-157.

BRIXY, U., GROTZ, R. (2007): Regional patterns and determinants of birth and survival of new firms in Western Germany. *Entrepreneurship and Regional Development*, s. 293-312

- BRUDERL, J., PREISENDORFER, P. (1998): Network support and the success of newly founded businesses. *Small Business Economics*, 10, č. 3, s. 213-225.
- COMBES, P. P., DURANTON, G. (2006): Labor pooling, labor poaching, and spatial clustering. *Regional Science and Urban Economics*, 36, č. 1, s. 1-28
- ČERMÁK, L. (2005): Hodnocení vztahu dopravní dostupnosti a exponovanosti území. *Problémy periferních oblastí. PŘF UK, Praha*, 44-52.
- DAVIDSSON, P., WIKLUND, J. (1997): Values, beliefs and regional variations in new firm formation rates. *Journal of Economic Psychology*, 18, č. 2-3, s. 179-199
- DAVIDSSON, P., LINDMARK, L., OLOFSSON, C. (1994): New firm formation and regional-development in Sweden. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 395-510.
- DUNNE, P., HUGHES, A. (1994): Age, size, growth and survival - UK companies in the 1980s. *Journal of Industrial Economics*, 42, č. 2, s. 115-140.
- EVANS, D. S., JOVANOVIĆ, B. (1989): An estimated model of entrepreneurial choice under liquidity constraints. *Journal of Political Economy*, 97, č. 4, s. 808-827
- FEŘTROVÁ, M., TEMELOVÁ, J. (2011): Prostorová specifika strukturální nezaměstnanosti na úrovni obcí v České republice. *Sociologický časopis*, 2011. č. 4. s. 689–690.
- FOTHERINGHAM, A. S., BRUNSDON, C. a CHARLTON, M. (2009): *Geographically Weighted Regression: The Analysis of Spatially Varying Relationships*. Wiley, 284 s.
- FRITSCH, M., FALCK, O. (2007). *New Business Formation by Industry over Space and Time: A Multidimensional Analysis*. *Regional Studies*, 41, 157–172
- FRITSCH, M., MUELLER, P. (2004), *The Effects of New Business Formation on Regional Development over Time*. *Regional Studies* 38, pp. 961–975
- FRITSCH, M. (1997): New firms and regional employment change. *Small Business economics*, 9, č. 5, s. 437-448
- GAROFOLI, G. (1994): New firm formation and regional development – the Italian case. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 381-393
- HAMPL, M., MÜLLER, J. (2011): Společenská transformace a regionální diferenciacie česka: příklad vývoje rozmístění pracovních míst a obyvatelstva. *Geografie*, 116, č. 3, s. 211–230.

HEADD, B. (2003): Redefining business success: Distinguishing between closure and failure. *Small Business Economics*, 21, č. 1, s. 51-61.

HLAVINKA, L. (2014): Výběžky českého pohraničí a jejich zapojení do širšího územního systému. Diplomová práce, PŘF MUNI, 90 s.

HOLL, A. (2004): Start-ups and relocations: Manufacturing plant location in Portugal. *Papers in Regional Science*, 83, č. 4, s. 649-668

KANGASHARJU, A. (2000): Regional variations in firm formation: Panel and cross-section data evidence from Finland. *Papers in Regional Science*, 79, s. 355-373

KATZ, J. A. (1990): Longitudinal analysis of self-employment follow-through. *Entrepreneurship & Regional Development*, 2, s. 15-25.

KEEBLE, D., WALKER, S. (1994) New firms , small firms and dead firms : spatial patterns and determinants in the United Kingdom. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 411-427

KNOBEN, J., PONDS, R., van OORT, F. (2011): Employment from new firm formation in the Netherlands: Agglomeration economies and the Knowledge Spillover Theory of Entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 23, č. 3-4, s. 135-157

KRONENBERG, K. (2013): Firm relocations in the Netherlands: Why do firms move, and where do they go? *Papers in Regional Science*, 92, č. 4, s. 691-714.

LEARNED, K. E. (1992): What happened before the organization? A model of organization formation. *Entrepreneurship Theory and Practise*, 5, č. 1, s. 91-95

LEE, S.,Y., FLORIDA, R., ACS, Z. (2004), Creativity and Entrepreneurship: A Regional Analysis of New Firm Formation. *Regional Studies* 38, pp. 879–891

LINNENLUECKE, M. K., STATHAKIS, A., GRIFFITHS, A. (2011): Firm relocation as adaptive response to climate change and weather extremes. *Global Environmental Change - Human and Policy Dimensions*, 21, č. 1, s. 123-133.

MARSHALL, A. (1890) *Principles of Economics*. Macmillan, London, 754 s.

MEESTER, W. J. M., PELLENBARG, P. H. (2006): The spatial preference map of Dutch entrepreneurs: Subjective rating of locations, 1983, 1993 and 2003. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* - 2006, 97, č. 4, s. 364-376.

MILLS, D., TIMMINS, J. (2004): Firm Dynamics in New Zealand: A Comparative Analysis with OECD Countries. New Zealand Treasury, Wellington, 38 s.

MORÁVEK, D. (2014): V Praze k vám přijde daňová kontrola jednou za 114 let. Čím ji přivoláte? <http://www.podnikatel.cz/clanky/v-praze-k-vam-prijde-danova-kontrola-jednou-za-114-let-cim-ji-privolate/>

MUELLER, P., STEL, A., STOREY, D. J. (2008): The effects of new firm formation on regional development over time: The case of Great Britain. *Small Business Economics*, 30 č. 1, s. 59-71

MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. *Sociologický časopis*, 44, č. 2, s. 321–348.

PELLENBARG, P. H., VAN STEEN, P. J. M. (2003a): The demography of firms in the Netherlands: Introduction to the 2003 Maps. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* - 2003, 94, č. 1, s. 144-146.

PELLENBARG, P. H., VAN STEEN, P. J. M. (2003b): Spatial perspectives on firm dynamics in the Netherlands. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* - 2003, 94, č. 5, s. 620-630.

PELLENBARG, P. H., VAN DIJK, J. (2000): Demography of firms: progress and problems in empirical research. In: VAN DIJK, J., PELLENBARG, P. H., a kol. (2000): Demography of firms. Spatial dynamics of firm behaviour. KNAG/ Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen, Utrecht / Groningen, s. 325 - 337.

REYNOLDS, P. (1994): Autonomous firm dynamics and economic growth in the United States, 1986–1990. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 429–442

REYNOLDS, P., STOREY, D., WESTHEAD, P. (1994): Cross-national comparisons of the variation in new firm formation rates. *Regional Studies*, 28, č. 4, s. 443–456

REYNOLDS, P. D., MILLER, B., MAKI, W. R. (1995): Explaining Regional Variation in Business Births and Deaths: U.S. 1976-88*. *Small Business Economics*, 7, č. 5, s. 389-407

RITSILÄ, J., TERVO, H. (2002): Effects of Unemployment on New Firm Formation: Micro-Level Panel Data Evidence from Finland. *Small Business Economics*, 19, č. 1, s. 31-40

- ROTEFOSS, B., KOLVEREID, L. (2005): Aspiring, nascent and fledgling entrepreneurs: an investigation of the business start-up proces. *Entrepreneurship & Regional Development*, 17, č. 2, s. 109-127
- SLAVÍKOVÁ, L., KLUVÁNKOVÁ-ORAVSKÁ, T., JÍLKOVÁ, J. (2010): Bridging theories on environmental governance: Insights from free-market approaches and institutional ecological economics perspectives. *Ecological Economics*, 69, č. 7, s. 1368-1372
- SCHUTJENS, V. A. J. M., WEVER, E. (2000): Determinants of new firm success. *Papers in Regional Science*, 79, s. 135-159
- SLEWAEGEN, L., PENNING, E. (International relocation of production: Where do firms go? *Scottish Journal of political economy*, 53, č. 4, s. 430-446
- SMITH, H. L. (1991): The role of incubators in local undustrial development: the cryogenics industry in osfordshire. *Entrepreneurship & Regional Development*, 3, č. 2, s. 175-194
- SPILLING, O. R. (1996): Regional variation of new firm formation: the Norwegian case. *Entrepreneurship and Regional Development*, 8, č. 3, s. 217-243
- SPURNÁ, P. (2008a): Prostorová autokorelace – všudypřítomný jev při analýze prostorových dat? *Sociologický časopis*, 44, č. 4, s. 767-787
- SPURNÁ, P. (2008b) Geograficky vážená regrese – metoda analýzy prostorové nestacionarity geografických jevů. *Geografie – Sborník ČGS*, 113, č. 2, s. 125–139.
- SVOBODA, P., NEMEŠKAL, J. (2014): Nezaměstnanost v Česku. Specializovaná mapa, analytický text. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 6 s.
- SUTARIA, V., HICKS, D. A. (2004): New firm formation: Dynamics and determinants. *The Annals of Regional Science*, 38, s. 241-262
- ŠPAČKOVÁ, P., NEMEŠKAL, J. (2015): Vzdělanost v Česku. Specializovaná mapa, analytický text. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 5 s.
- TAMÁSY, CH., LE HERON, R. (2007): The geography of firm formation in New Zealand. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 99, č. 1, s. 37-52
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň, 411 s.

- VAN DIJK, J., PELLENBARG, P. H. (2000a): Firm relocation decisions in The Netherlands: An ordered logit approach. *Papers in Regional Science*, 79, s. 191-219
- VAN DIJK, J., PELLENBARG, P. H. (2000b): Spatial perspectives on firm demography. *Papers in Regional Science*, 79, s. 107-110.
- VAN STEL, A. J., STOREY, D. J. (2004): The Link between Firm Births and Job Creation: Is there a Upas Tree Effect? *Regional Studies*, 38, č. 8, s. 893-909
- VAN STEL, A., SUDDLE, K. (2008): The impact of new firm formation on regional development in the Netherlands. *Small Business Economics*, 30, s. 31-47
- VAN WISSEN, L. J. G. (2002): Demography of firm: A useful metaphor? *European Journal of Population*, 18, s. 263-279.
- VAN WISSEN, L. (2000): A micro-simulation model of firms: Applications of concepts of the demography of the firm. *Papers in Regional Science*, 79, s. 111-134.
- VOLEJNÍKOVÁ, J., ŘEZNÍČEK, J. (2016): The Czech economy after financial crisis. *Political sciences, Law, Finance, Economics and Tourism, Book 2, 4*, s. 717-724
- VOZÁB, J. a kol. (2016): Vstupní analýza Strategie hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje. MMR, Praha, 87 s.
- WAGNER, J., STERNBERG, R. (2004): Start-up activities, individual characteristics, and the regional milieu: Lessons for entrepreneurship support policies from German micro data. *The Annals of Regional Science*, 38, s. 219-240
- WONG, P. K., HO, Y. P., AUTIO, E. (2005): Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth: Evidence from GEM data. *Small Business Economics*, 24, s. 335-350.
- ZHU, S. J., HE, C. F. (2013): Geographical dynamics and industrial relocation: spatial strategies of apparel firms in Ningbo, China. *Eurasian Geography and Economics*, 54, č. 3, s. 342-362.

Internetové a datové zdroje:

- ČSÚ (2015): Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) [online] [cit. 25.5.2017] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/vykazy/vyberove_setreni_pracovnich_sil

- ČSÚ (2016): Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 1. 1. 2016. [online] [cit. 25.4.2017] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721602.xlsx/6fbff45e-48c8-419a-beb9-88267a10fdad?version=1.0>
- ČSÚ (2015): Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2015 [online] [cit. 6.5.2017]: https://www.czso.cz/csu/czso/2_vymezeni_pojmu
- EUROSTAT (2016): Glossary:Enterprise size [online] [cit. 27.5.2017] Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Enterprise_size
- GEM (2016): Adult Population Survey [online] [cit. dne 19.2.2017] Dostupné z: <http://www.gemconsortium.org/data/key-aps>
- LAERD (20013): Testing for Normality using SPSS Statistics. [online] [cit. dne 19.5.2017]: Dostupné z: <https://statistics.laerd.com/spss-tutorials/testing-for-normality-using-spss-statistics.php>
- RABUŠIC, L. (2004): Mnohonásobná lineární regrese. Studijní materiál. [online] [cit. 10. 6. 2017]. Dostupné online z: http://is.muni.cz/el/1423/podzim2004/SOC418/multipl_regres_1.pdf?fakulta=1423;obdobi%3D2962;kod%3DSOC418

Ostatní zdroje:

- ČSÚ (2011): Sčítání lidí, domů a bytů. Databáze byla poskytnuta ČSÚ za spolupráce RNDr. Viktora Květoně, Ph.D.
- ČSÚ (2016): Analýzy ORP. Databáze byla poskytnuta ČSÚ ve spolupráci s PŘF UK.
- ČSÚ (2017): Registr ekonomických subjektů: Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty za ČR. Databáze byla poskytnuta Ing. Lubošem Jeřábkem.

Přílohy

Příloha 1: Rozdělení sektorů podle NACE a metodiky užívané pro statistiky zaměstnanosti v rámci SLDB

Primér		Sekundér		Terciér		Kvartér		Kvintér		Ostatní	
ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ		TĚŽBA A DOBÝVÁNÍ		STAVEBNICTVÍ		VELKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVY A ÚDRŽBA MOTOROVÝCH VOZIDEL		ČINNOSTI V OBLASTI NEMOVITOSTÍ		OSTATNÍ ČINNOSTI	
01	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti	05	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí	41	Výstavba budov	45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel	68	Činnosti v oblasti nemovitostí	94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů
02	Lesnictví a těžba dřeva	06	Těžba ropy a zemního plynu	42	Inženýrské stavitelství	46	Velkoobchod, kromě motorových vozidel	PROFESNÍ, VĚDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI		95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
03	Rybolov a akvakultura	07	Těžba a úprava rud	43	Specializované stavební činnosti	47	Maloobchod, kromě motorových vozidel	69	Právní a účetnické činnosti	96	Poskytování ostatních osobních služeb
		08	Ostatní těžba a dobývání	SEKCE H - DOPRAVA A SKLADOVÁNÍ		PENĚŽNICTVÍ A POJIŠŤOVNICTVÍ		70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení	ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ JAKO ZAMĚSTNAVATELŮ; ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ PRODUKUJÍCÍCH BLÍŽE NEURČENÉ VÝROBKY A SLUŽBY PRO VLASTNÍ POTŘEBU	
		09	Podpůrné činnosti při těžbě	49	Pozemní a potrubní doprava	64	Finanční zprostředkování, kromě pojišťovnictví a penzijního financování	71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy	97	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů domácího personálu
	ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL			50	Vodní doprava	65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení	72	Výzkum a vývoj	98	Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu

	10	Výroba potravinářských výrobků	51	Letecká doprava	66	Ostatní finanční činnosti	73	Reklama a průzkum trhu	ČINNOSTI EXTERITORIÁLNÍCH ORGANIZACÍ A ORGÁNŮ	
	11	Výroba nápojů	52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě			74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti	99	Činnosti exteriitoriálních organizací a orgánů
	12	Výroba tabákových výrobků	53	Poštovní a kurýrní činnosti			75	Veterinární činnosti		
	13	Výroba textilií	UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ				ADMINISTRATIVNÍ A PODPŮRNÉ ČINNOSTI			
	14	Výroba oděvů	55	Ubytování			77	Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasingu		
	15	Výroba usní a souvisejících výrobků	56	Stravování a pohostinství			78	Činnosti související se zaměstnáním		
	16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI				79	Činnosti cestovních agentur, kanceláří a jiné rezervační a související činnosti		
	17	Výroba papíru a výrobků z papíru	58	Vydavatelské činnosti			80	Bezpečnostní a pátrací činnosti		
	18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů	59	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti			81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny		
	19	Výroba koxu a rafinovaných ropných produktů	60	Tvorba programů a vysílání			82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání		
	20	Výroba chemických látek a chemických přípravků	61	Telekomunikační činnosti			VEREJNÁ SPRÁVA A OBRANA; POVINNÉ SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ			

	21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	62	Činnosti v oblasti informačních technologií	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
	22	Výroba pryžových a plastových výrobků	63	Informační činnosti	VZDĚLÁVÁNÍ	
	23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků			85	Vzdělávání
	24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárství			ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE	
	25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení			86	Zdravotní péče
	26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení			87	Pobytové služby sociální péče
	27	Výroba elektrických zařízení			88	Ambulantní nebo terénní sociální služby
	28	Výroba strojů a zařízení j. n.			KULTURNÍ, ZÁBAVNÍ A REKREAČNÍ ČINNOSTI	
	29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívesů a návěsů			90	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
	30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení			91	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
	31	Výroba nábytku			92	Činnosti heren, kasin a sázkových kanceláří
	32	Ostatní zpracovatelský průmysl			93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti

	33	Opravy a instalace strojů a zařízení		
	VÝROBA A ROZVOD ELEKTRINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU			
	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu		
	ZÁSOBOVÁNÍ VODOU; ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S ODPADNÍMI VODAMI, ODPADY A SANACEMI			
	36	Shromažďování, úprava a rozvod vody		
	37	Činnosti související s odpadními vodami		
	38	Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití		
	39	Sanace a jiné činnosti související s odpady		

Zdroj: ČSÚ (RES, 2016; SLDB, 2011; klasifikace NACE); Bičík (2014), vlastní zpracování

Příloha 2: Tabulka zobrazující počty a indexy změny počtu vzniku nových firem v regionech ORP

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populac e v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Aš	303	102,71	309	101,98	319	103,24	327	102,51	341	104,28	354	103,81	364	102,82
Benešov	998	105,83	1052	105,41	1104	104,94	1156	104,71	1214	105,02	1267	104,37	1340	105,76
Beroun	1262	106,23	1332	105,55	1405	105,48	1479	105,27	1567	105,95	1644	104,91	1735	105,54
Bílina	215	108,04	226	105,12	233	103,10	243	104,29	256	105,35	269	105,08	283	105,20
Bílovec	209	114,84	229	109,57	246	107,42	259	105,28	274	105,79	304	110,95	325	106,91
Blansko	858	106,98	913	106,41	959	105,04	1019	106,26	1084	106,38	1140	105,17	1218	106,84
Blatná	135	103,85	139	102,96	144	103,60	150	104,17	158	105,33	173	109,49	187	108,09
Blovice	84	102,44	93	110,71	96	103,23	100	104,17	108	108,00	113	104,63	124	109,73
Bohumín	285	108,78	301	105,61	329	109,30	354	107,60	384	108,47	409	106,51	446	109,05
Boskovice	611	107,19	642	105,07	673	104,83	703	104,46	745	105,97	795	106,71	850	106,92
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	2472	108,14	2618	105,91	2787	106,46	2966	106,42	3134	105,66	3340	106,57	3571	106,92
Brno	21564	107,90	23193	107,55	24909	107,40	26762	107,44	28885	107,93	31108	107,70	33654	108,18
Broumov	183	107,02	187	102,19	190	101,60	195	102,63	205	105,13	217	105,85	230	105,99
Bruntál	408	104,62	429	105,15	449	104,66	470	104,68	505	107,45	532	105,35	563	105,83
Břeclav	1150	105,89	1206	104,87	1278	105,97	1348	105,48	1437	106,60	1540	107,17	1666	108,18
Bučovice	178	109,88	194	108,99	203	104,64	213	104,93	222	104,23	241	108,56	258	107,05
Bystřice nad Pernštejnem	199	106,99	208	104,52	216	103,85	229	106,02	239	104,37	255	106,69	264	103,53
Bystřice pod Hostýnem	223	106,19	235	105,38	250	106,38	260	104,00	276	106,15	287	103,99	300	104,53
Čáslav	206	106,19	216	104,85	231	106,94	248	107,36	266	107,26	284	106,77	307	108,10
Černošice	5043	107,87	5370	106,48	5695	106,05	5956	104,58	6266	105,20	6605	105,41	6948	105,19
Česká Lípa	991	103,99	1041	105,05	1078	103,55	1115	103,43	1154	103,50	1205	104,42	1276	105,89
Česká Třebová	210	105,53	221	105,24	238	107,69	252	105,88	264	104,76	273	103,41	287	105,13
České Budějovice	4481	107,92	4815	107,45	5136	106,67	5466	106,43	5789	105,91	6156	106,34	6550	106,40

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populac e v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Český Brod	279	104,10	296	106,09	312	105,41	324	103,85	339	104,63	367	108,26	393	107,08
Český Krumlov	773	106,62	826	106,86	873	105,69	921	105,50	960	104,23	1021	106,35	1103	108,03
Český Těšín	497	108,99	543	109,26	599	110,31	637	106,34	694	108,95	776	111,82	865	111,47
Dačice	256	103,23	263	102,73	271	103,04	278	102,58	292	105,04	306	104,79	318	103,92
Děčín	1111	104,42	1162	104,59	1211	104,22	1261	104,13	1323	104,92	1397	105,59	1474	105,51
Dobruška	206	105,10	224	108,74	236	105,36	247	104,66	259	104,86	276	106,56	296	107,25
Dobříš	350	106,38	356	101,71	378	106,18	399	105,56	409	102,51	426	104,16	458	107,51
Domažlice	621	107,07	636	102,42	662	104,09	682	103,02	710	104,11	748	105,35	787	105,21
Dvůr Králové nad Labem	343	106,52	361	105,25	378	104,71	400	105,82	420	105,00	431	102,62	458	106,26
Frenštát pod Radhoštěm	260	107,44	280	107,69	299	106,79	309	103,34	331	107,12	348	105,14	373	107,18
Frydek-Místek	1714	108,14	1838	107,23	1975	107,45	2105	106,58	2239	106,37	2400	107,19	2605	108,54
Frydlant	246	106,49	253	102,85	269	106,32	277	102,97	288	103,97	301	104,51	318	105,65
Frydlant nad Ostravicí	351	109,69	381	108,55	405	106,30	434	107,16	481	110,83	527	109,56	574	108,92
Havířov	868	107,83	917	105,65	993	108,29	1053	106,04	1132	107,50	1216	107,42	1318	108,39
Havlíčkův Brod	572	109,16	620	108,39	659	106,29	693	105,16	735	106,06	777	105,71	835	107,46
Hlavní město Praha	129347	109,74	140272	108,45	151265	107,84	163082	107,81	175372	107,54	2E+05	107,05	200369	106,73
Hlinsko	245	107,93	262	106,94	279	106,49	293	105,02	306	104,44	331	108,17	345	104,23
Hlučín	385	109,07	408	105,97	447	109,56	490	109,62	534	108,98	574	107,49	611	106,45
Hodonín	1305	106,62	1387	106,28	1468	105,84	1531	104,29	1646	107,51	1740	105,71	1846	106,09
Holešov	270	104,25	287	106,30	306	106,62	327	106,86	350	107,03	372	106,29	396	106,45
Holice	162	110,96	176	108,64	183	103,98	197	107,65	216	109,64	229	106,02	252	110,04
Horažďovice	115	106,48	120	104,35	125	104,17	133	106,40	136	102,26	142	104,41	151	106,34
Horšovský Týn	148	105,71	154	104,05	160	103,90	165	103,13	174	105,45	181	104,02	191	105,52
Hořice	187	105,06	198	105,88	203	102,53	209	102,96	219	104,78	231	105,48	253	109,52

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populace v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Hořovice	431	104,61	453	105,10	475	104,86	493	103,79	509	103,25	540	106,09	572	105,93
Hradec Králové	3847	106,57	4101	106,60	4363	106,39	4654	106,67	4956	106,49	5266	106,26	5606	106,46
Hranice	391	105,11	421	107,67	447	106,18	475	106,26	509	107,16	547	107,47	592	108,23
Humpolec	261	102,76	290	111,11	300	103,45	314	104,67	333	106,05	350	105,11	378	108,00
Hustopeče	513	106,88	562	109,55	602	107,12	624	103,65	659	105,61	695	105,46	734	105,61
Cheb	915	105,05	963	105,25	1007	104,57	1039	103,18	1093	105,20	1166	106,68	1220	104,63
Chomutov	1388	106,12	1451	104,54	1531	105,51	1586	103,59	1657	104,48	1744	105,25	1841	105,56
Chotěboř	203	103,05	215	105,91	227	105,58	233	102,64	245	105,15	260	106,12	277	106,54
Chrudim	1181	107,85	1257	106,44	1336	106,28	1427	106,81	1508	105,68	1622	107,56	1746	107,64
Ivančice	280	109,38	297	106,07	318	107,07	329	103,46	352	106,99	374	106,25	414	110,70
Jablonec nad Nisou	1202	103,71	1258	104,66	1309	104,05	1354	103,44	1407	103,91	1478	105,05	1568	106,09
Jablunkov	215	109,69	231	107,44	249	107,79	270	108,43	292	108,15	318	108,90	347	109,12
Jaroměř	240	110,60	252	105,00	265	105,16	278	104,91	306	110,07	326	106,54	341	104,60
Jeseník	488	105,63	514	105,33	543	105,64	573	105,52	594	103,66	641	107,91	694	108,27
Jičín	672	107,35	725	107,89	770	106,21	816	105,97	868	106,37	963	110,94	1028	106,75
Jihlava	1466	105,70	1561	106,48	1634	104,68	1740	106,49	1836	105,52	1974	107,52	2128	107,80
Jilemnice	221	104,25	232	104,98	236	101,72	246	104,24	250	101,63	266	106,40	278	104,51
Jindřichův Hradec	682	106,23	720	105,57	756	105,00	792	104,76	845	106,69	890	105,33	950	106,74
Kadaň	482	105,24	506	104,98	524	103,56	548	104,58	573	104,56	603	105,24	641	106,30
Kaplice	217	108,50	230	105,99	251	109,13	269	107,17	283	105,20	296	104,59	319	107,77
Karlovy Vary	4014	106,36	4202	104,68	4350	103,52	4520	103,91	4687	103,69	4896	104,46	5101	104,19
Karviná	595	108,18	641	107,73	693	108,11	735	106,06	780	106,12	820	105,13	887	108,17
Kladno	2637	107,06	2799	106,14	2968	106,04	3118	105,05	3279	105,16	3491	106,47	3678	105,36
Klatovy	854	108,93	886	103,75	916	103,39	942	102,84	989	104,99	1039	105,06	1107	106,54
Kolín	1218	104,55	1283	105,34	1351	105,30	1427	105,63	1487	104,20	1587	106,72	1677	105,67

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populace v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Konice	82	106,49	91	110,98	96	105,49	101	105,21	106	104,95	112	105,66	115	102,68
Kopřivnice	432	107,73	459	106,25	482	105,01	522	108,30	555	106,32	583	105,05	606	103,95
Kostelec nad Orlicí	235	106,82	250	106,38	263	105,20	282	107,22	298	105,67	316	106,04	333	105,38
Králíky	79	105,33	82	103,80	87	106,10	96	110,34	106	110,42	109	102,83	118	108,26
Kralovice	193	107,22	207	107,25	219	105,80	229	104,57	241	105,24	258	107,05	274	106,20
Kralupy nad Vltavou	482	106,64	500	103,73	532	106,40	554	104,14	583	105,23	608	104,29	643	105,76
Kraslice	168	104,35	171	101,79	180	105,26	188	104,44	195	103,72	201	103,08	211	104,98
Kravaře	151	107,86	158	104,64	173	109,49	190	109,83	201	105,79	223	110,95	241	108,07
Krnov	482	105,01	509	105,60	535	105,11	564	105,42	591	104,79	636	107,61	677	106,45
Kroměříž	1163	107,69	1237	106,36	1325	107,11	1399	105,58	1459	104,29	1536	105,28	1608	104,69
Kuřim	474	109,22	501	105,70	544	108,58	574	105,51	603	105,05	640	106,14	670	104,69
Kutná Hora	664	106,24	697	104,97	729	104,59	772	105,90	807	104,53	856	106,07	907	105,96
Kyjov	687	106,18	729	106,11	772	105,90	826	106,99	883	106,90	941	106,57	1051	111,69
Lanškroun	317	106,02	330	104,10	348	105,45	371	106,61	390	105,12	417	106,92	450	107,91
Liberec	4346	105,79	4554	104,79	4772	104,79	4969	104,13	5216	104,97	5486	105,18	5838	106,42
Lipník nad Bečvou	146	104,29	152	104,11	162	106,58	170	104,94	180	105,88	197	109,44	209	106,09
Litoměřice	848	104,95	892	105,19	932	104,48	956	102,58	1000	104,60	1057	105,70	1122	106,15
Litomyšl	324	105,88	335	103,40	350	104,48	363	103,71	383	105,51	405	105,74	436	107,65
Litovel	210	109,38	227	108,10	239	105,29	259	108,37	280	108,11	300	107,14	323	107,67
Litvínov	589	106,51	616	104,58	649	105,36	672	103,54	707	105,21	742	104,95	773	104,18
Louny	535	105,52	561	104,86	592	105,53	610	103,04	645	105,74	670	103,88	707	105,52
Lovosice	345	107,81	365	105,80	387	106,03	399	103,10	422	105,76	449	106,40	476	106,01
Luhačovice	335	104,36	349	104,18	365	104,58	378	103,56	395	104,50	421	106,58	442	104,99
Lysá nad Labem	334	108,44	350	104,79	359	102,57	376	104,74	388	103,19	415	106,96	440	106,02
Mariánské Lázně	813	104,77	864	106,27	907	104,98	938	103,42	986	105,12	1021	103,55	1070	104,80

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populace v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Mělník	669	105,85	698	104,33	737	105,59	778	105,56	818	105,14	878	107,33	940	107,06
Mikulov	339	106,27	353	104,13	373	105,67	398	106,70	410	103,02	433	105,61	463	106,93
Milevsko	156	106,85	165	105,77	173	104,85	182	105,20	191	104,95	202	105,76	219	108,42
Mladá Boleslav	1569	107,17	1669	106,37	1757	105,27	1846	105,07	1942	105,20	2057	105,92	2190	106,47
Mnichovo Hradiště	258	105,31	270	104,65	285	105,56	298	104,56	317	106,38	341	107,57	366	107,33
Mohelnice	144	106,67	151	104,86	165	109,27	177	107,27	187	105,65	206	110,16	228	110,68
Moravská Třebová	236	105,36	249	105,51	268	107,63	285	106,34	304	106,67	332	109,21	355	106,93
Moravské Budějovice	207	108,38	216	104,35	228	105,56	235	103,07	258	109,79	276	106,98	294	106,52
Moravský Krumlov	213	105,45	222	104,23	239	107,66	256	107,11	276	107,81	295	106,88	315	106,78
Most	1570	104,88	1646	104,84	1717	104,31	1796	104,60	1854	103,23	1951	105,23	2058	105,48
Náchod	975	104,84	1023	104,92	1077	105,28	1120	103,99	1171	104,55	1224	104,53	1310	107,03
Náměšť nad Oslavou	114	107,55	125	109,65	132	105,60	139	105,30	145	104,32	158	108,97	164	103,80
Nepomuk	108	104,85	110	101,85	114	103,64	120	105,26	124	103,33	133	107,26	138	103,76
Neratovice	394	105,07	416	105,58	437	105,05	451	103,20	477	105,76	502	105,24	525	104,58
Nová Paka	229	104,57	250	109,17	261	104,40	271	103,83	285	105,17	310	108,77	319	102,90
Nové Město na Moravě	156	111,43	163	104,49	171	104,91	180	105,26	196	108,89	214	109,18	230	107,48
Nové Město nad Metují	205	105,67	210	102,44	219	104,29	222	101,37	231	104,05	238	103,03	254	106,72
Nový Bor	328	104,46	341	103,96	352	103,23	367	104,26	376	102,45	392	104,26	414	105,61
Nový Bydžov	162	107,28	174	107,41	184	105,75	193	104,89	213	110,36	233	109,39	246	105,58
Nový Jičín	464	109,69	503	108,41	537	106,76	585	108,94	633	108,21	683	107,90	762	111,57
Nymburk	515	104,89	538	104,47	560	104,09	582	103,93	619	106,36	654	105,65	694	106,12
Nýřany	682	108,77	724	106,16	760	104,97	804	105,79	847	105,35	903	106,61	984	108,97
Odry	176	105,39	184	104,55	196	106,52	205	104,59	215	104,88	225	104,65	243	108,00
Olomouc	4056	107,59	4356	107,40	4640	106,52	4947	106,62	5298	107,10	5696	107,51	6176	108,43

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populac e v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Opava	1462	107,03	1552	106,16	1638	105,54	1744	106,47	1848	105,96	1962	106,17	2092	106,63
Orlová	332	108,85	353	106,33	379	107,37	394	103,96	410	104,06	443	108,05	477	107,67
Ostrava	9575	108,78	10435	108,98	11228	107,60	12034	107,18	12967	107,75	14122	108,91	15360	108,77
Ostrov	446	106,70	472	105,83	482	102,12	499	103,53	530	106,21	554	104,53	584	105,42
Otrokovice	645	105,56	675	104,65	708	104,89	736	103,95	778	105,71	823	105,78	859	104,37
Pacov	73	112,31	78	106,85	82	105,13	86	104,88	91	105,81	99	108,79	105	106,06
Pardubice	3237	107,58	3459	106,86	3671	106,13	3864	105,26	4106	106,26	4380	106,67	4698	107,26
Pelhřimov	523	107,61	550	105,16	582	105,82	606	104,12	641	105,78	679	105,93	719	105,89
Písek	681	105,26	730	107,20	780	106,85	826	105,90	876	106,05	929	106,05	1005	108,18
Pízeň	6571	107,19	7020	106,83	7457	106,23	7824	104,92	8298	106,06	8820	106,29	9374	106,28
Podbořany	113	105,61	115	101,77	119	103,48	124	104,20	133	107,26	141	106,02	148	104,96
Poděbrady	517	107,04	543	105,03	577	106,26	604	104,68	637	105,46	692	108,63	729	105,35
Pohořelice	145	104,32	154	106,21	171	111,04	181	105,85	193	106,63	209	108,29	224	107,18
Polička	180	107,14	190	105,56	201	105,79	211	104,98	228	108,06	239	104,82	257	107,53
Prachatice	516	105,09	533	103,29	562	105,44	585	104,09	612	104,62	653	106,70	677	103,68
Prostějov	1516	107,90	1608	106,07	1697	105,53	1796	105,83	1924	107,13	2069	107,54	2221	107,35
Přelouč	274	104,18	285	104,01	310	108,77	321	103,55	336	104,67	355	105,65	390	109,86
Přerov	1126	107,14	1198	106,39	1255	104,76	1327	105,74	1417	106,78	1508	106,42	1607	106,56
Přeštice	243	105,19	261	107,41	269	103,07	280	104,09	294	105,00	314	106,80	331	105,41
Příbram	1222	105,44	1285	105,16	1348	104,90	1401	103,93	1462	104,35	1547	105,81	1643	106,21
Rakovník	699	105,11	733	104,86	757	103,27	781	103,17	810	103,71	850	104,94	903	106,24
Rokycany	556	105,70	587	105,58	616	104,94	637	103,41	658	103,30	705	107,14	752	106,67
Rosice	360	105,26	385	106,94	418	108,57	439	105,02	459	104,56	490	106,75	528	107,76
Roudnice nad Labem	457	105,30	485	106,13	508	104,74	532	104,72	559	105,08	586	104,83	619	105,63
Rožnov pod Radhoštěm	532	104,52	556	104,51	586	105,40	618	105,46	654	105,83	691	105,66	722	104,49

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populac e v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Rumburk	431	103,36	447	103,71	468	104,70	477	101,92	488	102,31	520	106,56	543	104,42
Rychnov nad Kněžnou	412	107,01	436	105,83	452	103,67	467	103,32	481	103,00	503	104,57	532	105,77
Rýmařov	177	104,12	188	106,21	197	104,79	204	103,55	219	107,35	230	105,02	243	105,65
Říčany	1897	106,63	1992	105,01	2117	106,28	2226	105,15	2359	105,97	2496	105,81	2649	106,13
Sedlčany	236	103,06	242	102,54	252	104,13	260	103,17	267	102,69	282	105,62	295	104,61
Semily	313	103,30	324	103,51	341	105,25	356	104,40	369	103,65	389	105,42	417	107,20
Slaný	553	105,13	578	104,52	606	104,84	632	104,29	660	104,43	703	106,52	745	105,97
Slavkov u Brna	287	108,71	298	103,83	315	105,70	334	106,03	352	105,39	372	105,68	401	107,80
Soběslav	198	109,39	214	108,08	233	108,88	250	107,30	262	104,80	280	106,87	302	107,86
Sokolov	936	104,58	981	104,81	1037	105,71	1079	104,05	1124	104,17	1177	104,72	1248	106,03
Stod	193	108,43	211	109,33	221	104,74	232	104,98	249	107,33	260	104,42	281	108,08
Strakonice	560	106,46	587	104,82	610	103,92	639	104,75	676	105,79	709	104,88	751	105,92
Stříbro	233	104,95	244	104,72	251	102,87	258	102,79	263	101,94	271	103,04	283	104,43
Sušice	278	105,70	285	102,52	293	102,81	305	104,10	317	103,93	333	105,05	354	106,31
Světlá nad Sázavou	211	106,57	221	104,74	227	102,71	236	103,96	243	102,97	257	105,76	277	107,78
Svitavy	372	107,51	390	104,84	405	103,85	425	104,94	450	105,88	494	109,78	524	106,07
Šlapanice	1449	107,73	1533	105,80	1636	106,72	1730	105,75	1850	106,94	1978	106,92	2100	106,17
Šternberk	191	112,35	208	108,90	220	105,77	239	108,64	255	106,69	268	105,10	287	107,09
Šumperk	882	105,38	939	106,46	994	105,86	1055	106,14	1113	105,50	1195	107,37	1291	108,03
Tábor	1178	107,48	1263	107,22	1350	106,89	1407	104,22	1486	105,61	1593	107,20	1695	106,40
Tachov	696	103,11	715	102,73	742	103,78	764	102,96	794	103,93	829	104,41	883	106,51
Tanvald	259	106,15	267	103,09	279	104,49	290	103,94	302	104,14	337	111,59	362	107,42
Telč	128	109,40	132	103,13	140	106,06	150	107,14	158	105,33	169	106,96	188	111,24
Teplice	2633	105,83	2785	105,77	2923	104,96	3069	104,99	3233	105,34	3391	104,89	3574	105,40
Tišnov	376	110,26	397	105,59	428	107,81	459	107,24	500	108,93	544	108,80	580	106,62

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populac e v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Třebíč	1168	106,47	1226	104,97	1294	105,55	1363	105,33	1448	106,24	1533	105,87	1626	106,07
Trhové Sviny	153	104,79	173	113,07	186	107,51	193	103,76	203	105,18	213	104,93	226	106,10
Trutnov	1073	104,48	1116	104,01	1178	105,56	1229	104,33	1295	105,37	1373	106,02	1448	105,46
Třeboň	336	105,00	354	105,36	371	104,80	391	105,39	417	106,65	438	105,04	457	104,34
Třinec	881	109,03	936	106,24	1004	107,26	1068	106,37	1188	111,24	1395	117,42	1545	110,75
Turnov	531	105,15	549	103,39	581	105,83	603	103,79	637	105,64	680	106,75	736	108,24
Týn nad Vltavou	148	105,71	153	103,38	161	105,23	170	105,59	182	107,06	200	109,89	211	105,50
Uherské Hradiště	1821	106,80	1920	105,44	2049	106,72	2150	104,93	2284	106,23	2439	106,79	2603	106,72
Uherský Brod	796	109,79	837	105,15	871	104,06	926	106,31	972	104,97	1021	105,04	1096	107,35
Uničov	192	110,34	206	107,29	223	108,25	234	104,93	259	110,68	286	110,42	321	112,24
Ústí nad Labem	2981	106,12	3111	104,36	3233	103,92	3344	103,43	3486	104,25	3662	105,05	3818	104,26
Ústí nad Orlicí	410	105,13	429	104,63	446	103,96	471	105,61	502	106,58	533	106,18	565	106,00
Valašské Klobouky	229	108,02	247	107,86	272	110,12	288	105,88	311	107,99	335	107,72	359	107,16
Valašské Meziříčí	568	105,58	601	105,81	636	105,82	681	107,08	722	106,02	751	104,02	794	105,73
Varnsdorf	265	104,74	274	103,40	281	102,55	294	104,63	303	103,06	316	104,29	330	104,43
Velké Meziříčí	438	106,57	475	108,45	499	105,05	529	106,01	565	106,81	600	106,19	628	104,67
Veselí nad Moravou	487	107,74	514	105,54	549	106,81	570	103,83	601	105,44	644	107,15	678	105,28
Vimperk	245	106,99	260	106,12	278	106,92	286	102,88	299	104,55	312	104,35	333	106,73
Vítkov	104	107,22	108	103,85	111	102,78	115	103,60	126	109,57	135	107,14	154	114,07
Vizovice	393	104,80	407	103,56	416	102,21	439	105,53	455	103,64	486	106,81	509	104,73
Vlašim	240	103,00	255	106,25	274	107,45	287	104,74	303	105,57	325	107,26	349	107,38
Vodňany	130	107,44	134	103,08	137	102,24	141	102,92	145	102,84	155	106,90	170	109,68
Votice	101	107,45	107	105,94	113	105,61	118	104,42	124	105,08	132	106,45	143	108,33
Vrchlabí	496	105,76	517	104,23	533	103,09	550	103,19	570	103,64	605	106,14	644	106,45
Vsetín	841	106,05	886	105,35	929	104,85	971	104,52	1032	106,28	1103	106,88	1203	109,07

Název ORP	Firemní populace v r. 2010	IZ mezi r. 2009 a 2010	Firemní populace v r. 2011	IZ mezi r. 2010 a 2011	Firemní populace v r. 2012	IZ mezi r. 2011 a 2012	Firemní populace v r. 2013	IZ mezi r. 2012 a 2013	Firemní populace v r. 2014	IZ mezi r. 2013 a 2014	Firemní populace v r. 2015	IZ mezi r. 2014 a 2015	Firemní populace v r. 2016	IZ mezi r. 2015 a 2016
Vysoké Mýto	422	106,30	438	103,79	455	103,88	479	105,27	514	107,31	554	107,78	582	105,05
Vyškov	668	106,54	710	106,29	754	106,20	793	105,17	840	105,93	885	105,36	946	106,89
Zábřeh	255	107,14	275	107,84	286	104,00	308	107,69	333	108,12	362	108,71	392	108,29
Židlochovice	465	107,14	498	107,10	542	108,84	580	107,01	631	108,79	687	108,87	731	106,40
Zlín	3200	105,06	3358	104,94	3539	105,39	3686	104,15	3874	105,10	4068	105,01	4313	106,02
Znojmo	1642	105,05	1726	105,12	1827	105,85	1891	103,50	2007	106,13	2106	104,93	2250	106,84
Žamberk	329	108,58	346	105,17	363	104,91	382	105,23	393	102,88	411	104,58	432	105,11
Žatec	265	105,58	284	107,17	304	107,04	318	104,61	333	104,72	353	106,01	374	105,95
Žďár nad Sázavou	487	105,18	509	104,52	529	103,93	551	104,16	580	105,26	620	106,90	672	108,39
Železný Brod	168	101,82	172	102,38	181	105,23	195	107,73	207	106,15	218	105,31	232	106,42

Zdroj: ČSÚ, Registr ekonomických subjektů: Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty za ČR, vlastní zpracování

